# STUDIEKALENDER 2006-2007

## Master – og bachelorstudier ved Fakultet for arkitektur og billedkunst

| Aug. | Sept. | Okt. | Nov. | Desember 2006 | Januar 2007 | Feb. | Mars | April | Mai | Juni |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | 21.8. Start<br><br>UNDERVISNING<br><br>Slutt 24.11. | | | 30.11. Start<br><br>EKSAMEN<br><br>Slutt 20.12. | Ferie | 8. 1 Start<br><br>UNDERVISNING | | Ferie 2.4. - 10.4 | 11.4. Start<br><br>UNDERVISNING<br><br>Slutt 9.5 | 18.5 Start<br><br>EKS.<br><br>Slutt 9.6 | FERIE |

# INNHOLD

**Studiehåndbøkene ved NTNU** ..... **2**
**Studieprogram ved fakultetet** ..... **2**
**Emneoversikt** ..... **3**
**Studieveiledning** ..... **7**
**Rådgiving for studenter med funksjonshemming** ..... **7**
**Studentdemokratiet** ..... **7**
**Helsetjenesten på Gløshaugen** ..... **8**
**Lov og reglementer** ..... **9**
Utdrag av lov om universiteter og høgskoler ..... 10
Forskrift om studier ved Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU) ..... 17
Instruks for faglærere/stedfortredere ved Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU) om tilstedeværelse i eksamenslokalet under skriftlig eksamen ..... 26

**Generelt om studieplanene** ..... 27
Undervisningsrommenes benevnelse og plassering ..... 29
Fakultet for arkitektur og billedkunst ..... 30
Institutt for byggekunst, form og farge ..... 30
Institutt for byggekunst, historie og teknologi ..... 30
Institutt for byggekunst, prosjektering og forvaltning ..... 30
Institutt for byforming og planlegging ..... 30
Kunstakademiet i Trondheim ..... 30
Biblioteket for arkitektur/bygg/design ..... 31
Biblioteket ved Kunstakademiet ..... 31

Særbestemmelser – Arkitektstudiet ..... 32
Spesifikk beskrivelse av karaktertrinnene for masterstudiet i arkitektur ..... 34
Emnetabell 1. – 3. årskurs ..... 35
Perspektivemner ..... 35
Emnetabell – Studieretning Eiendomsutvikling og -forvaltning ..... 36
4. og 5. årskurs valgbare emner ..... 37
Emnetabell prosjektemne 4. og 5. årskurs ..... 39
Emnetabell kunnskapsemne 4. og 5. årskurs ..... 40
Emnebeskrivelser – Masterstudiet i arkitektur ..... 42

Emnetabell – Masterstudiet i Fysisk planlegging ..... 66
Emnebeskrivelser – Masterstudiet i Fysisk planlegging ..... 67

Emnetabell – Eiendomsutvikling og –forvaltning ..... 69

Master of Science in Urban Ecological Planning ..... 70

Emnetabell – Bachelor i billedkunst ..... 75
Perspektivemner ..... 75
Emnetabell – Master i billedkunst ..... 76
Emnebeskrivelser billedkunststudiet ..... 77

Emnebeskrivelser – Perspektivemner ..... 83
Emnebeskrivelser – emner som andre fagmiljø har ansvaret for ..... 94
Emnebeskrivelser andre gradsstudier - emner Fakultet for arkitektur og billedkunst har ansvar for ..... 103

# Studiehåndbøkene ved NTNU

Detaljert informasjon om de enkelte studiene finnes i studiehåndbøkene.

Det finnes følgende studiehåndbøker ved NTNU:
- Humanistiske studier
- Medisinstudiet
- Realfagstudier
- Teknologistudiet (sivilingeniørstudiet)
- Samfunnsvitenskapelige studier/Psykologistudiet/Lærerutdanningen
- Arkitektur- og billedkunststudiet
- P.H.D.studiet

Engelskspråklige masterstudier

# Studieprogram ved fakultetet:

- **Masterstudiet i arkitektur**
  Undervisningen i masterstudiet i arkitektur er basert på læring ved øvingsoppgaver eller prosjektoppgaver. I de mer typiske kunnskapsemnene holdes ordinære forelesninger. De tre første årene av studiet er felles for alle studentene. I de to siste årene kan studentene velge blant emnetilbudet ved fakultetet eller andre fagmiljøer ved NTNU der dette kan inngå som en relevant del av utdanningen. Det siste semesteret arbeider studentene med en masteroppgave. Studiet tilbys ved Fakultet for arkitektur og billedkunst, og varer i 5 år.

- **Billedkunststudiet – Bachelor- og masterprogram**
  Billedkunststudiet er delt i et Bachelorprogram (3 år) og et Masterprogram (2 år). Studiet samler de tradisjonelle teknikkene maleri, tegning, skulptur og grafikk med nye intermediateknikker. Utdanningen legger vekt på å utvikle kreativitet hos studentene og sette kunstneriske prosesser inn i en teoretisk sammenheng. Studiet tilbys ved Fakultet for arkitektur og billedkunst.

- **Master i Fysisk planlegging**
  Masterprogrammet er et tilbud til kandidater med bachelorgrad fra ulike utdanninger, for eksempel arealplanlegging, ingeniørfag, formingsfag, transportfag, samfunnsfag, kulturminne, naturforvaltning/økologi, økonomi, administrasjon, ledelse og pedagogikk.

  Masterprogrammet gir kompetanse innen planutforming, planprosess og planleggingsmetoder. Masterprogrammet tilbys ved Fakultet for arkitektur og billedkunst.

- **Master i Eiendomsutvikling og -forvaltning**
  Studieretningen er tverrfaglig/multifakultær og tilbys i et samarbeid mellom Fakultet for arkitektur og billedkunst og Fakultet for ingenniørvitenskap og teknologi. Hovedfokus i studieprogrammet er utvikling og forvaltning av bygg, eiendommer og infrastruktur, og omfatter både organisatoriske, tekniske og økonomiske forhold. Det legges vekt på tverrfaglig arbeid, totalitet og livsløpsperspektiv knyttet til transformasjon av eksisterende byområder, tettsteder og enkelt bygninger.

- **Master of Science in Urban Ecological Planning (Master i Byøkologisk planlegging)**
  Masterprogrammet er et tilbud til kandidater med ulik bakgrunn innen planlegging. Studiet er basert på tverrfaglig prosjektundervisning. Masterprogrammet tilbys ved Fakultet for arkitektur og billedkunst.

# EMNEOVERSIKT


| Emne | Kode | Side |
|---|---|---|
| **A** | | |
| ANNERLEDESLANDET | HFEL0007 | 86 |
| ANVENDT GEOFYSIKK | GEOL1002 | 89 |
| ARK FORMG KP | AAR4500 | 46 |
| ARK FORMG KP | AAR4602 | 51 |
| ARKANT | AAR4804 | 54 |
| ARKITEK SCENOGRAFI | AAR4808 | 54 |
| ARKITEKTUR 1 | AAR4300 | 42 |
| ARKITEKTUR 2 | AAR4410 | 44 |
| ARKITEKTUR 3 | AAR4330 | 42 |
| ARKITEKTUR 4 | AAR4440 | 45 |
| ARKITEKTUR 5 | AAR4365 | 43 |
| ARKITEKTUR 6 | AAR4465 | 46 |
| ARKITEKTUR A | AAR4505,<br>AAR4600 | 47<br>50 |
| ARKITEKTUR B | AAR4800,<br>AAR4900 | 53<br>60 |
| ARKITEKTUR C | AAR4801,<br>AAR4901 | 54<br>60 |
| ARKITEKTUR D | AAR4507,<br>AAR4601 | 47<br>50 |
| ARKITEKTUR OG FOTO | BK4100, BK4250 | 81,82 |
| ARKITEKTURHISTORIE | AAR1000 | 103 |
| ATELIERARBEID | BK1200 | 77 |
| ATH B | AAR4360 | 43 |
| ATH A | AAR4430 | 44 |
| ATH C | AAR4460 | 45 |
| AVANSERT KUNST ARB | BK3150, BK3160 | 78,79 |
| AVANSERT KUNST ARB | BK3200, BK3210 | 80 |
| **B** | | |
| BFA UTSTILLING | BK2600 | 78 |
| BIOLOGISKE RESSURSER | BI2050 | 98 |
| BOLIGHISTORIE | AAR4812 | 55 |
| BOLIGKUNNSKAP | AAR4814 | 55 |
| BOLIGPROSJEKTERING | AAR4510 | 47 |
| BY/REGIONPL FORDYPN | AAR4700 | 106 |
| BYFORMING I | AAR4515 | 48 |
| BYFORMING II | AAR4605 | 51 |
| BYFORMINGSTEORI | AAR4905 | 60 |
| BYGGEMATERIALER | AAR4910 | 60 |
| BYGGESKIKK OG STEDSFORM | FP4100 | 67 |
| BYGNINGSFORVALTNING | TBA4170 | 90 |
| BYGNINGSTEKNIKK | TBA4165 | 96 |
| BYHUS FREMMED KULTUR | AAR4520 | 48 |
| BYPLANHISTORIE | AAR4245 | 106 |
| **D** | | |
| DET GLOBALE SAMFUNN | SFEL0002 | 92 |
| DOKUM OG ANALYSE | AAR4825 | 55 |
| **E** | | |
| EIENDOMSFORVALTNING | AAR4613 | 52 |
| EIENDOM/FORV FORDYPN | TBA4740 | 97 |

| Emne | Kode | Side |
|---|---|---|
| EIENDOMSPROSJEKT | AAR4826 | 56 |
| EIENDOMSUTVIKLING | AAR4828 | 56 |
| EKSPERTER I TEAM TV PROSJ | AAR4913 | 61 |
| ENERGI OG MILJØ | AAR4610 | 51 |
| ENERGI OG SAMFUNN | HFEL0006 | 87 |
| ENERGIBRUK | AAR4915 | 61 |
| ENERGIBRUK I BYGNING | TEP4235 | 97 |
| ENERGIFREMTID/MILJØV | EP0100 | 90 |
| ENERGIRESSURSAR | FY2290 | 98 |
| EST KOM | AAR4835 | 56 |
| EST KOM | AAR4920 | 62 |
| ETIKK | HFEL0001 | 85 |
| EXAMEN PAEDAGOGICUM | PPU4000 | 93 |
| **F** | | |
| FILOSOFI VITEN TEORI | EXPH0001 | 94 |
| FORM OG FARGE 1 | AAR4400 | 43 |
| FORM OG FARGE 2 | AAR4435 | 45 |
| FORM OG FARGE GK 1 | AAR4200 | 103 |
| FORM OG FARGE GK 2 | AAR4205 | 104 |
| FORMGIVING | AAR1050 | 103 |
| FORMGIVING I TRE | TPD4185 | 101 |
| FRANSK I | FRA0501 | 83 |
| FRANSK II | FRA0502 | 83 |
| FYS DETALJPLANLEGGING | AAR4215 | 104 |
| FYS MILJØPLANLEGGING | AAR4210 | 104 |
| FYS OVERSIKTSPLANL | AAR4220 | 105 |
| **G** | | |
| GENDER AND SOCIAL CHANGE | GEOG3561 | 74 |
| GEOGRAPHY, HEALTH AND DEVELOPMENT | GEOG3506 | 73 |
| GEOLOGISKE RESSURSER | TGB4105 | 95 |
| GIS IN URBAN PLANNING | AAR5260 | 72 |
| GRAFISKE TEKNIKKER | BK1000, BK1050 | 107 |
| **H** | | |
| HOUSING THEORY AND HISTORY | AAR8100 | 72 |
| **I** | | |
| IND FORMGIVING A | AAR4615 | 52 |
| IND FORMGIVING B | AAR4925 | 62 |
| INFORMASJONSTEKNOLOGI GK | IT1102 | 88 |
| INTERIØR PROSJ – ROM OG LYS | AAR4620 | 53 |
| INTRO ARK TEORI | ARK1111 | 94 |
| INTRODUKSJON TIL FAGSTUDIET | BK1160 | 77 |
| ITALIENSK I | ITA0501 | 83 |
| ITALIENSK II | ITA0502 | 84 |
| **K** | | |
| KOMM ØK OG PLANL | SØK1104 | 100 |
| KOMM TEKN I INF SAMF | TM0100 | 89 |
| KONSTRUKSJONSLÆRE | AAR4405 | 44 |
| KONTR RETT FORHANDL | TIØ4215 | 101 |
| KULTURFORSTÅELSE/INT | SANT0001 | 92 |
| KULTUR NATUR MILJØ | SANT2006 | 100 |
| KUNNSKAP OG TEKN | HFEL0005 | 87 |
| KUNST FELLES ROM | BK3170 | 79 |
| KUNST FELLES ROM | BK3220 | 80 |
| KUNST UTVIKLING 1 | BK2300 | 77 |

| Emne | Kode | Side |
|---|---|---|
| KUNST UTVIKLING 2 | BK2450 | 78 |
| KUNST UTVIKLING 3 | BK2500 | 78 |
| **L** | | |
| LANDSCAPE AND PLANNING | GEOG3505 | 73 |
| LANDSKAPSPLANL & GIS | AAR4845 | 57 |
| LYS OG BELYSNING | AAR4850 | 57 |
| LYS OG ROM | AAR4935 | 62 |
| **M** | | |
| MAT FOR IKKE-MATEMAT | MA0601 | 88 |
| MASTEROPPGAVE I ARKITEKTUR | AAR4990 | 65 |
| MASTER URBAN ECOLOGICAL PLANNING | AAR5400 | 70 |
| MASTEROPPGÅVE I FYS PLANL | FP4400 | 68 |
| MASTERUTSTILLING - BILLEDKUNST | BK3300, BK3350 | 81 |
| MEDISIN FOR IKKE-MED | MFEL1010 | 91 |
| MENNESKE STED BYGD | GEOG1000 | 99 |
| MENNESKE STED BY | GEOG1001 | 99 |
| METAMORFOSE | AAR4540 | 48 |
| MILJØ RESSURSØKONOMI | SØK1101 | 100 |
| **N** | | |
| NATUR/VERDENSBILDE | RFEL1001 | 91 |
| **O** | | |
| OMGIVELSESESTETIKK | AAR4937 | 62 |
| OMRÅDEUTVIKLING | FP4200 | 67 |
| ORG/ØK I BA PROSJEKT | TBA4135 | 95 |
| **P** | | |
| PLANNING THEORY AND PLANNING PROCESS SKILLS | FP4350 | 71 |
| PLANNING AND CONSTRUCTION IN DEVELOPING COUNTRIES | AAR4945 | 71 |
| PLAN OG BYGGESAK | AAR4860 | 57 |
| PLANL I ULAND | AAR4945 | 63,71 |
| PLANL OG BYGGING I ULAND VK | AAR4230 | 106 |
| PLAN TEORI OG PROSESS | FP4350 | 68,71 |
| PROGRAMMERING | AAR4950 | 63 |
| PROSJ I FYS PLANL | FP4300 | 67 |
| PROSJEKTSTYRING 1 | TPK4115 | 98 |
| PROSJEKTSTYRING 2 | TBA4155 | 96 |
| PROSJ MET PROGRAM | AAR4870 | 58 |
| PSYKOLOGISK ANTROPOL | SANT0002 | 92 |
| PSYKOSOM HELSEPSYK | HLS0001 | 91 |
| **R** | | |
| RETORIKK | HFEL0004 | 86 |
| RUSSISK I | RUS0501 | 84 |
| **S** | | |
| SAMORD AREAL/TRANSP | AAR4225 | 105 |
| SECTIONS | AAR4873 | 58 |
| SPANSK I | SPA1001 | 84 |
| SPANSK III | SPA1101 | 85 |
| STATISTIKK FOR SAMFVIT | ST0202 | 89 |
| **T** | | |
| TEORI OG EKSP A | AAR4625 | 53 |

| Emne | Kode | Side |
|---|---|---|
| TEORI OG EKSP B | AAR4955 | 64 |
| THEORIES OF SOCIAL CHANGE | GEOG3050 | 72 |
| TRANSF 2A – BYGN VERN | AAR4550 | 49 |
| TRANSF 3A PROSJ RES | AAR4555 | 49 |
| TREKONSTRUKSJONER A | AAR4565 | 49 |
| TREKONSTRUKSJONER B | AAR4885 | 58 |
| TYSK I | TYSK0501 | 85 |
| **U** | | |
| URBAN ECOLOGICAL PL | AAR5200 | 70 |
| **V** | | |
| VIRTUELL BYGNING | AAR4960 | 64 |
| VIS KOM 1 A | AAR4570 | 50 |
| VIS KOM 1 B | AAR4890 | 59 |
| VIS KOM 2 A | AAR4630 | 53 |
| VIS KOM 2 B | AAR4965 | 64 |
| VIS KOM 3 | AAR4895 | 59 |
| VIS KOM 4 | AAR4970 | 65 |
| VITENSKAPELIG TENKNING | HFEL0002 | 86 |
| **W** | | |
| WORKSHOP | AAR4897 | 59 |
| **Ø** | | |
| ØKONOMISTYRING | TIØ4110 | 101 |

## Studieveiledning

Studenter ved Fakultet for arkitektur og billedkunst, og de som overveier å begynne ved disse studier, kan få informasjon og veiledning om studiet ved Studieavdelingen og ved fakultetet.
Både ved Studieavdelingen og ved fakultetet kan man få:
- informasjon om studiet
- drøfte spørsmål om studieteknikk og utdanningsplaner
- drøfte problemer av mer personlig art

Ved fakultetet vil man i tillegg få:
- orientering som gir grunnlag for valg av studieretning og hovedprofil (emnepakker)
- individuell veiledning og råd i spørsmål om spesielle studieopplegg.

Studieveiledning ved fakultetet: Helge Gravås Tlf.: 73 59 37 69 E-mail: helge.gravas@ab.ntnu.no

## Rådgivning for studenter med funksjonshemming

Studieavdelingen har en rådgivningstjeneste for studenter med funksjonshemming som skal bistå studenter som har behov for tilrettelegging av studiet eller eksamen. Rådgivningstjenesten kan bidra med

- individuell rådgivning og gjennomgang av behov
- informasjon om muligheter og rettigheter når det gjelder tilrettelegging ved NTNU
- informasjon og veiledning om øvrige tjenester (hjelpemidler, bolig, AETAT, osv.)

Rådgivningstjenesten kan treffes på følgende steder:
Origo – Studentservice veiledningsarena, Dragvoll (tlf. 73 59 76 50)
Studentservice, Gløshaugen (tlf. 73 59 74 43 og 73 55 06 80)
LUCAS – forum for tilgjengelighet, Singsakerbakken 2E (tlf. 73 88 82 71)

E-post: Jarle.Jacobsen@adm.ntnu.no
E-post: Anne.Nylund@adm.ntnu.no
E-post: Kjetil.Knarlag@adm.ntnu.no

For tilrettelegging av eksamen sendes egen søknad til Eksamenskontoret. Søknadsfrist er 15. februar for våreksamen og 15. september for høsteksamen. Det må være vedlagt dokumentasjon fra for eksempel lege eller logoped med søknaden. Det er en fordel om dokumentasjonen anbefaler den type tilrettelegging som bør gjennomføres. Søknadsskjema kan hentes hos rådgivningstjenesten, ved Studentservice eller Origo – Studentservice veiledningsarena. Spørsmål om tilrettelegging av eksamen rettes til rådgivningstjenesten. Mer informasjon finnes på rådgivningstjenestens nettsider: www.ntnu.no/studentservice/tilrettelegging.

Kontaktperson ved fakultetet: Helge Gravås Tlf.: 73 59 37 69 E-mail: helge.gravas@ab.ntnu.no

## Studentdemokratiet

Studenttinget NTNU (STi)
Studenttinget (STi) er det øverste studentorganet ved NTNU. Studenttinget er det studentorganet som taler studentenes sak opp mot Styret og sentrale myndigheter.
Organet består av 25 studentrepresentanter fra alle fakultetene. Fordelingen skjer etter hvor mange studenter de enkelte fakultetene har, og alle fakulteter skal ha minst en representant. Organet velger selv leder, fagpolitisk nestleder og organisatorisk nestleder som driver studentpolitikk på heltid.

Studenttinget har kontor på rom 121, Sentralbygg I, på Gløshaugen, telefon 73 59 32 88, telefax 73 59 14 44, og
E-mail: STI@stud.ntnu.no

### Studentrådet ved Fakultet for arkitektur og billedkunst

Arkitekturstudentene har et studentråd som tar seg av saker som berører studentene. Klassetillits-representantene er kontaktpersoner overfor studentene.
Studentrådet har høringsrett overfor Fakultetet.

## Helsetjenesten på Gløshaugen

Helsetjenesten driver vanlig legepraksis, henviser til spesialister og poliklinikker, samt ordner med innleggelse i sykehus. All henvendelse til lege eller psykolog skjer gjennom Ekspedisjonen i  Helsetjenestens paviljong, Richard Birkelands vei 5 - Gløshaugen tlf. 73 59 32 80.

## Lov og reglementer

- Utdrag av Lov om universiteter og høgskoler av 1. april 2005 nr. 15.
- Forskrift om studier ved Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU) av 11.februar 2003, trådt i kraft fra og med studieåret 2003/04.
- Instruks for faglærere/stedfortredere ved NTNU om tilstedeværelse i eksamenslokalet under skriftlig eksamen av 22. august 2001, trådte i kraft fra og med høsteksamen 2001.

# Utdrag av lov om universiteter og høgskoler

### Kapittel 3. Faglige bestemmelser – akkreditering

#### § 3-5. Fritak for eksamen eller prøve

Fritak for eksamen eller prøve skal gis når det godtgjøres at tilsvarende eksamen eller prøve er avlagt ved samme eller annen institusjon. Det kan også gis slikt fritak på grunnlag av annen velegnet eksamen eller prøve. Dokumentasjon av realkompetanse kan også gi grunnlag for fritak. Departementet kan pålegge institusjonene å samordne praksis. Styret bestemmer om vedkommende avdeling eller særskilt organ ved institusjonen skal avgjøre saker om fritak.

#### § 3-6. Krav for opptak til høyere utdanning

(1) Det generelle grunnlag for opptak som student (generell studiekompetanse) er fullført og bestått norsk videregående opplæring med de krav til fagsammensetning og timefordeling som departementet fastsetter. Departementet kan fastsette at også annen høvelig utdanning eller kombinasjon av utdanning og yrkespraksis skal være generelt opptaksgrunnlag. Institusjonen skal vurdere om søkere har kvalifikasjoner likeverdig med de fastsatte krav for opptak.

(2) Institusjonene kan gi søkere som er 25 år eller eldre i opptaksåret, opptak til enkeltstudier dersom de på grunnlag av realkompetanse har de nødvendige kvalifikasjoner for vedkommende studium. Departementet kan gi nærmere regler om dokumentasjon, saksbehandling og eventuell samordning.

(3) Departementet kan i forskrift fastsette at institusjonene i særskilte tilfeller kan gjøre unntak fra bestemmelsen om generell studiekompetanse for søkere under 25 år.

(4) Departementet kan i forskrift unnta enkelte studier eller fag fra kravene til generell studiekompetanse.

(5) Departementet kan i forskrift fastsette spesielle opptakskrav når hensynet til gjennomføringen av studiet gjør dette nødvendig.

(6) Den som er tatt opp som student ved en institusjon under loven, har adgang til åpne studier ved de øvrige, så fremt opptakskravet er generell studiekompetanse og søkeren ikke er tatt opp med hjemmel i andre, tredje eller fjerde ledd.

(7) Styret kan fastsette faglige minstekrav ved opptak til høyere grads studier.

#### § 3-7. Studentopptak

(1) Departementet kan gi forskrift om nasjonal samordning av opptak.

(2) Departementet kan gi forskrift om klagebehandling og rangering av søkerne.

(3) Det skal være eget opptak til høyere grads studier.

(4) Departementet kan fastsette adgangsregulering når det er nødvendig etter en samlet vurdering av utdanningen i landet.

(5) Når kapasitetshensyn eller ressurshensyn krever det, kan styret selv regulere adgangen til det enkelte studium eller deler av det, innenfor de rammer og mål som gis av departementet.

(6) Dersom en institusjon oppdager at en søker har levert falskt vitnemål eller andre falske dokumenter, kan andre institusjoner under denne lov informeres. Departementet gir nærmere regler om informasjonsrutiner mv.

(7) Dersom en institusjon har rekruttert utenlandske studenter ved å benytte eksterne formidlingstjenester, har institusjonen ansvar for

a) at studentene har fått tilfredsstillende informasjon om de studier vedkommende er opptatt til, herunder om studiets oppbygging, hvilken tid studiet er normert til og hvilke faglige krav som stilles.

b) at studenten har fått tilfredsstillende informasjon om lærestedet, herunder om institusjonens ulike tilbud til studenter.

c) å være informert om på hvilken måte studenten er rekruttert og på hvilke betingelser tjenesten er tilbudt studenten.

**§ 3-8. Undervisning**

(1) Studieåret er normalt 10 måneder. Styret fastsetter undervisningsterminene. Et fullt studieår er normert til 60 studiepoeng.

(2) Forelesninger er som hovedregel offentlige. Når forelesningenes art tilsier det, eller det er fastsatt egenbetaling for det aktuelle fag eller studium, kan styret likevel bestemme at visse forelesninger bare skal være for institusjonens studenter eller visse grupper av studenter.

**§ 3-9. Eksamen og sensur**

(1) Universiteter og høyskoler skal sørge for at studentenes kunnskaper og ferdigheter blir prøvet og vurdert på en upartisk og faglig betryggende måte. Vurderingen skal også sikre det faglige nivå ved vedkommende studium. Det skal være ekstern evaluering av vurderingen eller vurderingsordningene.

(2) Styret oppnevner sensor ved eksamen, prøve, bedømmelse av oppgave eller annen vurdering når resultatet inngår på vitnemålet eller innregnes i karakter for vedkommende studium. Det skal være minst to sensorer, hvorav minst én ekstern, ved bedømmelse av kandidatenes selvstendige arbeid i høyere grad.

(3) Den muntlige del av eksamener og prøver skal være offentlig med mindre hensynet til gjennomføringen av eksamenen eller prøven tilsier noe annet. Styret kan gjøre unntak fra regelen om offentlig eksamen i det enkelte tilfelle etter ønske fra vedkommende eksamenskandidat, når tungtveiende hensyn taler for det.

(4) Sensuren skal foreligge innen tre uker hvis ikke særlige grunner gjør det nødvendig å bruke mer tid. Styret selv kan gjøre unntak for enkelteksamener og kan i midlertidig forskrift etter sjuende ledd fastsette en lengre frist når det ikke er mulig å skaffe det antall kvalifiserte sensorer som er nødvendig for å avvikle sensuren på tre uker. Styret selv kan i forskrift etter sjuende ledd fastsette lengre frist for avhandlinger og tilsvarende større skriftlige Arbeider.

(5) Ved ny sensurering etter §§ 5-2 og 5-3 benyttes minst to nye sensorer, hvorav minst én ekstern. Endring kan gjøres både til gunst og ugunst for klager. Hvis den endelige karakter er fastsatt på grunnlag av både skriftlig og muntlig prøve og klager får medhold i klage på sensuren over den skriftlige del av eksamenen, holdes ny muntlig prøve til fastsetting av endelig karakter.

(6) Vurderingsuttrykket ved eksamen, prøve, bedømmelse av oppgave eller annen vurdering skal være bestått/ikke bestått eller en gradert skala med fem trinn fra A til E for bestått og F for ikke bestått.

(7) Styret selv gir forskrift om avleggelse av og gjennomføring av eksamener og prøver, herunder vilkår for å gå opp til eksamen eller prøve på nytt og for adgang til ny praksisperiode og bestemmelser om oppmelding og vilkår for oppmelding. For utdanninger med nasjonale rammeplaner fastsatt etter § 3-2 annet ledd må forskriften ta utgangspunkt i de eventuelle generelle bestemmelser om eksamen og sensur som gis i rammeplanen. Styret kan delegere til avdeling eller grunnenhet å gi utfyllende regler om forhold som er særegne for den enkelte eksamen.

**§ 3-10. Rett til å gå opp til eksamen**

(1) Den som oppfyller kravene til opptak, jf. § 3-6, og andre krav for å gå opp til eksamen i vedkommende fag eller studium, har rett til å gå opp til eksamen. Dette gjelder også studenter som ikke er opptatt ved faget eller studiet.

(2) Oppmelding etter denne paragraf kan nektes dersom kandidaten ikke har fulgt obligatorisk undervisning eller gjennomført obligatorisk praksis.

(3) Styret gir forskrift om adgangen til å gå opp til eksamen, og kan fastsette særskilt oppmeldingsfrist for kandidater som går opp til eksamen uten å være tatt opp som student.

(4) Styret kan fastsette at eksamenskandidater som ikke er tatt opp som studenter til vedkommende studium, skal betale et vederlag som dekker institusjonens merutgifter ved å holde eksamen for denne gruppen eller eventuell egenbetaling fastsatt for studiet eller faget. Departementet kan gi forskrift om egenbetaling etter denne bestemmelsen.

### § 3-11. Vitnemål

(1) Institusjonen utferdiger vitnemål om fullført utdanning. Samtidig skal det utferdiges Diploma Supplement. NOKUT kan gi retningslinjer for innholdet i Diploma Supplement.

(2) Den som ikke har avsluttet utdanning, skal på anmodning gis karakterutskrift for de eksamener eller prøver som han eller hun har bestått.

(3) For en kandidat som går opp til eksamen etter § 3-10 første ledd annet punktum, skal det angis på vitnemål eller karakterutskrift dersom kandidatens kunnskaper og ferdigheter er prøvet på en annen måte enn for studenter som er tatt opp ved studiet.

(4) Det skal fremgå av vitnemålet dersom utdanningen er gitt i samarbeid med andre institusjoner, jf. § 3-2 første ledd.

(5) Institusjonen skal tildele autorisasjon for helsepersonell i forbindelse med utstedelse av vitnemål, i den utstrekning det er fastsatt i forskrift gitt i medhold av lov 2. juli 1999 nr. 64 om helsepersonell m.v.

## Kapittel 4. Studentenes rettigheter og plikter

### § 4-1. Studentorgan

(1) Studentene ved universiteter og høyskoler kan opprette et studentorgan for å ivareta studentenes interesser og fremme studentenes synspunkter overfor institusjonens styre. Tilsvarende kan studenter ved den enkelte avdeling eller grunnenhet opprette studentorgan for denne.

(2) Ved valg til organ som nevnt i første ledd skal det avholdes urnevalg blant studentene, med mindre det i allmøte enstemmig er bestemt noe annet. Et vedtak om annen valgordning enn urnevalg gjelder kun for første påfølgende valg.

(3) Institusjonen skal legge forholdene til rette slik at studentorganene kan drive sitt arbeid på en tilfredsstillende måte. Omfanget av tilretteleggingen skal spesifiseres i en avtale mellom institusjonen og det øverste studentorgan.

(4) Studentorganene skal høres i alle saker som angår studentene på det aktuelle nivå.

### § 4-2. Utdanningsplan

Mellom institusjonen og studenter som tas opp til studier av 60 studiepoengs omfang eller mer, skal det utarbeides en utdanningsplan. Utdanningsplanen skal inneholde bestemmelser om institusjonens ansvar og forpliktelser overfor studenten, og studentens forpliktelser overfor institusjonen og medstudenter. Departementet kan gi forskrift om innhold i utdanningsplan.

### § 4-3. Læringsmiljø

(1) Styret har det overordnede ansvar for studentenes læringsmiljø. Styret skal, i samarbeid med studentsamskipnadene, legge forholdene til rette for et godt studiemiljø og arbeide for å bedre studentvelferden på lærestedet.

(2) Styret har ansvar for at læringsmiljøet på institusjonen, herunder det fysiske og psykiske arbeidsmiljø, er fullt forsvarlig ut fra en samlet vurdering av hensynet til studentenes helse, sikkerhet og velferd. I utformingen av det fysiske arbeidsmiljøet skal det, så langt det er mulig og rimelig, sørges for

a) at lokaler, adkomstveier, trapper mv. er dimensjonert og innredet for den virksomhet som drives.

b) at lokalene har gode lys- og lydforhold og forsvarlig inneklima og luftkvalitet.

c) at lokalene blir vedlikeholdt og er rene og ryddige.

d) at lokalene er innredet slik at uheldige fysiske belastninger for studentene unngås.

e) at virksomheten er planlagt slik at skader og ulykker forebygges.

f) at tekniske innretninger og utstyr er forsynt med verneinnretninger og blir vedlikeholdt slik at studentene er vernet

mot skader på liv og helse.

g) at lokaler, adkomstveier, sanitæranlegg og tekniske innretninger er utformet på en slik måte at funksjonshemmede kan studere ved institusjonen.

h) at læringsmiljøet er innrettet for studenter av begge kjønn.

i) at læringsmiljøet er utformet etter prinsippet om universell utforming.

Departementet kan i forskrift gi utfyllende bestemmelser om krav til læringsmiljøet.

(3) Ved institusjonen skal det være et læringsmiljøutvalg som skal bidra til at bestemmelsene i første og annet ledd blir gjennomført. Utvalget skal delta i planleggingen av tiltak vedrørende læringsmiljø, og nøye følge utviklingen i spørsmål som angår studentenes sikkerhet og velferd. Styret kan tillegge utvalget også andre oppgaver. Læringsmiljøutvalget skal holdes orientert om klager som institusjonen mottar fra studenter vedrørende læringsmiljøet. Læringsmiljøutvalget kan gi uttalelser om disse forholdene. Læringsmiljøutvalget skal gjøres kjent med pålegg og andre enkeltvedtak som Arbeidstilsynet treffer. Læringsmiljøutvalget rapporterer direkte til styret, og skal hvert år avgi rapport om institusjonens arbeid med læringsmiljø. Studentene og institusjonen skal ha like mange representanter hver i utvalget. Utvalget velger hvert år leder vekselvis blant institusjonens og studentenes representanter.

(4) Institusjonens arbeid med læringsmiljøet skal dokumenteres og inngå som en del av institusjonens interne system for kvalitetssikring etter § 1-6.

(5) Institusjonen skal, så langt det er mulig og rimelig, legge studiesituasjonen til rette for studenter med særskilte behov. Tilretteleggingen må ikke føre til en reduksjon av de faglige krav som stilles ved det enkelte studium.

(6) Arbeidstilsynet fører tilsyn med at kravene i annet ledd overholdes. Lov 4. februar 1977 nr. 4 om arbeidervern og arbeidsmiljø kapittel XIII om tilsyn og tvangsmidler m.v. gjelder tilsvarende så langt det passer. Departementet kan gi forskrift med utfyllende bestemmelser om tilsyn og tvangsmidler for å fremme overholdelse av denne paragraf.

### § 4-4. Studentenes representasjon i institusjonens organer

(1) Studentene skal ha minst 20 prosent av medlemmene i alle kollegiale organ som tildeles beslutningsmyndighet. Der dette ikke utgjør mer enn ett medlem, skal studentene ha rett til å møte med ytterligere en student med tale- og forslagsrett.

(2) Bestemmelsen i første ledd kan fravikes dersom det delegerende organ enstemmig bestemmer noe annet.

### § 4-5. Rett til fødselspermisjon

(1) En student som får barn under studiene, skal gis rett til permisjon fra studiene under svangerskap og til omsorg for barn. Studenten skal ha rett til å gjenoppta sine studier på tilsvarende nivå som før permisjonen. Bestemmelsene i lov 4. februar 1977 nr. 4 om arbeidervern og arbeidsmiljø §§ 31 og 32 gjelder så langt de passer.

(2) Universiteter og høyskoler skal legge til rette for at studenter som er i permisjon etter første ledd, kan gjenoppta sine studier så raskt som mulig etter endt permisjon.

### § 4-6. Studentenes taushetsplikt

En student som i studiesammenheng får kjennskap til noens personlige forhold, har taushetsplikt etter de regler som gjelder for yrkesutøvere på vedkommende livsområde. Institusjonen skal utarbeide taushetsplikterklæring som må underskrives av de studenter dette er aktuelt for.

### § 4-7. Annullering av eksamen eller prøve

(1) Styret selv eller institusjonens klagenemnd, jf. § 5-1, kan annullere eksamen eller prøve eller godkjenning av kurs hvis studenten

a) ved hjelp av falskt vitnemål eller annen form for uredelig opptreden har skaffet seg adgang til å gå opp til vedkommende eksamen eller prøve, eller til å delta i vedkommende kurs, eller

b) har forsøkt å fuske eller forsettlig eller grovt uaktsomt har fusket ved avleggelsen av, eller forut for endelig sensur av, vedkommende eksamen eller prøve, eller under gjennomføringen av vedkommende kurs.

(2) Styret selv eller institusjonens klagenemnd, jf. § 5-1, kan annullere godskriving eller godkjenning av utdanning, eller fritak for eksamen eller prøve, hvis studenten har oppnådd dette ved hjelp av falskt vitnemål eller annen form for uredelig opptreden.

(3) Vedtak om annullering etter første og annet ledd kan påklages til departementet eller særskilt klageorgan oppnevnt av dette, jf. § 5-1 sjuende ledd.

(4) Adgangen til annullering foreldes ikke.

(5) Etter avgjørelse om annullering pliktes eventuelt vitnemål eller karakterutskrift tilbakelevert institusjonen. Blir ikke vitnemålet eller karakterutskriften tilbakelevert institusjonen i rett tid, kan denne kreve namsmannens hjelp til tilbakelevering i samsvar med reglene i tvangsfullbyrdelseslovens kap. 13.

(6) Hvis vitnemålet kan danne grunnlag for autorisasjon for yrkesutøving, skal institusjonen gi melding om annulleringen til vedkommende myndighet.

(7) Andre institusjoner under denne lov kan informeres om annullering av eksamen eller prøve. Departementet kan gi nærmere regler om informasjonsrutiner mv.

### § 4-8. Utestenging og bortvisning

(1) En student som tross skriftlig advarsel fra styret gjentatte ganger opptrer på en måte som virker grovt forstyrrende for medstudenters arbeid eller for virksomheten ved institusjonen ellers, kan etter vedtak av styret selv eller institusjonens klagenemnd, jf. § 5-1, bortvises fra nærmere bestemte områder ved institusjonen for inntil ett år. Hvis en student etter skriftlig advarsel fra styret fortsatt ikke respekterer slik bortvisning, kan styret selv eller institusjonens klagenemnd, jf. § 5-1, utestenge ham eller henne fra studiet i inntil ett år.

(2) En student som grovt klanderverdig har opptrådt på en slik måte at det er skapt fare for liv eller helse for pasienter, klienter, barnehagebarn, elever eller andre som studenten har å gjøre med som del i klinisk undervisning eller praksisopplæring, eller som gjør seg skyldig i grove brudd på taushetsplikt eller i grovt usømmelig opptreden overfor disse, kan etter vedtak av styret selv eller institusjonens klagenemnd, jf. § 5-1, utestenges fra studiet i inntil tre år. Institusjonen skal informere Sosial- og helsedirektoratet om utestenging etter dette alternativ når det gjelder studenter som følger utdanninger som kan utløse rett til autorisasjon etter helsepersonelloven § 48 første ledd.

(3) En student som har opptrådt slik som beskrevet i § 4-7 første eller annet ledd, kan ved vedtak av styret selv eller institusjonens klagenemnd, jf. § 5-1, utestenges fra institusjonen og fratas retten til å gå opp til eksamen ved institusjoner under denne lov i inntil ett år. Departementet gir nærmere regler om informasjonsrutiner mv.

(4) Vedtak om bortvisning eller utestenging treffes med minst to tredels flertall. Vedtak om slik reaksjon kan påklages av studenten etter reglene i forvaltningsloven. Departementet eller særskilt klageorgan oppnevnt av dette, jf. § 5-1 sjuende ledd, er klageinstans.

(5) Studenten har rett til å la seg bistå av advokat eller annen talsperson fra sak om bortvisning eller utestenging er reist, eventuelt fra skriftlig advarsel etter første ledd er gitt. Utgiftene til dette dekkes av institusjonen.

### § 4-9. Utestenging grunnet straffbare forhold - politiattest

(1) I studier der studenter kommer i kontakt med pasienter, klienter, barnehagebarn, elever eller andre som del av klinisk undervisning eller praksisopplæring, kan det kreves at studentene legger frem politiattest ved opptak til, eller underveis i studiet.

(2) Politiattesten skal vise om vedkommende er siktet, tiltalt eller dømt for seksuelle overgrep, grove voldsforbrytelser eller straffbare forhold vedrørende besittelse og bruk eller omsetning av narkotiske stoffer eller medikamenter. Hvis det er gitt særlige regler om politiattest for bestemte typer yrkesutøving, gjelder disse tilsvarende for studenter som deltar i praksisopplæring eller klinisk undervisning.

(3) Den som er dømt for forhold som innebærer at hun eller han må anses som uskikket til å delta i arbeid med pasienter, klienter, barnehagebarn, elever eller andre, kan utestenges fra praksisopplæring eller klinisk undervisning hvor slik deltakelse må anses som uforsvarlig på grunn av den kontakt studenten får med disse i denne forbindelse.

(4) Den som er siktet eller tiltalt for straffbart forhold som omtalt i annet ledd, jf. åttende ledd, kan utestenges fra praksisopplæring eller klinisk undervisning til rettskraftig dom foreligger eller saken er henlagt, hvis dette er nødvendig av hensyn til sikkerhet eller behandlingsmiljø for pasienter, klienter, barn, elever eller andre som studenten vil komme i kontakt med i denne forbindelse.

(5) En nasjonal nemnd oppnevnt av departementet avgjør, etter uttalelse fra styret selv eller institusjonens klagenemnd, om studenten skal nektes retten til å delta i klinisk undervisning eller praksisopplæring. Forvaltningsloven § 42 gjelder tilsvarende. Nemnda skal ha fem medlemmer. Lederen skal fylle de lovbestemte kravene til lagdommer, og to av medlemmene skal oppnevnes etter forslag fra studentenes organisasjoner.

(6) Departementet eller særskilt klageorgan oppnevnt av dette, jf. § 5-1 sjuende ledd, er klageinstans for nemndas vedtak.

(7) Studenten har rett til å la seg bistå av advokat eller annen talsperson fra sak om utestenging fra klinisk undervisning eller praksisopplæring er reist i den nasjonale nemnda. Utgiftene til dette dekkes av institusjonen.

(8) Kongen gir forskrifter om hvilke studier som skal omfattes av første ledd, om hvilke straffbare forhold som kan føre til utestenging, og om saksbehandlingen.

### § 4-10. Utestenging etter skikkethetsvurdering

(1) Kongen kan fastsette at i enkelte utdanninger skal institusjonen vurdere om den enkelte student er skikket for yrket. Skikkethetsvurdering skal foregå gjennom hele studiet.

(2) Vitnemål for fullført utdanning forutsetter at studenten er vurdert som skikket for yrket.

(3) Styret selv eller institusjonens klagenemnd, jf. § 5-1, kan etter innstilling fra en egen skikkethetsnemnd vedta at en student ikke er skikket for yrket. En student som ikke er skikket for yrket, kan utestenges fra studiet.

(4) Vedtak om at en student ikke er skikket og om utestenging, treffes med minst to tredels flertall. Vedtak kan påklages av studenten etter reglene i forvaltningsloven. Departementet eller særskilt klageorgan oppnevnt av dette, jf. § 5-1 sjuende ledd, er klageinstans.

(5) Studenten har rett til å la seg bistå av advokat eller annen talsperson fra sak er reist i skikkethetsnemnda. Utgiftene til dette dekkes av institusjonen.

(6) Departementet gir forskrift om skikkethetsvurdering i de enkelte utdanninger.

### § 4-11. Domstolsprøving av vedtak om bortvisning eller utestenging

(1) Studentene kan bringe vedtak om bortvisning, utestenging og skikkethetsvurdering inn for prøving ved tingretten i den rettskrets institusjonens administrasjon har sitt sete. Slikt søksmål må reises innen tre måneder etter at endelig vedtak foreligger.

(2) Forliksmegling foretas ikke. Institusjonen dekker alle omkostninger ved søksmålet, herunder også honorar til saksøkers advokat.

(3) Retten kan prøve alle sider av vedtaket.

## Kapittel 5. Klage

### § 5-1. Klagenemnd og særskilte nasjonale klageorgan

(1) Universiteter og høyskoler skal opprette en klagenemnd som skal behandle klager over enkeltvedtak og, etter styrets bestemmelse, andre klagesaker for studentene.

(2) Klagenemnda skal ha fem medlemmer med personlige varamedlemmer. Leder og varamedlem for leder skal fylle de lovbestemte krav for lagdommere. Leder og varamedlem for leder skal ikke være ansatt ved institusjonen. To av medlemmene skal være studenter.

(3) Representanter for institusjonens eier eller medlem av institusjonens styre kan ikke være medlem av klagenemnda.

(4) Klagenemnda er vedtaksfør når lederen eller varamedlem for leder og to andre medlemmer er til stede.

(5) Klagenemndas vedtak i klagesaker kan ikke påklages.

(6) Departementet kan gi forskrift om saksbehandlingen i klagesaker.

(7) Departementet kan opprette særskilte nasjonale klageorgan som skal behandle klager over enkeltvedtak for bestemte områder.

**§ 5-2. Klage over formelle feil ved eksamen**

(1) Den som har vært oppe til eksamen eller prøve, kan klage over formelle feil innen tre uker etter at han eller hun er eller burde være kjent med det forhold som begrunner klagen. Slik klage avgjøres av styret selv eller institusjonens klagenemnd.

(2) Hvis det er begått feil som kan ha hatt betydning for studentens prestasjon eller bedømmelsen av denne, skal sensurvedtaket oppheves. Hvis feilen kan rettes opp ved ny sensur av innleverte arbeider, foretas ny sensurering. I motsatt fall holdes ny eksamen eller prøve med nye sensorer. Karakterfastsetting ved ny sensurering etter denne paragraf kan påklages etter reglene i § 5-3.

(3) Er krav om begrunnelse for eller klage over karakterfastsettingen fremsatt, løper klagefristen etter denne paragraf fra studenten har fått begrunnelsen eller endelig avgjørelse av klagen foreligger.

(4) Finner styret eller klagenemnden at det er begått formelle feil, og det er rimelig å anta at dette kan ha hatt betydning for en eller flere kandidaters prestasjon eller bedømmelse av denne, kan det bestemmes at det skal foretas ny sensurering eller holdes ny eksamen eller prøve.

**§ 5-3. Klage over karakterfastsetting - rett til begrunnelse**

(1) Studenten har rett til å få en begrunnelse for karakterfastsettingen av sine prestasjoner. Ved muntlig eksamen eller bedømmelse av praktiske ferdigheter må krav om slik begrunnelse fremsettes umiddelbart etter at karakteren er meddelt. Ved annen bedømmelse må krav om begrunnelse fremsettes innen én uke fra kandidaten fikk kjennskap til karakteren, likevel ikke mer enn tre uker fra karakteren ble kunngjort.

(2) Begrunnelse skal normalt være gitt innen to uker etter at kandidaten har bedt om dette. I begrunnelsen skal det gjøres rede for de generelle prinsipper som er lagt til grunn for bedømmelsen og for bedømmelsen av kandidatens prestasjon. Begrunnelse gis muntlig eller skriftlig etter sensors valg.

(3) Hvis det er gitt skriftlige retningslinjer for bedømmelsen, skal disse være tilgjengelige for studentene etter at karakterer er fastsatt.

(4) En student kan klage skriftlig over karakteren for sine egne prestasjoner innen tre uker etter at eksamensresultat er kunngjort. Ny sensurering skal da foretas. Er krav om begrunnelse for karakterfastsetting eller klage over formelle feil ved oppgavegivning, eksamensavvikling eller gjennomføring av vurderingen fremsatt, løper klagefristen etter denne paragraf fra studenten har fått begrunnelsen eller endelig avgjørelse av klagen foreligger. Ved bruk av løpende vurdering kan institusjonen bestemme om studenten skal fremsette klage etter vurdering av separat prøve, oppgave eller annen vurdering, eller om klage skal fremsettes når resultatet fra fag, emne eller emnegruppe er kunngjort.

(5) Bedømmelse av muntlig prestasjon og vurdering av praksisopplæring eller lignende som etter sin art ikke lar seg etterprøve, kan ikke påklages. Forprøver kan bare påklages når prøven ikke er bestått.

(6) Karakterfastsetting ved ny sensurering etter denne paragraf kan ikke påklages.

## Forskrift om studier ved Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU).

Fastsatt av styret ved NTNU 7. desember 2005 med hjemmel i lov 1. april 2005 nr. 15 om universiteter og høyskoler § 3-3, § 3-4, § 3-5, § 3-9, § 3-10 og § 5-3.

### Kapittel 1. Formål, virkeområde og definisjoner

#### § 1. *Virkeområde og formål*

1. Forskriften gjelder for alle studier ved Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU).
2. Forskriften gir regler om organisering av studier, gjennomføring av vurderinger, krav for tildeling av grader og bestemmelser om universitetets og studentenes rettigheter og plikter ved NTNU. Forskriften skal sikre en forsvarlig gjennomføring av studiene og vurderingene ved NTNU.

#### § 2. *Definisjoner*

| | |
|---|---|
| *avsluttende eksamen* | En vurderingsform som normalt er lagt til slutten av semesteret og som blir gjennomført under kontrollerbare forhold. Når avsluttende eksamen blir holdt, er det som regel den siste vurderingen av studenten i et emne eller en emnegruppe. |
| *emne* | Den minste enheten en student kan vurderes i og som fører til en sluttkarakter. Emnet er gitt et omfang målt i studiepoeng. Emnet inneholder aktiviteter som kan danne grunnlag for vurdering. Aktivitetene kan være obligatoriske. |
| *fag* | Samling av emner under én felles betegnelse i en studieplan. |
| *hovedprofil* | Emner som gjennom studieplanen er definert til å høre faglig sammen og som kan utfylle hverandre slik at de omfatter og går ut over grunnivået i et studieprogram. Dersom et masterprogram bygger på en fullført bachelorgrad, inneholder hovedprofilen det faglige grunnlaget for opptak til masterprogrammet i det faget. |
| *sluttkarakter* | Den karakteren som settes i et emne eller en emnegruppe, basert på alle karaktergivende vurderinger som til sammen inngår. Delkarakterene er vektet slik emnebeskrivelsen fastsetter. |
| *studiepoeng* | Mål på studiebelastning normert til at 60 studiepoeng tilsvarer ett studieårs arbeidsinnsats. |
| *studieprogram* | Et sett emner som utgjør en studiemessig helhet, som studenter tas opp til, får studierett til og som fører fram til en grad. |
| *studieretning* | En faglig spesialisering innenfor et studieprogram, beskrevet i studieprogrammets studieplan. |
| *vurdering* | De tilbakemeldingene som gis en student på prestasjonene han/hun utfører i et emne eller en emnegruppe og som fører til en karakter. |

Når forskriften viser til universitetsloven, menes lov 1. april 2005 nr. 15 om universitet og høyskoler.

### Kapittel 2. Studierett og utdanningsplan

#### § 3. *Opptak*

For opptak gjelder de til enhver tid gjeldende forskrifter fastsatt av departementet og NTNUs egne forskrifter om opptak.

#### § 4. *Studierett og studieprogresjon*

1. Opptak gir studierett til emnene i studieprogrammet studenten er tatt opp til eller enkeltemner som studenten er tatt opp til. Studieretten gir adgang til de emnene som er spesifisert i utdanningsplanen etter den progresjonen som fakultetet har godkjent. Studieretten gjelder fra den dagen NTNU mottar studentens bekreftelse på opptaket.
2. Studieretten til studieprogrammet studenten er tatt opp til, opphører når
   - studenten oppfyller kravene for tildeling av vitnemål for fullført studieprogram
   - studentens studieprogresjon er for lav etter nr. 3
   - studenten selv bekrefter at han/hun trekker seg fra studieprogrammet før det er fullført.
3. I studieprogram som er inndelt i årskurs/-kull, kan en student ikke stå igjen med mer enn 22,5 studiepoeng fra de to foregående årskurs/-kull for å gå videre i neste årskurs. Studenter som skal gå videre til 4. årskurs/-kull kan ikke gjenstå med emner fra 1. årskurs/-kull. Studenter som skal gå videre til 5. årskurs/-kull kan ikke gjenstå med emner fra 1. og 2. årskurs/-kull, og studenter som skal gå videre til 6. årskurs/-kull kan ikke gjenstå med emner fra 1., 2. og 3. årskurs/-kull.

   For å videreføre studieretten i disse studieprogrammene kan en student ikke stå igjen med mer enn 22,5 studiepoeng og ikke bruke mer enn 2 år i samme årskurs/-kull. Tiden i hvert årskurs/-kull skal korrigeres for permisjoner og ut fra en eventuell redusert studieprogresjon (deltidsstudier), som må være godkjent i utdanningsplanen, jf. § 5, § 7 og § 8.

Det skal fremgå av studieplanen om studieprogrammet er inndelt i årskurs/-kull, jf. § 14 nr. 1.

4. Fakultetet selv fatter vedtak om opphør av studieretten ut fra disse bestemmelsene. Fakultetet selv kan i spesielle tilfeller ved f.eks. sykdom, større familiære vansker, når størstedelen av studiet er gjennomført, ved særlige faglige forhold (oppflytting) eller andre tungtveiende grunner dispensere fra bestemmelsene i nr. 3. Der NTNUs styre har opprettet et overfakultært styre for en gruppe studieprogram, har dette styret myndighet til å treffe vedtak i dispensasjonssaker.
5. En student som er tatt opp til et studieprogram og som følger dette med normal studieprogresjon (uten korreksjon for permisjoner og redusert studieprogresjon) har krav på at programmets faglige mål, nivå og struktur ikke endres i den tiden han/hun har studierett til programmet. Studenten må likevel akseptere at det kan bli endringer i programmets emner og oppbygging så lenge dette ikke medfører at studenten blir forsinket i sin progresjon.
6. En student som er tatt opp til et studieprogram eller enkeltemner ved NTNU, har rett til å melde seg til vurdering i andre emner hvis han/hun fyller kravene til det. Studenten har også rett til å følge undervisning i emner utenfor studieprogrammet dersom adgangen til emnene ikke er begrenset. Disse rettighetene har studenten også etter at studieprogrammet er fullført.

**§ 5. *Utdanningsplan***

Fakultetet og studenter, som er tatt opp til studier på 60 studiepoeng eller mer, skal innen utløpet av første semester inngå utdanningsplan. Utdanningsplanen kan endres etter avtale med fakultetet. Utdanningsplanen er en gjensidig avtale mellom studenten og NTNU om plikter og ansvar begge parter har for studentens studieløp og plikter og ansvar studenten har overfor sine medstudenter. Utdanningsplanen viser innholdet og progresjonen i den planlagte utdanningen for studenten, jf. § 6 nr. 2.

**§ 6. *Registrering***

1. Studenter med studierett ved NTNU plikter å registrere seg og betale semesteravgift ved NTNU hvert semester innen de frister rektor fastsetter. Fristene skal kunngjøres i studiehandboka og på NTNUs nettsider.
2. For studenter som har inngått utdanningsplan, skal registreringen fastsette og bekrefte opplysningene i utdanningsplanen for inneværende semester om
    - hvilke emner studenten skal følge undervisning i
    - hvilke emner studenten melder seg til vurdering i
    - eventuelle andre aktiviteter, fastsatt i studieprogrammet som studenten skal delta i
    - andre opplysninger som kan justeres og har betydning for progresjonen i eget studium.
3. Studenter som ikke er pålagt å inngå utdanningsplan eller ennå ikke har inngått utdanningsplan, har tilsvarende plikt til å registrere seg. Registreringen skal vise hvilke emner studenten skal følge undervisning i og skal vurderes i det semesteret.
4. Registrering gir adgang til de ressursene NTNU tilbyr for at studenten skal kunne gjennomføre sine emner det semesteret.

**§ 7. *Permisjon***

1. Fakultetet avgjør søknad om permisjon. Permisjon fra studiene gis fortrinnsvis for et helt studieår. For kortere tidsrom gis permisjon til utgangen av et semester. En student må ha gjennomført mer enn 30 studiepoeng av emnene som inngår i studieprogrammet for å søke permisjon uten å grunngi søknaden.
2. Fakultetet kan innvilge søknad om permisjon ut over ett år dersom det foreligger dokumenterte særskilte behov eller tvingende grunner, som f.eks. sykdom, omfattende omsorgsansvar, militærtjeneste, siviltjeneste.
3. Studenten må godta at det kan bli gjort endringer i studieprogrammet i løpet av permisjonstiden.

**§ 8. *Deltidsstudier***

Studiene ved NTNU kan gjennomføres som deltidsstudier etter avtale med fakultetet. Prosentvis andel av normert studieprogresjon skal angis i utdanningsplanen.

**§ 9. *Studenter uten studierett***

1. Den som ikke er tatt opp som student, har rett til å melde seg til vurdering i et emne i samsvar med universitetsloven § 3-10. Fakultetet avgjør om vilkårene for oppmelding til vurdering er oppfylt og kan gi nærmere regler om adgangen til å gå opp til vurdering uten å være tatt opp som student.
2. Rektor kan fastsette særskilt oppmeldingsfrist for slik vurdering. Rektor kan også fastsette at de som ikke er tatt opp som studenter til et emne, skal betale eksamensavgift som skal dekke institusjonens merutgifter ved å vurdere denne gruppen.

**§ 10. *Undervisning - delegasjon etter universitetsloven § 3-8***

1. Fakultetet selv kan bestemme at visse forelesninger bare skal være for institusjonens studenter eller visse grupper av studenter dersom forelesningens art tilsier det, jf. universitetsloven § 3-8 nr. 2.
2. Fakultetet selv kan bestemme at andre enn emnets studenter skal få delta på kurs og øvelser når det er ledig kapasitet.

**§ 11. *Bortvisning, utestengning - delegasjon etter universitetsloven § 4-8 nr. 1***

1. Fakultetet selv kan gi en student som opptrer på en måte som virker grovt forstyrrende for medstudenters arbeid eller for virksomheten ved institusjonen ellers, skriftlig advarsel om at forslag om bortvisning vil bli fremmet for Styret dersom den klanderverdige atferden fortsetter. I saker som ikke er fakultetsspesifikke har rektor denne myndigheten.
2. Fakultetet selv kan gi en student skriftlig advarsel om at forslag om utestenging vil bli fremmet for Styret dersom studenten ikke respekterer bortvisning vedtatt av Styret. I saker som ikke er fakultetsspesifikke har rektor denne myndigheten.
3. Vedtak om skriftlig advarsel kan påklages til Den sentrale klagenemnd ved NTNU.

**Kapittel 3. Studienes organisering**

**§ 12. *Studieåret***

1. Studieåret er på 40 uker og er delt i to semestre. Høstsemesteret er på 19 uker. Høstsemesteret er avsluttet før årsskiftet. Vårsemesteret er på 21 uker.
2. NTNUs styre kan godkjenne at studieprogram ved NTNU kan avvike fra den ordinære struktureringen beskrevet i nr. 1 dersom studieåret til sammen utgjør minst 40 uker og studieprogrammet har et studieopplegg som gjennomføres frittstående fra andre studier ved NTNU.

**§ 13. *Studieprogram***

1. Studieprogrammene ved NTNU er organisert etter følgende ulike modeller, ved at de:
   - fører til en bachelorgrad med et innhold som skal kunne bygges ut til en mastergrad
   - gir et integrert studieløp fram til en mastergrad eller en profesjonsgrad
   - fører til en mastergrad som bygger på en fullført bachelorgrad eller tilsvarende.

   Styret oppretter og nedlegger studieprogram. Når styret oppretter et nytt studieprogram, skal Styret samtidig fastsette hvilket fakultet som skal administrere studieprogrammet.
2. Studieprogrammene har en hovedprofil som gir en faglig fordypning med et omfang på minst 80 studiepoeng. Alle studieprogram til 5-årige integrerte mastergrader skal også tilfredsstille kravene til bachelorgrad.
3. Studieprogrammene bygges opp av emner. Emnene som tilbys skal være 7,5 studiepoeng eller multiplum av dette. Emnene kan være obligatoriske eller valgfrie i studieprogrammet. Fakultetet oppretter og nedlegger emner. Der NTNUs styre har opprettet et overfakultært styre for en gruppe studieprogram, har dette styret denne myndigheten. Oppretting av emner som forutsetter økt basisuttelling i modellen for fordeling av den statlige bevilgningen må vedtas av Styret.
4. Alle studieprogram som fører til lavere grad og integrerte studieprogram som fører til høgre grad eller profesjonsgrad, skal inneholde tre fellesemner:
   - Ex.phil. på 7,5 studiepoeng som skal være likt for alle studenter. Ex.phil. bør primært legges til 1. semester, men dette kan fravikes dersom faglige hensyn tilsier det.
   - Ex.fac. på 7,5 studiepoeng som er fakultetsspesifikt. Emnet kan inngå som en del av hovedprofilen og skal legges til første studieår.
   - Perspektivemne på 7,5 studiepoeng som skal være et emne som representerer en annen studiekultur enn det studieprogrammet studenten er tatt opp til.

**§ 14. *Studieplan og emnebeskrivelser***

1. Alle studieprogram er beskrevet i en studieplan. Det fakultetet som administrerer studieprogrammet, vedtar studieplan. Der NTNUs styre har opprettet et overfakultært styre for en gruppe studieprogram, vedtar dette styret studieplanen. Studieplanen skal gi opplysninger om eventuelle opptakskrav og rangeringsregler for studieprogrammet. Studieplanen skal fastsette:
   - studieprogrammets læringsmål og profesjonsmål eller yrkesmål
   - eventuelle anbefalte forkunnskaper for studieprogrammet
   - hvilket fakultet som administrerer studieprogrammet
   - hvilke emner som inngår i studieprogrammet
   - studieprogrammets omfang i studiepoeng
   - hvilke emner som til sammen oppfyller kravet til hovedprofil
   - oppbyggingen av studieprogrammet, om studieprogrammet er inndelt i årskurs/-kull, studieretninger, hva som er fellesemner, hva som er obligatorisk og valgfritt, og rekkefølgen på emnene
   - mulighetene for utveksling med utenlandske læresteder
   - andre bestemmelser av betydning for gjennomføring og kvalitetssikring

- overgangsordninger ved endring av studieplanen.

2. Alle emner skal være beskrevet i en emnebeskrivelse. Fakultetet skal utarbeide emnebeskrivelsene for egne fagområder. Hver emnebeskrivelse skal inneholde:
   - læringsmål
   - faglig forutsetning for å bli tatt opp til emnet
   - faginnhold
   - læringsformer
   - emnets omfang i studiepoeng
   - undervisningsomfang
   - eventuell obligatorisk undervisning
   - hvilke aktiviteter som inngår, omfanget av dem og hvilke som er obligatoriske. f.eks. metodekurs, øvinger, praksis, feltkurs, ekskursjoner, laboratoriearbeid, gruppeoppgaver, semesteroppgaver, andre skriftlige oppgaver, kunstneriske framføringer
   - faglige krav for å bli vurdert
   - hvilke aktiviteter som skal vurderes underveis og som skal inngå i sluttkarakteren
   - organisering av eventuell avsluttende eksamen (hvor ofte, når i semesteret, dato e.l.)
   - eventuelle hjelpemidler ved avsluttende eksamen
   - vurderingsform og karakterskala for de enkelte delvurderingene
   - vekting av delvurderingene som inngår i sluttkarakteren.

**§ 15. *Innpassing***

1. Fakultetet avgjør søknader om innpassing til videre studier på grunnlag av ekstern utdanning eller realkompetanse etter universitetsloven § 3-4 og § 3-5. Det forutsettes at den eksterne utdanningen er godkjent som utdanning på universitets- og høgskolenivå.
2. Fakultetet avgjør søknader om godkjenning som faglig jevngod med grad eller utdanning etter universitetsloven § 3-4 nr. 3.

**§ 16. *Fritak for vurdering***

1. Fakultetet skal gi fritak for avsluttende eksamen, prøve eller annen vurdering når studenten kan dokumentere at tilsvarende vurdering er gjort ved NTNU eller en annen institusjon. Fakultetet kan også gi fritak på grunnlag av annen velegnet eksamen, prøve eller annen vurdering, eller på grunnlag av dokumentasjon av realkompetanse, jf. universitetsloven § 3-5. Ved behandling av søknad om fritak skal fakultetet ta hensyn til tidligere undervisning og vurdering vedrørende nivå, omfang og innhold.
2. Studenten sender søknaden til det fakultetet som administrerer studieprogrammet han/hun har studierett til.

**§ 17. *Reduksjon i studiepoeng***

Dersom en student blir vurdert i emner der innholdet helt eller delvis dekker hverandre, skal summen av studiepoengene for disse emnene reduseres. Fakultetene vurderer omfanget av reduksjonen i hvert enkelt tilfelle. Er noen av emnene studenten har tatt ved NTNU obligatoriske, skal reduksjonen gjøres i de ikke-obligatoriske emnene. For øvrig skal reduksjonen gjøres i det eller de emner som fører til den gunstigste karakteren for studenten. Det skal framgå av karakterutskriften eller vitnemålet hva grunnlaget for reduksjonen er.

**Kapittel 4. Grader**

**§ 18. *Tildeling av grad***

Fakultetene tildeler grader med rett til tilsvarende tittel i samsvar med den ansvarstildelingen Styret fastsetter når det godkjenner nye studieprogram.

**§ 19. *Bachelorgrad***

1. Fakultetet tildeler bachelorgraden på grunnlag av et gjennomført studieprogram eller et fritt valg av emner når en student har fullført studieløp med et omfang på minst 180 studiepoeng. I de 180 studiepoengene skal det inngå:
   - en hovedprofil på minst 80 studiepoeng, der studieplanen definerer kravet for hovedprofilen
   - fellesemner på 22,5 studiepoeng, jf. § 13 nr. 4.
2. Dersom bachelorgraden ikke bygger på et tilrettelagt studieprogram, tildeler det fakultetet graden der hovedprofilens faglige innhold hører til. Har studenten en grad der mer enn én hovedprofil inngår, velger studenten selv hvilket av de faglig relevante fakultetene som skal tildele graden.

**§ 20. *Mastergrad***

1. For å bli tatt opp til et masterprogram som bygger på en lavere grad, må studenten
   - ha oppnådd bachelorgrad eller tilsvarende
   - ha bestått vurderinger i minst 80 studiepoeng i fagområdet til den aktuelle mastergraden, spesifisert i studieplanen for det aktuelle masterprogrammet
   - ha oppfylt øvrige opptakskrav fastsatt i studieplanen for masterprogrammet.

   For opptak til erfaringsbasert masterprogram gjelder ikke andre strekpunkt. I stedet kreves minst 2 års relevant yrkespraksis.
2. For å få tildelt en mastergrad må studenten
   - enten tilfredsstille opptakskravene til masterprogrammet og i tillegg ha bestått relevante studier på minst 120 studiepoeng, der studieplanen kan angi at inntil 30 studiepoeng kan erstattes av relevant praksis
   - eller ha fullført et sammenhengende studieløp normert til 300 studiepoeng, der kravene til bachelorgraden er inkludert.
3. I masterprogrammene etter nr. 2 skal det inngå en masteroppgave som i omfang er minst 30 studiepoeng, men ikke mer enn 60 studiepoeng.
4. For å få tildelt mastergrader som er normert til mindre enn 90 studiepoeng, må kravene som er spesielt fastsatt for disse studieprogrammene være oppfylt.

**§ 21. *Candidata/candidatus medicinae***

I studieprogram som fører fram til graden candidata/candidatus medicinae, inngår fellesemner slik det er fastsatt i § 13 nr. 4. Graden bygger på et sammenhengende studieløp normert til 360 studiepoeng. Det medisinske fakultet fastsetter selv innholdet i studieprogrammet og øvrige krav for å tildele graden.

**§ 22. *Candidata/candidatus psychologiae***

I studieprogram som fører fram til graden candidata/candidatus psychologiae, inngår fellesemner slik det er fastsatt i § 13 nr. 4. Graden bygger på et studium på 60 studiepoeng og en etterfølgende sammenhengende profesjonsdel normert til 300 studiepoeng. Fakultet for samfunnsvitenskap og teknologiledelse fastsetter selv innholdet i studieprogrammet og øvrige krav for å tildele graden.

**Kapittel 5. Vurdering**

**§ 23. *Vurdering***

1. I alle emner eller emnegrupper som inngår i studieprogram, skal det hvert studieår være tilbud om vurdering av studentenes kunnskaper og ferdigheter som fører til en karakter. Vurderingen skal skje i form av en avsluttende vurdering, eventuelt på grunnlag av ulike typer underveisvurderinger nærmere beskrevet i studieplanen.
2. For å bli vurdert må studenten ha registrert seg det semesteret, og oppfylle de faglige kravene emnebeskrivelsen setter for å få adgang til å bli vurdert.
3. En student som har levert besvarelse, kan ikke unndra seg sensur. Studenten kan heller ikke unndra seg sensur dersom eksaminasjonen har startet ved muntlig prøve.

**§ 24. *Eksamensperioder***

Avsluttende eksamen legges til slutten av hvert semester. Rektor fastsetter eksamensperiodene. Datoene blir kunngjort i studiehandboka. Rektor kan bestemme at avsluttende eksamen i emnet blir lagt utenfor denne perioden dersom det er faglige eller praktiske grunner til det.

**§ 25. *Avsluttende eksamen***

Emnebeskrivelsen fastsetter om det skal holdes avsluttende eksamen i emnet og hvilke krav som er stilt for at en student kan få adgang til avsluttende eksamen. Avsluttende eksamen er alltid karaktergivende.

**§ 26. *Instrukser ved avsluttende eksamen***

Rektor kan fastsette felles instruks for henholdsvis

- studenter som har adgang til avsluttende eksamen
- eksamensinspektører
- faglærers tilstedeværelse i eksamenslokalet under skriftlig avsluttende eksamen.

Instruksene tas inn i studiehandbøkene.

**§ 27.** ***Gyldig forfall til avsluttende eksamen***

1. Dersom en student ikke kan møte til avsluttende eksamen på grunn av sykdom eller andre tvingende grunner, må søknad om å få fraværet godkjent som gyldig forfall sendes Studieavdelingen. Søknaden må framsettes senest en uke etter den første avsluttende eksamen som sykefraværet gjelder for, og skal inneholde opplysninger om hvilke avsluttende eksamener det søkes om gyldig forfall for. Dokumentasjon skal være vedlagt søknaden. Tidsrom for sykemeldingen skal framgå av legeattesten.
2. En student som blir syk under avsluttende eksamen, skal underrette overinspektøren i eksamenslokalet eller eksaminator/intern sensor ved muntlig prøve. Studenten må deretter straks oppsøke lege og levere legeattest i samsvar med reglene i nr. 1.

**§ 28.** ***Utsatt eksamen***

1. I emner der det blir holdt avsluttende eksamen bare én gang pr. studieår, skal det holdes utsatt eksamen før neste avsluttende eksamen. Studenter som har hatt gyldig forfall til avsluttende eksamen, har adgang til utsatt eksamen. Det samme har studenter som har møtt til avsluttende eksamen og ikke har bestått denne eksamen.
2. Studentene må melde seg til utsatt eksamen innen den fristen som fakultetet eller de utfyllende reglene fastsetter.
3. Fakultetet, i samråd med rektor, kan legge utsatt eksamen til samme eksamensperiode som avsluttende eksamen, til neste eksamensperiode eller i et fast tidsrom utenom eksamensperiodene. For bestemte studieprogram kan tidspunktet for utsatt eksamen, som en fast ordning, fastsettes i utfyllende regler.
4. Ved utsatt eksamen skal vurderingsformen være faglig jevngod med vurderingsformen ved avsluttende eksamen. Avvikende vurderingsform ved utsatt eksamen skal fremgå av emnebeskrivelsen.

**§ 29.** ***Gyldig forfall til andre vurderinger enn avsluttende eksamen***

Fakultetet skal, hvis det er praktisk mulig, sørge for at studenter med gyldig forfall til andre vurderinger enn avsluttende eksamen kan få gjennomført sine vurderinger i løpet av semesteret og før eventuell avsluttende eksamen i emnet.

**§ 30.** ***Adgang til ny vurdering***

1. En student som blir vurdert til ikke å ha bestått i emnet, har rett til å framstille seg til ny vurdering. Emnebeskrivelsen eller utfyllende regler fastsetter hvilke karaktergivende aktiviteter som må tas opp igjen når studenten ikke har bestått emnet.
2. Studenten har adgang til ny praksisperiode én gang dersom første gang vurderes til ikke bestått.
3. Dersom studenten har bestått, har han/hun rett til å framstille seg én gang i ett emne i hvert studieår for å forbedre karakteren. Det er da beste karakter som teller. Der karakteren fastsettes på grunnlag av flere delvurderinger, må alle vurderingene tas opp igjen.

**§ 31.** ***Gjentak av masteroppgaven eller hovedoppgaven***

En student kan levere ny eller revidert oppgave én gang dersom masteroppgaven eller hovedoppgaven ikke er bestått. Det er ikke adgang til å få vurdert en ny masteroppgave eller hovedoppgave i samme studieprogram når studenten tidligere har fått vurdert sin oppgave med bestått resultat.

**§ 32.** ***Pensum ved ny vurdering/utsatt eksamen***

Ved ny vurdering og ved utsatt eksamen gjelder det pensumet som er fastsatt for emnet på tidspunktet for ny vurdering eller utsatt eksamen. Ved nasjonale rammeplanendringer kan det av departementet bli fastsatt særordninger. Ved betydelige endringer i pensum skal det være anledning til å bli vurdert etter gammel ordning i minst ett år, men maksimalt to år, etter at nyordningen trådte i kraft.

**§ 33.** ***Særskilt tilrettelagt vurdering***

1. For å gi alle studenter tilnærmet like arbeidsvilkår ved vurdering, kan studenter med særskilte behov, som er tilstrekkelig dokumentert, søke om tilrettelagt vurdering. Tilretteleggingen skal ikke føre til en reduksjon av de faglige krav som stilles ved det enkelte studium.
2. Tilretteleggingen kan enten være praktisk rettet i form av å kunne bruke spesielle hjelpemidler eller få utvidet tid. I spesielle tilfeller kan det innvilges bruk av annen vurderingsform enn den ordinære eller annen form for tilrettelegging.
3. Er behovet permanent, innvilges tilrettelegging i form av spesielle hjelpemidler for hele studietiden.
4. Søknad, vedlagt dokumentasjon, sendes Studieavdelingen innen fristen for registrering. Søknaden avgjøres av rektor. Ved søknad om annen vurderingsform enn den som er oppgitt i emnebeskrivelsen, skal rektor avgjøre søknaden i samråd med fakultetet.
5. Studenter med akutt oppståtte spesielle behov skal så langt det er mulig få tilrettelagt vurdering etter samme retningslinjer som ovenfor. Søknad med tilstrekkelig dokumentasjon må sendes Studieavdelingen så snart den akutte situasjonen har oppstått.

**§ 34.** ***Målform og språk ved skriftlig vurdering***

1. Bestemmelser om bruk av målform i eksamensoppgaver er gitt i forskrift 7. juli 1987 nr. 4148 om målform i eksamensoppgåver. Forskriften er gitt med hjemmel i lov 11. april 1980 nr. 5 om målbruk i offentleg teneste.

2. Eksamensoppgaver som gis på norsk mål, skal foreligge i begge målformer (bokmål og nynorsk). Unntatt er oppgaver i faget norsk. Har alle studentene ønsket samme målform, kan oppgavene gis i bare denne målformen. Studentene velger målform når de melder seg til vurdering.
3. Dersom undervisningen gis på et ikke-skandinavisk språk, skal eksamensoppgaver i tillegg gis på undervisningsspråket. Søknad om å få oppgave gitt på annet språk enn norsk eller undervisningsspråket, avgjøres av fakultetet.
4. Dersom en vesentlig del av emnets pensum er på et annet språk enn undervisningsspråket, kan fakultetet bestemme at oppgaveteksten i tillegg skal gis i det språket.

**§ 35. *Lukking av muntlig prøve***

Fakultetet kan bestemme at muntlig prøve ikke skal være offentlig, etter ønske fra studenten, når tungtveiende hensyn taler for det, jf. universitetsloven § 3-9 nr. 3. Fakultetet skal sikre at vurderingen også i disse tilfellene sikrer det faglige nivå ved studiet.

**§ 36. *Fusk/forsøk på fusk***

1. Ved fusk/forsøk på fusk kan Den sentrale klagenemnd annullere vurdering i samsvar med universitetsloven § 4-7. Det samme gjelder godkjenning av kurs, godskriving eller godkjenning av utdanning eller fritak for vurdering.
2. Den sentrale klagenemnd kan, i samsvar med universitetsloven § 4-8 nr. 3, utestenge en student som har opptrådt på denne måten i inntil ett år. Studenten kan også fratas retten til å gå opp til eksamen ved institusjoner som går inn under loven i inntil ett år.
3. Nærmere informasjon om behandling av fusk framgår av Veiledende retningslinjer ved behandling av fusk/forsøk på fusk til eksamen ved NTNU av 30. mai 2001.

**Kapittel 6. Sensur**

**§ 37. *Sensorer***

1. Fakultetet selv oppnevner sensorer, jf. universitetsloven § 3-9 nr. 2. For tverrfakultære emner (f.eks. *Eksperter i team*) som ikke er administrert av et fakultet, oppnevner rektor ekstern(e) sensorer(er). Eksterne sensorer ved klage oppnevnes av fakultetet selv. Oppnevning skjer for perioder på 3 år.
2. Det skal være minst to sensorer ved muntlig prøve og vurdering av praksisopplæring e.l. som etter sin art ikke lar seg etterprøve. Det skal være minst to sensorer, hvorav minst én ekstern, ved bedømmelsen av masteroppgaven/hovedoppgaven, jf. universitetsloven § 3-9 nr. 2
3. Fakultetet selv fastsetter retningslinjer enten generelt eller for det enkelte studieprogram for hvordan ekstern deltakelse i vurderingen skal gjennomføres, enten ved ekstern deltakelse i den enkelte vurdering eller ved ekstern evaluering av vurderingsordningene.

**§ 38. *Sensurfrister***

Etter universitetsloven § 3-9 nr. 4 er sensurfristen 3 uker hvis ikke særlige grunner gjør det nødvendig å bruke mer tid. Når særlige grunner inntreffer, skal ny sensurdato offentliggjøres. Sensurfrist for masteroppgaven/hovedoppgaven er 3 måneder.

**Kapittel 7. Karakterer**

**§ 39. *Karakterskalaer***

Vurdering gis i form av karakterer enten etter en skala fra A til F eller bestått/ikke bestått. A er beste karakter og E er dårligste ståkarakter. Karaktertrinnene gis følgende betegnelse og generell beskrivelse:

| ***symbol*** | ***betegnelse*** | ***generell, ikke fagspesifikk beskrivelse av vurderingskriterier*** |
|---|---|---|
| A | fremragende | Fremragende prestasjon som klart utmerker seg. Kandidaten viser svært god vurderingsevne og stor grad av selvstendighet. |
| B | meget god | Meget god prestasjon. Kandidaten viser meget god vurderingsevne og selvstendighet. |
| C | god | Jevnt god prestasjon som er tilfredsstillende på de fleste områder. Kandidaten viser god vurderingsevne og selvstendighet på de viktigste områdene. |
| D | nokså god | En akseptabel prestasjon med noen vesentlige mangler. Kandidaten viser en viss grad av vurderingsevne og selvstendighet. |
| E | tilstrekkelig | Prestasjonen tilfredsstiller minimumskravene, men heller ikke mer. Kandidaten viser liten vurderingsevne og selvstendighet. |
| F | ikke bestått | Prestasjon som ikke tilfredsstiller de faglige minimumskravene. Kandidaten viser både manglende vurderingsevne og selvstendighet. |

Fullført/ikke fullført benyttes der det ikke kreves vurderinger.

Fakultetet skal utarbeide fagspesifikke beskrivelser av vurderingskriteriene.

**§ 40. *Gjennomsnittskarakter***

Det kan beregnes gjennomsnittskarakter av oppnådde resultater i utdanningsplanen dersom det er gitt bokstavkarakter for minst 75% av studiepoengene. Ved beregning av gjennomsnittskarakter skal alle oppnådde sluttkarakterer i hvert enkelt emne legges til grunn. Gjennomsnittskarakteren beregnes slik:

1. Hver bokstavkarakter erstattes av en tallekvivalent, A=5, B=4, C=3, D=2, E=1.
2. Tallekvivalenten multipliseres med emnets studiepoeng, og de enkelte produktene av studiepoeng og tallekvivalent summeres for de emner som inngår.
3. Produktsummen divideres med totalt antall studiepoeng som inngår i samlingen av aktuelle emner.
4. Kvotienten regnes ut med én desimal.
5. Gjennomsnittskarakteren blir den bokstavkarakter som har heltallet i kvotienten som tall-ekvivalent, etter at vanlig forhøyningsregel er brukt.

**§ 41. *Hovedkarakter***

1. Utfyllende regler angir om det gis hovedkarakter.
2. Med hovedkarakter menes en samlekarakter som gis for hele studieprogrammet ved tildeling av grad. Karakteren beregnes som et veiet gjennomsnitt av tellende bokstavkarakter for de emner som inngår i graden. For å få beregnet hovedkarakter må studenten ha bestått karakter i emner ved NTNU på til sammen minst 120 studiepoeng, og det må være benyttet bokstavkarakter i minst 75% av studiepoengene som inngår. Utregningsmetoden for hovedkarakter er den samme som for gjennomsnittskarakteren i § 40.

**§ 42. *Begrunnelse og klage***

1. Begrunnelse for og klage over karakterfastsetting behandles etter universitetsloven § 5-3. Ønske om begrunnelse og klage framsettes for fakultetet. Hvis det er gitt skriftlige retningslinjer for bedømmelsen, skal disse være tilgjengelig for studentene etter at karakter er satt, jf. universitetsloven § 5-3 nr. 3.
2. Ved ny sensur skal det være minst to nye sensorer, hvorav minst én ekstern, jf. universitetsloven § 3-9 nr. 5. De nye sensorene skal ikke ha informasjon om karakter, begrunnelse eller studentens begrunnelse for klagen.
3. Ved bruk av løpende vurdering kan studenten framsette klage først når sluttkarakter for emnet eller emnegruppen er kunngjort, men ikke etter hver enkelt delvurdering. Studenten har rett til å få begrunnelse for karakterfastsettingen etter hver enkelt vurdering.
4. Formelle feil kan påklages i samsvar med universitetsloven § 5-2. Klagen framsettes for fakultetet. Det er bare vurderinger underveis i studieløpet, som skal inngå på vitnemålet eller regnes inn i karakter for endelig studium, som kan påklages etter § 5-2.
5. Ved klage på karakterfastsettingen på gruppearbeid, der det gis en felles karakter, må alle studentene samtykke i og undertegne klagen. Det samme gjelder klage over formelle feil i disse tilfellene.

**Kapittel 8. Vitnemål og karakterutskrifter**

**§ 43. *Vitnemål***

1. Vitnemål utstedes ved fullført grad eller fullført utdanning. Vitnemål utstedes normalt bare én gang for samme grad/utdanning. Vitnemålet skal gi opplysninger om hvilket studieprogram som ligger til grunn for graden. Vitnemålet skal gi opplysninger om hvilket semester og år graden/utdanningen er fullført. Eventuell hovedkarakter angis i vitnemålet. Diploma supplement inngår som en del av vitnemålet. Karakterutskrift som inneholder de emner studenten har bestått, følger som vedlegg til vitnemålet.
2. For å få utstedt vitnemål for grad fra NTNU må minst 60 studiepoeng av graden være fullført ved NTNU. Av de 60 studiepoengene må minst 30 inngå i hovedprofilen. I høgre grad må masteroppgaven/hovedoppgaven være inkludert i de 60 studiepoengene.

**§ 44. *Karakterutskrift***

Studenter skal, på anmodning, få bekreftet utskrift av bestått karakterer. Utskriften skal inneholde gjeldende karakter i emnet, hvilket år og semester karakteren er oppnådd, tittel på emnet og emnets studiepoeng.

**Kapittel 9. Utfyllende regler og ikrafttredelse**

**§ 45. *Utfyllende regler***

Fakultetet selv kan gi utfyllende regler til forskriften. For tverrfakultære studieprogram skal utfyllende regler godtas av alle involverte fakultet. Der NTNUs styre har opprettet et overfakultært styre for en gruppe studieprogram, vedtar dette styret utfyllende regler.

**§ 46. *Ikrafttredelse***

Forskriften trer i kraft straks. Samtidig oppheves forskrift 11. februar 2003 nr. 185 om studier ved Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU), forskrift 29. mars 2000 nr. 339 om graden Master of Science ved de allmennvitenskapelige studier ved Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU) og forskrift 16. september 1998 nr. 941 om graden Master of Philosophy ved Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU).

# INSTRUKS FOR FAGLÆRERE/STEDFORTREDERE VED NORGES TEKNISK-NATURVITENSKAPELIGE UNIVERSITET (NTNU) OM TILSTEDEVÆRELSE I EKSAMENSLOKALET UNDER SKRIFTLIG AVSLUTTENDE EKSAMEN

**Fastsatt av rektor 07.03.2006.**

1. Ved skriftlig avsluttende eksamen er faglærer eller stedfortreder pliktig til å være til stede i eksamenslokalet en gang i løpet av eksamen.

2. Faglærer/stedfortreder skal for øvrig være tilgjengelig på telefon å lenge eksamen varer.

3. Faglærer/stedfortreder skal henvende seg til kandidater som markerer at de har spørsmål, men skal bare svare på forespørsler om mulige feil, mangler eller uklarheter i oppgaveteksten.

4. Opplysninger om trykkfeil eller nødvendige endringer i oppgaveteksten skal meddeles alle kandidatene.

Instruksen gjelder fra våreksamen 2006.

Instruksen er fastsatt med hjemmel i Forskrift om studier ved NTNU av 07.12.05 § 26 og erstatter Instruks for faglærere/stedfortredere fastsatt av universitetsdirektøren 22.08.2001.

# GENERELT OM STUDIEPLANENE

Studieplanene er presentert fakultetsvis og i tabellform. For hvert enkelt fakultet er det innledningsvis tatt inn en oversikt over de spesielle bestemmelser som gjelder for studier og eksamener ved vedkommende fakultet (særbestemmelser).

### Tabellene
Tabellene gir opplysninger om emnenes plassering i studiet, timetall, studiepoeng m.v. Nedenfor er det gitt en orientering om de enkelte rubrikker:

### Ex (Årskurs og tidspunkt for eksamen)
Rubrikken angir årskurs og eksamensperiode for førstegangseksamen i de enkelte emner. Eksamensperioden er angitt med h for høsteksamen (desember) og v for våreksamen (mai/juni). Eksamensdato er oppgitt i emnebeskrivelsene bakerst i boken.

### Emnenr
Emnenummeret for arkitekturemner har 7 tegn og for billedkunst 6 tegn. Oppbygningen av emnenummer er nærmere beskrevet i eget avsnitt umiddelbart foran emnebeskrivelsene.

### Emnetittel
Rubrikken angir emnets betegnelse. Emnetittelen er forkortet av hensyn til plass i studieplantabellene og plass på den interne karakterutskriften.

### Anm
Rubrikken inneholder eventuelle henvisninger til fotnoter.

### Sp (studiepoeng)
Emnene er modulisert og er enten på 7.5, 15, 22.5 eller 30 Sp.

### Avsl.eks. (Avsluttende eksamen)

Der det er avsluttende eksamen angis det x for emnet.

I tillegg til ovennevnte rubrikker, som finnes i alle tabeller, kan tabellene for 3. og 4. årskurs også inneholde rubrikker som angir om emnene er obligatoriske (o) eller valgbare (v) for de aktuelle studieretninger eller emnepakker.

### Emnebeskrivelsene
Emnebeskrivelsene gir en oversikt over emnenes innhold.
Emnebeskrivelsene gir dessuten oversikt over følgende:

### Emnetitler
Emnetitlene i studieplanen viser:
- Fullstendig emnetittel (norsk)
- Fullstendig emnetittel (engelsk)

Her er anført den  som er ansvarlig for undervisningen etc., og som er kontaktperson for studenter o.a.

### Uketimer
Det gis også her opplysninger om emnets uketimetall pr. semester og i hvilke semestre undervisningen gis.

### Øvinger
Her er angitt om det er øvinger i emnet og om øvingene er obligatoriske eller frivillige. (Nærmere opplysninger om øvinger er gitt i slutten av emnebeskrivelsesteksten). Følgende koder er benyttet:

| | |
|---|---|
| O | Obligatoriske øvinger |
| F | Frivillige øvinger |
| I | Ingen øvinger |

### Karakterer
Om karakteren er bokstavkarakter eller bestått/ikke-bestått.

**Tekst**
Teksten i emnebeskrivelsen inneholder
- Læringsmål
- Anbefalte forkunnskapskrav
- Faglig innhold
- Læringsformer og aktiviteter
- Kursmateriell
- Vurderingsform

**Vurderingsform**
Dette avsnittet inneholder
- Hvilke vurderingsformer som teller i sluttkarakteren
- Hvor stor andel (prosent) de enkelte vurderingsformene utgjør i sluttkarakteren
- Hjelpemiddelkode for avsluttende eksamen og eventuelle semesterprøver ifølge vedtatte hjelpemidler ved eksamen:

  A: Alle trykte og håndskrevne hjelpemidler tillatt. Alle kalkulatorer tillatt. *
  Alle trykte og håndskrevne hjelpemidler tillatt.
  B: Alle trykte og håndskrevne hjelpemidler tillatt. Bestemt, enkel kalkulator tillatt. **
  C: Spesifiserte trykte og håndskrevne hjelpemidler tillatt. Bestemt, enkel kalkulator tillatt. **
  D: Ingen trykte eller håndskrevne hjelpemidler tillatt. Bestemt, enkel kalkulator tillatt. **

Ved muntlig eksamen skal benyttes hjelpemiddelkode D dersom annet ikke er avtalt med .

  * Ved bruk av ”alle kalkulatorer” skal følgende krav gjelde:
  - Skal ikke ha kommunikasjonsmuligheter med andre dataenheter.
  - Tillates ikke tilkoplet strømnett.
  - Skal ikke støye.
  - Skal ikke ha ennet utlesingsutstyr enn display.
  - Skal kun utgjøre én – 1 – gjenstand.
  - Skal kun ha lommeformat.
  ** Med ”bestemt, enkel kalkulator” menes en kalkulator med enkel, numeriske og trigonometriske funksjoner som +, -, sin, cos osv. Den skal være enkel å kjenne igjen av eksamensvaktene.
  (Den bestemte enkle kalkulatoren er HP30S fram til annet er bestemt).

- Dato for avsluttende eksamen.

**Undervisningsrommenes benevnelse og plassering**

| Auditorier | Bygning | Etasje | Kollokvierom | Bygning | Etasje |
|---|---|---|---|---|---|
| H1 | Hovedbygningen | 1 | VA2 | Varmetekn.lab. | 4 |
| H3 | Hovedbygningen | 3 | G21 | Geologi | Sokkel |
| S1 | Sentralbygg 1 | 1 | B25 | Bergbygget | 1 |
| S2 | Sentralbygg 1 | 1 | K25 | Kjemiblokk 3 | 2 |
| S3 | Sentralbygg 1 | 1 | K24 | Kjemiblokk 3 | 3 |
| S4 | Sentralbygg 1 | 1 | K26 | Kjemiblokk 4 | 1 |
| S5 | Sentralbygg 2 | 1 | K27 | Kjemiblokk 4 | 4 |
| S6 | Sentralbygg 2 | 1 | L11 | Byggteknisk | 1 |
| S7 | Sentralbygg 2 | 1 | MA22 | Materialtekn.lab | 3 |
| S8 | Sentralbygg 2 | 1 | MA23 | Materialtekn. lab. | 3 |
| G1 | Geologi | Sokkel | MA24 | Materialtekn. lab. | Sokkel |
| B3 | Oppredning/gruvedrift | 3 | MA21 | Materialtekn. lab. | 2 |
| EL1 | Gamle elektro | 2 | B21 | Bergavdelingen | Sokkel |
| EL2 | Gamle elektro | 2 | B22 | Bergavdelingen | 1 |
| EL3 | Gamle elektro | 1 | B23 | Bergavdelingen | 4 |
| EL4 | Elektroblokk B | 1 | EL23 | Elektroblokk E/F | 4 |
| EL5 | Gamle elektro | 2 | KJL23 | Kjelhuset | 2 |
| EL6 | Gamle elektro | 2 | KJL24 | Kjelhuset | 2 |
| K5 | Kjemiblokk 5 | 1 | EL ROM | Elektroblokker | |
| F1 | Almen fysikk | 1 | VG13 | Valgrinda | 3 |
| F2 | Gamle fysikk | 2 | VG12 | Valgrinda | 3 |
| F3 | Gamle fysikk | 2 | T 7 | Marinteknisk senter | 3 |
| F4 | Gamle fysikk | 2 | R20 | Realfagbygget | U2 |
| F6 | Gamle fysikk | 2 | R21 | Realfagbygget | U2 |
| VE1 | Verkstedtekn. lab. | 2 | R30 | Realfagbygget | U1 |
| T1 | Marinteknisk senter | 1 | R40 | Realfagbygget | 1 |
| T2 | Marinteknisk senter | 1 | R41 | Realfagbygget | 1 |
| B1 | Bergavdelingen | Sokkel | R50 | Realfagbygget | 2 |
| B2 | Bergavdelingen | Sokkel | R51 | Realfagbygget | 2 |
| P1 | Petroleumstekn. senter | 1 | R52 | Realfagbygget | 2 |
| P2 | Petroleumstekn. senter | 1 | R53 | Realfagbygget | 2 |
| VG2 | Vassbygget | 3 | R54 | Realfagbygget | 2 |
| VG21 | Vassbygget | 3 | R55 | Realfagbygget | 2 |
| KJL1 | Kjelhuset | 1 | R56 | Realfagbygget | 2 |
| KJL2 | Kjelhuset | 1 | R60 | Realfagbygget | 3 |
| KJL3 | Kjelhuset | 2 | R71 | Realfagbygget | 4 |
| KJL4 | Kjelhuset | 2 | R80 | Realfagbygget | 5 |
| KJL5 | Kjelhuset | 3 | R81 | Realfagbygget | 5 |
| KJL21 | Kjelhuset | 1 | VE21 | Verkstedtekn lab | 2 |
| KJL22 | Kjelhuset | 1 | VE22 | Verkstedtekn lab | 2 |
| R1 | Realfagbygget | U1 | R57 | Realfagbygget | 2 |
| R2 | Realfagbygget | U1 | R59 | Realfagbygget | 2 |
| R3 | Realfagbygget | U1 | R73 | Realfagbygget | 4 |
| R4 | Realfagbygget | U1 | | | |
| R5 | Realfagbygget | U1 | | | |
| R6 | Realfagbygget | U1 | | | |
| R7 | Realfagbygget | U1 | | | |
| R8 | Realfagbygget | U1 | | | |
| R9 | Realfagbygget | U1 | | | |
| R10 | Realfagbygget | 5 | | | |
| VG1 | Valgrinda | 1 | | | |

# Fakultet for arkitektur og billedkunst

Adresse: Alfred Getz vei 3, 7491 Trondheim
(Gløshaugen, Sentralbygg I)
Tel: (+47) 73 59 50 98 Fax: (+47) 73 59 50 94
Studieavdelingen: Tel: (+47) 73 55 02 75 Fax: (+47) 73 59 50 94 Email: studadm@ab.ntnu.no

Fakultet for arkitektur og billedkunst har ansvaret for fem studieprogram: Master i arkitektur, Bachelor og Master i billedkunst, Master i eiendomsutvikling, Master i fysisk planlegging og Master i byøkologisk planlegging. Studieplan for disse studieprogrammene er atskilt i planen for 2006/2007. I tillegg gir fakultetet undervisning til studieprogram som hører til ved andre fakulteter ved NTNU. Dels er disse emnene kun for eksterne studenter, dels for både fakultetets egne studenter og eksterne studenter. Dette framgår av de respektive emnebeskrivelser.

Fakultetet har følgende instiuttt:

## Institutt for byggekunst, form og farge

Adresse: Alfred Getz vei 3, 7491 Trondheim
(Gløshaugen, Sentralbygg I)
Tel: (+47) 73 59 50 10 Fax: (+47) 73 59 50 03
Kontaktperson: Instituttleder førsteamanuensis Eivind Kasa, tel.: 73 59 50 07

## Institutt for byggekunst, historie og teknologi

Adresse: Alfred Getz vei 3, 7491 Trondheim
(Gløshaugen, Sentralbygg I)
Tel: (+47) 73 59 50 90 Fax: (+47) 73 59 50 83
Kontaktperson: Instituttleder professor Eir Grytli, tel.: 73 59 50 88

## Institutt for byggekunst, prosjektering og forvaltning

Adresse: Alfred Getz vei 3, 7491 Trondheim
(Gløshaugen, Sentralbygg I)
Tel: (+47) 73 59 50 50 Fax: (+47) 73 59 50 59
Kontaktperson: Instituttleder førsteamanuensis Geir K. Hansen, tel.: 73 59 50 51

## Institutt for byforming og planlegging

Adresse: Alfred Getz vei 3, 7491 Trondheim
(Gløshaugen, Sentralbygg I)
Tel: (+47) 73 59 50 30 Fax: (+47) 73 59 50 18
Kontaktperson: Instituttleder professor Tor Medalen, tel.: 73 59 50 15

## Kunstakademiet i Trondheim

Adresse: Innherredsveien 7, 7014 Trondheim
Tel: (+47) 73 59 79 00 Fax: (+47) 73 59 79 20
Kontaktperson: Instituttleder førsteamanuensis Ivar Smedstad, tel.: 73 59 79 12

# Biblioteket for arkitektur/bygg/design

Internettadresse: http://www.ub.ntnu.no/omubit/ark/
Tlf. 73 59 50 92. Faks.: 73 59 88 10. E-post: arkbib@ub.ntnu.no

Biblioteket for arkitektur/bygg/design er fakultetsbibliotek for sivilarkitektstudiet ved Fakultet for arkitektur og billedkunst. Det er et av ti bibliotek vedUniversitetsbiblioteket i Trondheim (UBiT).

I biblioteket kan man låne bøker, videoer, DVD og CD-ROM, og lese aviser og tidsskrifter, både i papirform og online. Vi har flere spesialsamlinger, bl.a. av byggevarekataloger, klipparkiv for Trondheims-arkitektur og tidligere diplomoppgaver fra fakultetet.
Vi bestiller lån og kopier fra andre bibliotek når det er nødvendig.

Det finnes åtte PC-er tilgjengelig for informasjonssøking og to arbeidsplasser med CD-ROM-lesere. Det er nett-tilgang for studentenes egne datamaskiner fra arbeidsplassene i biblioteket og trådløst nett i hele lokalet. Både fargekopimaskiner og skanner er tilgjengelig for brukerne.

Biblioteket har leseal med 8 plasser og fem grupperom med ca 55 plasser til sammen. I tillegg er det arbeidsplasser for enkeltpersoner og grupper flere steder i lokalene.

To video-/dvd-spillere er tilgjengelige for bruk i grupperommene.

Bibliotekets personale gir opplæring i litteratursøking, både online og integrert i fag ved fakultetet.

For åpningstider, fulltekstdokumenter, kurs o.a. informasjon; se UBiTs hjemmesider: http://www.ub.ntnu.no/omubit/ark

# Biblioteket ved Kunstakademiet

Internettadresse: http://www.ub.ntnu.no/omubit/kunst/
Tlf.: 73597919 og 73597906
Faks: 73597920
E-post: kunstbib@ub.ntnu.no

Biblioteket ved Kunstakademiet er ett av ti bibliotek ved Universitetsbiblioteket i Trondheim. Det er å finne i 6. etasje i samme bygning som Kunstakademiet. For å komme inn i bygget, må man ringe på utenfor oppgang A.

Vi låner ut bøker, videoer, DVD og tidsskrifter, både i papirutgave og online. Det er et kunstbibliotek med satsningsområde på samtidskunst. Biblioteket har et grupperom med DVD- og videospillere.

Det finnes 1 pc og 2 e-mac-er tilgjengelig i biblioteket.

Biblioteket har 4 lesesalsplasser og en gruppearbeidsplass i tillegg til grupperommet og pc-plassene.

Bibliotekets personale gir opplæring i litteratursøk som obligatorisk del av bachelorgraden til studentene ved Kunstakademiet.

For åpningstider, fulltekstdokumenter, kurs o.a. informasjon; se UBiTs hjemmesider: http://www.ub.ntnu.no/

# SÆRBESTEMMELSER – ARKITEKTSTUDIET

**Læringsmål**
Arkitektstudiet er et profesjonsstudium som gir et bredt kompetansegrunnlag med utgangspunkt i fagets egenart. Studiet skal gi ferdigheter til å praktisere som arkitekt i et bredt spekter av sammenhenger der arkitekt-kompetanse etterspørres. Dette kan være felter som utøvende prosjektering, fysisk planlegging, forskning og undervisning, både i privat og offentlig sektor.

**Øvingsarbeider**
Når det for øvingsarbeider er fastsatt innleveringsfrist, kan studenten normalt ikke levere besvarelser eller bilag til disse etter fristens utløp.
Instituttene kan i spesielle tilfeller etter søknad gi utsettelse med innlevering inntil øvingsoppgavene skal sensureres.
Ved gjentak av ikke bestått eksamen i emner der karakteren fastsettes på grunnlag av øvingsarbeider, henvises til bestemmelsene i Forskrift om eksamen.

**Semesterstruktur 4. og 5. årskurs.**
Det enkelte semester skal settes sammen av 3 deler på følgende måte.

Semesterstrukturen gis følgende inndeling:

A: Et problemorientert prosjektemne á 15 Sp.
B: Et kunnskapsorientert emne nært tilknyttet det problemorienterte emnet, 7,5 Sp.
C: Et valgfritt emne, 7,5 Sp.

Prosjektemnet (A) er problem- og prosessorientert med vekt på arkitektfaglig tilnærming til, bearbeiding av og svar på ulike problemsituasjoner og oppgaver. Prosjektemnet skal knyttes tett opp til et teori- og kunnskapsemne (B) og aktualisere dette emnets relevans som bidragsyter av prosjektemne og teori/kunnskapsemne tilsvarende dagens videregående kurs. Graden av sammenknytting mellom prosjektdel og teori/kunnskapsdel kan variere. I noen tilfeller vil disse i realiteten framstå som ett emne med felles faglærer, semesterplan og sensur, slik at prosjektemne og teori/kunnskapsemne forutsettes valgt under ett. I andre tilfeller vil emnene tilbys separat. Studenter som har valgt et prosjektemne, vil da måtte velge ett av flere alternative teori- og kunnskapsemner (B) som kan knyttes opp mot dette prosjektemnet.

Det valgfrie emnet (C) tilsvarer dagens valgbare emner. Enkelte teori- og kunnskapsemner under B vil også kunne velges som slikt teori- og kunnskapsemne under C. Det er ingen forutsetning at slike valgfrie emner knyttes opp mot noe prosjekt.

Fakultetet forplikter seg ikke til å gjennomføre kurs på ordinært vis, om det er påmeldt mindre enn 8 studenter.

Studieløp 4. og 5. årskurs
Et studieløp kan enten være selvprogrammert eller ferdigprogammert fra fakultetets side. Selvprogrammerte studieløp opprettes ved at studenter som ønsker en spesiell emnesammensetning – enten i form av fordypning eller allsidighet – setter opp en plan for sitt videre studium og søker om å få denne godkjent av fakultetet. Planen må omfatte minst 60 studiepoeng, samt hovedoppgaven. Studenter som får et slikt programmert studieløp godkjent ved fakultetet, vil ha fortrinnsrett på kurs innen løpet. Den enkelte student vil bli tilbudt veiledning ved planlegging og valg av studieløp.

Studenter som ikke ønsker å forplikte seg ved å velge studieretning, kan fortsatt velge fritt blant fakultetets tilbud av emner, men vil ikke være sikret plass på disse.

**Adgang til eksamen.**
Instituttene har adgang til å fastsette både en nedre og øvre grense for tallet på studenter i studieløp, Prosjektemner og Kunnskapsemner.
For å få adgang til eksamen i de enkelte emner må kandidatene ha fått godkjent de obligatoriske øvinger i emnet.

**Utvekslingsopphold som student ved utenlandske læresteder**
Fakultetet har utvekslingsavtaler med en lang rekke universitet og høgskoler i utlandet. Oversikt over slike utvekslingsavtaler vil til enhver tid kunne finnes oppdatert hos Internasjonal seksjon ved Studieavdelingen (http://www.ntnu.no/intersek/ntnustud/). For å kunne få plass som utvekslingsstudent ved en av disse institusjonene, krever det at studenten har gjennomført de tre første årene av arkitektstudiet ved NTNU. Slike studieopphold gis normalt for 1 – 2 semester.

Årlig vil mellom 30 og 40 studenter kunne få plass som utvekslingsstudent i utlandet.

**Masteroppgaven.**
Masteroppgaven utgjør 30 Sp og utføres normalt i 10. semester.
For å få utlevert masteroppgavene kreves det at minst et prosjektemne inngår i emnekretsen.
Det kreves videre at alle emner i emnekretsen skal være bestått. Dersom fakultetet skal kunne fravike dette krav, skal det tas hensyn til:

- omfanget av de gjenstående emner
- om de gjenstående emner er vesentlige for gjennomføring av masteroppgaven.

For å få utlevert masteroppgave forlanges at den foreskrevne praksis er opparbeidet og godkjent.

Masteroppgaven skal være tidsbegrenset. Fakultetet fastsetter starttidspunkt og tidsramme for masteroppgaven. Varigheten skal som hovedregel være 20 uker. Varigheten kan utvides hvis:

- studenten har undervisningsarbeid ved NTNU
- studenten på grunn av sykdom eller andre tvingende grunner blir forsinket i arbeidet
- studenten utfører masteroppgave i utlandet.

Masteroppgaven kan kun tas ut i løpet av uke 8 og uke 33. I spesielle tilfeller kan det gis dispensasjon fra denne bestemmelsen. Sensur av masteroppgaven finner sted i uke 10 og 12 om våren og uke 40 og 42 om høsten.

Masteroppgaven kan utføres:
1. Individuelt
2. I gruppe med individuell bedømmelse
3. I gruppe med felles bedømmelse.

Alle studenter har krav på å få utføre masteroppgaven individuelt. Oppgaveform 2 og 3 kan studenter velge hvis de selv setter sammen gruppen, og emneansvarlig for oppgaven godtar det. I tilfelle 2 skal den enkelte students bidrag kunne skilles ut. Ved utførelse i gruppe skal studentene på forhånd inngå skriftlig avtale om forholdet. Avtalepartene er studentene i gruppen og emneansvarlig. Det benyttes særskilte avtaleformular.
Den innleverte masteroppgaven med bilag kan av NTNU fritt benyttes til undervisnings- og forskningsformål. Ved bruk ut over dette, som utgivelse og annen økonomisk utnyttelse, må det inngå særskilt avtale mellom NTNU og kandidaten.

**Forandringer av emnesammensetning.**
Ombytting av enkelte emner med andre emner innen fakultetet kan finne sted med fakultetets samtykke.
Ombytting av enkelte emner med emner fra et annet fakultet kan finne sted med de berørte fakultets samtykke.
Slike endringer tillates ikke foretatt etter 15. september for vintereksamensemner og 15. februar for sommereksamensemner for den eksamensperiode hvor første gangs prøve i emnet/emnene skal være avlagt.

**Utsatt vurdering basert på prosjektarbeider.**
For emner der avsluttende vurdering er basert på øvingsArbeider, gjelder at kun studenter som har levert inn Arbeider til ordinær avsluttende vurdering, eller har hatt gyldig forfall ved denne vurderingen, får adgang til utsatt vurdering. Ved utsatt vurdering basert på prosjektarbeider, må det leveres et nytt eller revidert arbeid i emnet innen en tidsfrist, fastsatt av emneansvarlig. Dersom arbeidet er av en slik art at dette ikke er mulig, gjentas emnet i sin helhet neste studieår.
Det samme gjelder for studenter som ikke har fått adgang til utsatt vurdering.

**Utsatt eksamen.**
Utsatt eksamen legges til neste ordinære eksamensperiode.

**Ekskursjoner**
I løpet av studietiden arrangeres normalt følgende ekskursjoner:

- Introduksjonsekskursjon i 1. semester.
- Feltarbeidsekskursjon til utlandet i 2. semester.
- Norgesekskursjon. Feltstudier av eldre norsk arkitektur.
- Nordenekskursjon. Boligekskursjon i Skandinavia i 5. semester.

**Adgangsbegrensning**
De emner fakultetet underviser for 1. – 3. årskurs, arkitektstudiet, er kun åpne for studenter som er opptatt til Masterstudiet i arkitektur. Fakultetet kan dispensere fra denne regelen, for søkere som med utgangspunkt i opparbeidet kompetanse eller på annen måte må forventes å kunne bidra til et styrket faglig og sosialt læringsmiljø. Slik dispensasjon gis kun unntaksvis og da kun for enkeltemner.

**Fakultetsforelesninger.**
I forbindelse med undervisningen i emnene Arkitektur 1, 2, 3, 4, 5 og 6 og alle prosjekt, vil det bli avholdt fakultetsforelesninger. Den gjennomsnittlige undervisningsbelastning av disse er beregnet til 1,5 Sp.
Denne undervisningen er tatt med i utregningen av vekttall.
Fakultetsforelesninger er en felles innføring i områder i prosjekt og kunnskapsemne som ansees å være av betydning for de studenter som ikke kommer til å gjennomgå vedkommende emne. Dessuten omfatter fakultetsforelesningene gjesteforelesninger.

## Spesifikk beskrivelse av karaktertrinnene for masterstudiet i arkitektur

| Symbol | Betegnelse | Utdypende beskrivelse av vurderingskriterier |
|---|---|---|
| A | Fremragende | Kandidaten viser særdeles god kunnskap i og oversikt over emnets faglige grunnlag og innhold. Kandidaten viser meget stor grad av selvstendighet, kreativitet og solid analytisk forståelse. Kandidaten viser svært gode ferdigheter i anvendelsen av denne kunnskapen |
| B | Meget god | Kandidaten viser meget god kunnskap i og oversikt over emnets faglige grunnlag og innhold. Kandidaten viser betydelig grad av selvstendighet, kreativitet og god analytisk forståelse. Kandidatens ferdig heter i anvendelsen av denne kunnskapen ligger over gjennomsnittet. |
| C | God | Kandidaten viser god oversikt over de viktigste kunnskapselementene og sammenhengene i emnets faglig grunnlag og innhold. Kandidaten viser selvstendighet. Kandidaten viser en viss kreativitet, analytisk evne og forståelse. Kandidaten viser gjennomsnittlig evne til å anvende sin kunnskap. Gjennomsnittet kan dels tolkes som typisk prestasjon av mange studenter i emnet og dels som krav til tilfredsstillende god prestasjon i emnet. |
| D | Nokså god | Kandidaten viser i noen grad analytisk evne og forståelse. Kandidaten viser selvstendighet i noen grad. Kandidaten viser oversikt over de viktigste kunnskapselementene og sammenhengene i emnets faglige innhold, men denne oversikten er preget av noen vesentlige mangler. Kandidaten viser i noen grad evne til å bruke kunnskapen aktivt og kreativt, men prestasjonen er noe dårligere enn gjennomsnittet. |
| E | Tilstrekkelig | Kandidaten viser mangelfull analytisk evne og forståelse. Kandidaten viser gjennomgående noe, men sporadisk preget oversikt over de viktigste kunnskapselementene og sammenhengene i emnets faglige innhold. Kandidatens prestasjon oppfyller minimumskravet som stilles i emnet når det gjelder kunnskap, analytisk evne og ferdighet i å anvende emnets kunnskapsinnhold. |
| F | Ikke bestått | Kandidatens prestasjon faller under minimumskravet som stilles i emnet når det gjelder kunnskap, analytisk evne og ferdighet i å anvende emnets kunnskapsinnhold. |

**EMNETABELL – ARKITEKTSTUDIET 2006/2007**
**1. - 3. årskurs**

| Emnenr | Emnetittel | Inst. | Høst | Vår | Sum Sp | Eksamen | Kar |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | | | |
| AAR4300 | Arkitektur 1 | BFF | 15 Sp | | 15 Sp | | BØ |
| EXPH0001 | Filosofi viten teori | | 7,5 Sp | | 7,5 Sp | 9. desember | |
| | | | | | | | |
| AAR4400 | Form og farge 1 | BFF | 3,75 Sp | 3,75 Sp | 7,5 Sp | | BØ |
| AAR4405 | Konstruksjonslære | BHT | 3,75 Sp | 3,75 Sp | 7,5 Sp | 9. februar | BE |
| | | | | | | | |
| AAR4410 | Arkitektur 2 | BFF | | 15 Sp | 15 Sp | | BØ |
| | Perspektivemner * | | | 7,5 Sp | 7,5 Sp | | |
| 2. årskurs | | | | | | | |
| AAR4330 | Arkitektur 3 | BHT | 22,5 Sp | | 22,5 Sp | | TØ |
| | | | | | | | |
| AAR4430 | ATH A | BHT | 3,75 Sp | 3,75 Sp | 7,5 Sp | 26. mai | TE |
| AAR4435 | Form og farge 2 | BFF | 3,75 Sp | 3,75 Sp | 7,5 Sp | | TØ |
| | | | | | | | |
| AAR4440 | Arkitektur 4 | BPF | | 22,5 Sp | 22,5 Sp | | TØ |
| 3. årskurs | | | | | | | |
| AAR4360 | ATH B | BP | 7,5 Sp | | 7,5 Sp | 18. desember | TE |
| AAR4365 | Arkitektur 5 | BP | 22,5 Sp | | 22,5 Sp | 13. desember | TEØ |
| | | | | | | | |
| AAR4460 | ATH C | BHT | | 7,5 Sp | 7,5 Sp | | TØ |
| AAR4465 | Arkitektur 6 | BPF | | 22,5 Sp | 22,5 Sp | | TØ |
| | | | | | | | |

**Inst.: Instituttet hvor emneansvarlig er tilsatt**
**BFF = Institutt for byggekunst, form og farge**
**BPF = Institutt for byggekunst, prosjektering og forvaltning**
**BHT = Institutt for byggekunst, historie og teknologi**
**BP = Institutt for byforming og planlegging**
**FAK = Fakultetet sentralt**

## Følgende perspektivemner tilbys:

| Emne: | Emnetittel |
|---|---|
| HFEL0001 | Etikk |
| HFEL0005 | Teknologi og samfunn: Innovasjon, kunnskapsledelse og politikk |
| HFEL0004 | Retorikk |
| FRA0501 | Fransk I |
| FRA0502 | Fransk II |
| ITA0502 | Italiensk II |
| SPA1101 | Spansk III |
| MFEL1010 | Innføring i medisin for ikke-medisinere |
| IT1102 | Informasjonsteknologi grunnkurs |
| RFEL1001 | Naturvitenskap og verdensbilde |
| SANT0002 | Psykologisk antropologi |

**Se emneoversikt fra s. 3**

**EMNETABELL – ARKITEKTSTUDIET 2006/2007**
**Studieretning Eiendomsutvikling og –forvaltning**
**4. og 5. årskurs**

| Emnenr | Emnetittel | Høst | Vår | Merknader | Eksamen | Kar |
|---|---|---|---|---|---|---|
| **4. årskurs** | | | | | | |
| TBA4170 | Bygningsforvaltning | 7,5 Sp | | 1,2 | | TEØ |
| AAR4826 | Eiendomsprosjekt | 7,5 Sp | | 1 | | TØ |
| AAR4828 | Eiendomsutvikling | 7,5 Sp | | | | TEØ |
| | Valgbart emne | 7,5 Sp | | Se liste | | |
| | | | | | | |
| | Valgbart emne | | 7,5 Sp | 2 | | |
| AAR4950 | Bygg programmering | | 7,5 SP | | | TØ |
| TPK4115 | Prosjektstyring 1 | | 7,5 Sp | 2 | | TEØ |
| | Eksperter i team | | 7,5 Sp | | | |
| **5. årskurs** | | | | | | |
| TBA4740 | Kombinert emne/Prosjektemne+ teori- og kunnskapsemne | 15 Sp + 7 Sp | | 2 | | TEØ |
| | Valgbart emne | 7,5 Sp | | Se liste | | |
| | | | | | | |
| AAR4990 | Masteroppgave i arkitektur | | 30 Sp | | | TØ |

**1. I studieåret 2006/2007 kan disse emnene erstattes av AAR4540 Metamorfose**

**2. Se emneoversikt fra s. 3**

| Anbefalte valgemner for arkitektstudenter | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| Emnenr | Emnetittel | Høst | Vår | Merknader | Eksamen | Kar |
| AAR4220 | Fysisk oversiktsplanlegging | 7,5 Sp | | 2 | | TEØ |
| AAR4860 | Plan og byggesaks-behandling | 7,5 Sp | | 2 | | TEØ |
| AAR4825 | Dokum og analyse | 7,5 Sp | | 2 | | TØ |
| TEP4235 | Energibruk i bygninger | 7,5 Sp | | 2 | | TEØ |
| TBA4165 | Bygningsteknikk | | 7,5 Sp | 2 | | TEØ |
| TIØ4215 | Kontraktsrettsforhandlinger | | 7,5 Sp | 2 | | TE |
| TIØ4110 | Økonomistyring | | 7,5 Sp | 2 | | TE |

**2. Se emneoversikt fra s. 3**

# 4. OG 5. ÅRSKURS VALGBARE EMNER

Ved planleggingen av det enkelte semester, vil det samlede tilbudet av prosjektemner bli underlagt en totalvurdering. Målsettingen vil da være å oppnå en god avveiing mellom ulike fagaspekt, slik at det samlede fagtilbudet framstår i overenstemmelse med ønsket fagprofil for arkitektstudiet. Det planlagte semesterspesifikke undervisningsopplegget vil, sammen med emneteksten i studiehåndboken, bli lagt til grunn for denne avveiingen. Denne totalvurderingen vil kunne få som følge at det enkelte semester ikke vil bli gjennomført programmert undervisning i enkelte av de prosjektemnene som står oppført i studiehåndboken. Det betyr videre at det vil kunne bli tilbudt alternative programmerte opplegg under emnene AAR4505 og AAR4600 Arkitektur.

I det enkelte semester vil det bli tilbudt minst ett evt. flere prosjektemner innen hvert av instituttenes faglige ansvarsområder. I tillegg kan det bli tilbudt kurs basert på samarbeid mellom flere institutt.

De enkelte instituttenes faglige ansvarsområder er som følger:

## Institutt for byggekunst, form og farge

Instituttet tar for seg problemstillinger relatert til forskjellige virkemidler og innfallsvinkler i den arkitektoniske prosessen. Presentasjonsteknikker, alternative innfallsvinkler og konkrete problemstillinger i arkitektonisk sammenheng.

**Teori og eksperiment** undersøker arkitekturens grunnlag i lys av idestrømninger og formuttrykk innen vestlig samtidsarkitektur.

**Enkle programmer** gir en innføring i visuell datamanipulering og hvordan denne kan brukes i arkitekturprosjektering og -presentasjon

**Rom og lys; interiørprosjektering** undersøker samspillet mellom rom, form, lys, materialer og menneskelige slik det har betydning for prosjekteringsprosessen.

**Visuell kommunikasjon** undersøker hvordan kunstneriske tilnærminger og virkemidler og mulighetene kan taes i bruk i arkitektur-sammenheng.

## Institutt for byggekunst, historie og teknologi

Institutt for byggekunst, historie og teknologi har ansvaret for undervisning innen de tekniske og miljømessige aspekter ved prosjektering og bruk av bygninger, samt for de historiske og vernefaglige aspekter ved prosjektering i eksisterende bygningsmiljøer. Instituttet tilbyr prosjektemner innenfor følgende hovedområder:

**Energi- og miljøriktige bygninger**. Dette fagområdet har som mål å utvikle kunnskaper og ferdigheter i å utnytte teoretiske kunnskaper om energibruk og andre ressurs- og miljøaspekter i prosjektering av bygninger. Energi- og miljøtiltak på eksisterende bygninger inngår også i fagområdet.

**Byggematerialer og bygningskonstruksjoner**. Fagområdet omhandler de tekniske og konstruktive aspekter ved prosjektering av bygninger. I prosjektoppgaver legges det vekt på å utvikle arkitektoniske løsninger som tar utgangspunkt i kunnskap og ferdigheter om materialers og komponenters tekniske og bygningsfysiske egenskaper.  Kunnskap om tre som byggemateriale har hatt særlig fokus de siste årene.

**Transformasjon i bygget miljø**. Dette fagområdet innbefatter alle aspekter av endringsprosesser i vårt fysiske miljø, med særlig vekt på de kulturminnefaglige, opplevelsesmessige og kulturelle aspektene. Prosjektoppgaver kan være på bygningsnivå eller på et mer overordnet steds/område/landskapsnivå, hvor bygninger og omgivelser sees i sin historiske, funksjonelle og estetiske kontekst.

## Institutt for byggekunst, prosjektering og forvaltning

Instituttets ansvarsområde omhandler alle sider ved den profesjonsbaserte prosjekteringsprosessen i et livsløpsperspektiv, hvor funksjonalitet, teknologi og estetikk inngår i en helhetlig sammenheng.
Instituttet tilbyr prosjektemner innenfor følgende hovedområder;

**Arkitektonisk formgivning og prosjektering** av ulike typer bygninger og den teori og kunnskap som knytter seg til dette. Dette omfatter prosjektoppgaver med enkle eller komplekse programmer, og med vekt på en helhetlig løsning av byggeoppgaven. Prosjekteringsmetoder og utvikling av kreative verktøy for å skape arkitektur i planleggingen av en bygning eller bygningsanlegg. Teoretisk forståelse og analyse knyttet til prosjekteringsprosessen og grunnlaget for et arkitektonisk formsvar. Fagområdet har som hovedinnhold å integrere ulike arkitektoniske elementer i en sammenfattende prosjekteringsprosess som omfatter programkrav, funksjoner, forskrifter, konstruktive og tekniske utførelser, materialvalg, idégrunnlag og formspråk.

**Boliger og bosetting** omhandler organisering og utforming av boliger og boligområder i urban og rural sammenheng. Grunnleggende er forståelse for og kunnskap om kulturelle, politiske og økonomiske betingelser for bosetting, og teorier og planleggings- og prosjekteringsmetoder knyttet til dette.

**Omgivelsesestetikk** omhandler forståelse for og opplevelse av fysiske omgivelser. Evaluering og kritikk av arkitektur og landskaps- og byrom, og teorier og metoder knyttet til dette inngår som viktige elementer i fagområdet.

**Eiendomsutvikling og forvaltning** omhandler utvikling og forvaltning av ulike typer bygninger og eiendommer, samt bruksmessig utvikling og arkitektonisk transformasjon av eksisterende bygninger og nybygg. I dette inngår teorier, metoder og praksis for styring og ledelse av prosjekt og prosjektering, og forståelse for sammenhengen mellom virksomhet, bruk, teknologi og arkitektur.

Noen av emnene som tilbys vil være i samarbeid med andre institutter og faggrupper.

## Institutt for byforming og planlegging

Instituttets ansvarsområde omhandler ulike sider av by- og regionplanlegging, der estetiske, funksjonelle og økologiske perspektiver er sentrale. Instituttet tilbyr prosjektemner (15 Sp) innenfor følgende hovedområder:

**Byforming (fysisk planlegging)** der problemstillingene er knyttet til utforming av ulike typer by- og tettstedsområder i Norge, eventuelt også i andre land. Utformingsoppgaven vil omfatte funksjonelle, byroms- og landskapsmessige og bygningsestetiske aspekter. Prosjektemnene skal bygge på teoretisk forståelse og analyser av området, herunder kunnskap om lokalbefolkningens behov, eiendomsstruktur, ulike sektormyndigheters ønsker og krav og lokal arkitektur. Prosjektemnene gjenspeiler reelle planleggingsprosesser.

**Byøkologisk planlegging i utviklingsland** der problemstillingen er knyttet til et byøkologisk utviklingsperspektiv i historiske byer og de endringsprosesser de gjennomgår. Emnet bygger på et tverrfaglig og flerkulturelt, prosjektorientert, samarbeid internt i studentgruppen og med lokale organisasjoner i et to måneders feltarbeid i et utviklingsland. Emnet gir forståelse av behovet for å integrere ressurs- og miljømessige hensyn med sosiale og kulturelle perspektiv.

Kunnskapsemnene ved instituttet (7,5 Sp) kan videre deles inn i to hovedgrupper, nemlig den gruppe kurs som skal forstås som supplerende teorikurs til prosjekteringskursene og de som er temamessig mer fristilte. Bindingen til prosjekteringskursene er opplyst om i beskrivelsen av kursene. Mindre øvings-/prosjekteringsoppgaver kan inngå i disse emnene.

**EMNETABELL – ARKITEKTSTUDIET 2006/2007**
**PROSJEKTEMNE**
**4. OG 5. ÅRSKURS**

| Emnenr | Emnetittel | Inst. | Tas i komb. med | Anm. | Høst | Vår | Sum Sp | Eksamen | Kar |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| AAR4500 | Ark formg KP | BPF | AAR4870 | | 15 Sp | | 15 Sp | | TØ |
| AAR4505 | Arkitektur A | FAK | | | 15 Sp | | 15 Sp | | TØ |
| AAR4507 | Arkitektur D | FAK | | | 15 Sp | | 15 SP | | TØ |
| AAR4510 | Boligprosjektering | BPF | AAR4814 | | 15 Sp | | 15 Sp | | TØ |
| AAR4515 | Byforming I | BP | | | 15 Sp | | 15 Sp | | TØ |
| AAR4520 | Byhus fremmed kultur | BPF | | | 15 Sp | | 15 Sp | | TØ |
| AAR4525 | Byøk planl prosjekt | BP | AAR4820, AAR4816 | 1, 2 | 15 Sp | | 15 Sp | | TØ |
| AAR4535 | Enkle programmer A | BFF | AAR4830 | 2 | 15 Sp | | 15 Sp | | TØ |
| BK3170 | Kunst og fellesskapets rom | KIT | | 3 | 15 Sp | | 15 Sp | | BØ |
| AAR4540 | Prosj. Uvt. & led. - Metamorfose | BPF | AAR4828 | | 15 Sp | | 15 Sp | | TØ |
| AAR4545 | Transf 1A ark & landsk | BHT | AAR4875 | 2 | 15 Sp | | 15 Sp | | TØ |
| AAR4550 | Transf 2A – bygn vern | BHT | AAR4825 | | 15 Sp | | 15 Sp | | TØ |
| AAR4555 | Transf 3A prosj res | BHT | AAR4804 | | 15 Sp | | 15 Sp | | TØ |
| AAR4570 | Vis kom 1 A | BFF | AAR4890 | | 15 Sp | | 15 Sp | | TØ |
| | | | | | | | | | |
| AAR4565 | Trekonstruksjoner A | BHT | AAR4885 | | | 15 Sp | 15 Sp | | TØ |
| AAR4600 | Arkitektur A | FAK | | | | 15 Sp | 15 Sp | | TØ |
| AAR4601 | Arkitektur D | FAK | | | | 15 Sp | 15 Sp | | TØ |
| AAR4602 | Ark formg KP | BPF | | | | 15 Sp | 15 Sp | | TØ |
| AAR4605 | Byforming II | BP | | | | 15 Sp | 15 Sp | | TØ |
| AAR4610 | Energi- og miljø | BHT | AAR4915 | | | 15 Sp | 15 Sp | | TØ |
| AAR4613 | Eiendomsforvaltning | BPF | AAR4950 | | | 15 Sp | 15 Sp | | TØ |
| AAR4615 | Ind formgiving A | BFF | AAR4925 | | | 15 Sp | 15 Sp | | TØ |
| AAR4620 | Interiør prosj | BFF | AAR4935 | | | 15 Sp | 15 Sp | | TØ |
| BK3220 | Kunst og fellesskapets rom | KIT | | 3 | | 15 Sp | 15 Sp | | BØ |
| AAR4625 | Teori og eksp A | BFF | AAR4955 | | | 15 Sp | 15 Sp | | TØ |
| AAR4630 | Vis kom 2 A | BFF | AAR4965 | | | 15 Sp | 15 Sp | | TØ |
| | | | | | | | | | |
| AAR4990 | Masteroppgave i arkitektur | | | | | | 30 Sp | | TØ |

**Hvert semester skal det velges ett Prosjektemne og to Kunnskapsemner. Det ene Kunnskapsemnet skal velges slik at det kan knyttes opp til det valgte Prosjektemnet. I kolonne "Tas i komb. med" er det angitt hvilke(t) Kunnskapsemne som skal knyttes opp til det enkelte Prosjektemne. Det andre Kunnskapsemne kan velges fritt fra listen over Kunnskapsemner, såfremt det ikke er noe krav om at emnet skal tas i kombinasjon med et Prosjektemne. Velegnede emner på 7,5 Sp undervist av andre fakultet, kan også tas inn i emnekretsen som fritt valgt Kunnskapsemne. Dette forutsetter godkjenning fra fakultetet som gir emnet.**

**1. Emnene AAR4525, AAR4816 og AAR4820 må alle tas i samme semester.**
**2. Undervises ikke i studieåret 2006/2007.**
**3. Se emneoversikt fra s. 3**

**Inst.: = Instituttet hvor emneansvarlig er tilsatt**
**BFF = Institutt for byggekunst, form og farge**
**BPF = Institutt for byggekunst, prosjektering og forvaltning**
**BHT = Institutt for byggekunst, historie og teknologi**
**BP = Institutt for byforming og planlegging**
**KIT = Kunstakademiet**
**FAK = Fakultetet sentralt**

**EMNETABELL – ARKITEKTSTUDIET 2006/2007**
**KUNNSKAPSEMNE**
**4. OG 5. ÅRSKURS**

| Emnenr | Emnetittel | Inst. | Tas i komb. med | Anm | Høst | Vår | Sum Sp | Eksamen | Kar |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| AAR4220 | Fys oversiktsplanlegging | BP | | 3 | 7,5 Sp | | 7,5 Sp | | TEØ |
| AAR4800 | Arkitektur B | FAK | | | 7,5 Sp | | 7,5 Sp | | TØ |
| AAR4801 | Arkitektur C | FAK | | | 7,5 Sp | | 7,5 Sp | | TØ |
| AAR4802 | Arkitektur-betydning | BPF | | 2 | 7,5 Sp | | 7,5 Sp | | TEØ |
| AAR4804 | Arkant | BHT | | | 7,5 Sp | | 7,5 Sp | | BØ |
| AAR4808 | Arkitek scenografi | BPF | | | 7,5 Sp | | 7,5 Sp | | TØ |
| BK4100 | Arkitektur og foto | KIT | | 3 | 7,5 Sp | | 7,5 Sp | | BØ |
| AAR4812 | Bolighistorie | BPF | | | 7,5 Sp | | 7,5 Sp | | BØ |
| AAR4814 | Boligkunnskap | BPF | AAR4510 | | 7,5 Sp | | 7,5 Sp | | TØ |
| AAR4816 | Byøk plan metode | BP | AAR4525, AAR4820 | 1,2 | 7,5 Sp | | 7,5 Sp | | TE |
| AAR4820 | Byøk planl teori | BP | AAR4525, AAR4816 | 1,2 | 7,5 Sp | | 7,5 Sp | | TE |
| AAR4825 | Dokum og analyse | BHT | AAR4550 | | 7,5 Sp | | 7,5 Sp | | TØ |
| AAR4826 | Eiendomsprosjekt | BP | | | 7,5 Sp | | 7,5 Sp | | TØ |
| AAR4828 | Eiendomsutvikling | BPF | | | 7,5 Sp | | 7,5 Sp | | TEØ |
| AAR4830 | Enkle programmer B | BFF | AAR4535 | 2 | 7,5 Sp | | 7,5 Sp | | TØ |
| AAR4835 | Est kom | BFF | | | 7,5 Sp | | 7,5 Sp | | TØ |
| TPD4185 | Formgiving i tre | | | 3 | 7,5 Sp | | 7,5 Sp | | TØ |
| BK4150 | Kunst og felles rom | KIT | | 2 | 7,5 Sp | | 7,5 Sp | | BØ |
| AAR4845 | Landskapsplanl & GIS | BP | | | 7,5 Sp | | 7,5 Sp | | TE |
| AAR4850 | Lys og belysning | BFF | | | 7,5 Sp | | 7,5 Sp | | TE |
| AAR4860 | Plan og byggesak | BPF | | | 7,5 Sp | | 7,5 Sp | | TEØ |
| AAR4870 | Prosj met program | BPF | | | 7,5 Sp | | 7,5 Sp | | TØ |
| AAR4873 | Sections | BPF | | | 7,5 Sp | | 7,5 Sp | | BØ |
| AAR4875 | Transf 1B ark form funk | BHT | AAR4545 | 2 | 7,5 Sp | | 7,5 Sp | | BØ |
| AAR4890 | Vis kom 1 B | BFF | AAR4570 | | 7,5 Sp | | 7,5 Sp | | TØ |
| AAR4895 | Vis kom 3 | BFF | | | 7,5 Sp | | 7,5 Sp | | TØ |
| AAR4897 | Workshop | FAK | | | 7,5 Sp | | 7,5 Sp | | |
| | | | | | | | | | |
| AAR4885 | Trekonstruksjoner B | BHT | AAR4565 | | | 7,5 Sp | 7,5 Sp | | TØ |
| AAR4900 | Arkitektur B | FAK | | | | 7,5 Sp | 7,5 Sp | | TØ |
| AAR4901 | Arkitektur C | FAK | | | | 7,5 Sp | 7,5 Sp | | TØ |
| AAR4905 | Byformingsteori | BP | | | | 7,5 Sp | 7,5 Sp | | TØ |
| BK4250 | Arkitektur og foto | KIT | | 3 | | 7,5 Sp | 7,5 Sp | | BØ |
| AAR4910 | Byggematerialer | BHT | | | | 7,5 Sp | 7,5 Sp | | TØ |
| AAR4913 | Eksperter i team | FAK | | | | 7,5 Sp | 7,5 Sp | | TØ |
| AAR4915 | Energibruk | BHT | | | | 7,5 Sp | 7,5 Sp | | TE |
| AAR4920 | Est kom | BFF | | | | 7,5 Sp | 7,5 Sp | | TØ |
| TPD4170 | Ide og improvisasjon | | | 3 | | 7,5 Sp | 7,5 Sp | | BØ |
| AAR4925 | Ind formgiving B | BFF | AAR4615 | | | 7,5 Sp | 7,5 Sp | | TØ |
| AAR4930 | Industrikultur | BHT | | 2 | | 7,5 Sp | 7,5 Sp | | TØ |
| BK4200 | Kunst og felles rom | KIT | | 2 | | 7,5 Sp | 7,5 Sp | | BØ |
| AAR4935 | Lys og rom | BFF | | | | 7,5 Sp | 7,5 Sp | | TØ |
| AAR4937 | Omgivelsesestetikk | BPF | | | | 7,5 Sp | 7,5 Sp | | BØ |
| AAR4945 | Planl i uland | BP | | | | 7,5 Sp | 7,5 Sp | | TE |
| AAR4950 | Programmering | BPF | | | | 7,5 Sp | 7,5 Sp | | TØ |
| AAR4955 | Teori og eksp B | BFF | AAR4625 | | | 7,5 Sp | 7,5 Sp | | TØ |
| AAR4960 | Virtuell bygning | BPF | | | | 7,5 Sp | 7,5 Sp | | TØ |
| AAR4965 | Vis kom 2 B | BFF | AAR4630 | | | 7,5 Sp | 7,5 Sp | | TØ |
| AAR4970 | Vis kom 4 | BFF | | | | 7,5 Sp | 7,5 Sp | | TØ |
| | | | | | | | | | |

**1** **Emnene AAR4525, AAR4816 og AAR4820 må alle tas i samme semester.**
**2** **Undervises ikke i studieåret 2006/2007.**
**3** **Se emneoversikt fra s. 3**

**Inst.: = Instituttet hvor emneansvarlig er tilsatt**
**BFF = Institutt for byggekunst, form og farge**
**BPF = Institutt for byggekunst, prosjektering og forvaltning**
**BHT = Institutt for byggekunst, historie og teknologi**
**BP = Institutt for byforming og planlegging**
**KIT = Kunstakademiet**
**FAK = Fakultetet sentralt**

# FAKULTET FOR ARKITEKTUR OG BILLEDKUNST

## MASTERSTUDIET I ARKITEKTUR

**AAR4300 ARKITEKTUR 1**
**Arkitektur 1 - Introduksjon til Arkitektur-Rom-Struktur og form**
**Architecture 1-Space-Structure and form**

Faglærer: Førsteamanuensis Gro Rødne
Uketimer: Høst: = 15.0 SP
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bestått/Ikke bestått
Obl. aktiviteter: Ingen

**Læringsmål:** En bred innføring i arkitekturens teoretiske, praktiske og etiske grunnlag med vekt på rom-struktur og form, og samspillet mellom disse.
Oppøving i visuell formidling og i prosjekteringens ulike faser.
Utvikling av evne til samarbeid og bevisstgjøring av personlig ressurs som grunnlag i skapende prosesser.
**Faglig innhold:**
Historisk aspekt: 10% Arkitekturhistorisk introduksjon
Prosjektering og form: 75% Analyse av arkitekturverk,bygging M=1:1,individuell prosjekteringsoppgave, visuell formidling
Form og farge aspekt: 15% Visuell formidling, todimensjonalt og tredimensjonalt uttrykk
**Læringsformer og aktiviteter:** Praktisk del: Prosjekteringsoppgaver, grunnlagsøvelser, bygging 1:1, workshops.
Teoretisk del: Forelesninger, litteraturstudier.
Den praktiske læringsbiten baseres på ferdighetstrening samt utvikling av bevissthet om personlig ressurs. Det oppfordres til nysgjerrig lekenhet og åpen holdning i oppgaveløsningene.
Det legges vekt på gruppearbeid slik at forskjellige syn og erfaringer blir en del av kunnskapsbasisen.
**Vurderingsform:** Arbeider

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Arbeider | | | 1/1 | |

**AAR4330 ARKITEKTUR 3**
**Arkitektur 3 - Prosjektering av bygg med et enkelt romprogram i urban kontekst.**
**Architectural Design of a Building with a Simple Programme in Urban Context.**

Faglærer: Førsteamanuensis Finn Hakonsen
Uketimer: Høst: = 22.50 SP
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bokstavkarakterer
Obl. aktiviteter: Bestått undervisningsmodul i Bygningsfysikk

**Læringsmål:** 1. Utvikling av den enkeltes arbeidsmetoder og evner til å kunne beherske en kreativ formningsprosess til å finne de arkitektoniske mulighetene.
2. Innhenting og anvendelse av nødvendige praktiske og teoretiske kunnskaper om: byggematerialer, bygningsfysikk, byggeteknikk og konstruksjoner.
Med en valgt tomt og romprogram som ramme vil følgende læringsmål være gjeldende:
1. Formulering og anvendelse av situasjonsanalyse.
2. Utforming og proporsjonering av rom og romlige sammenhenger.
3. Oppbygging av teoretiske og praktiske kunnskaper samt aktivt anvendelse av disse i den kreative prosessen.
**Anbefalte forkunnskaper:** Det forutsettes at Arkitektur 1 og 2 eller tilsvarende er gjennomført.
**Faglig innhold:**
Byformingsaspektet : 10% Situasjonsanalyse.
Prosjekteringsoppgave : 50% 1. Program, funksjon, idè og konsept. 2. Materialer, konstruksjon og form.
Bygningsteknologi : 40% 1. Bygningsfysikk.(Egne øvinger og prøve). 2. Material - og konstruksjonslære. 3. Lys i bygninger.
3. Energi - og miljøvennlig bygging.
**Læringsformer og aktiviteter:** Den grunnleggende læringsform er eksperimentering, undersøking og prosjektutvikling med anvendelse av tegning, tekst,foto, DAK, modeller m.m. Forelesninger, seminar og verkstedøvelser. Studentene arbeider individuelt og i grupper. Veiledning vil skje gruppevis og i noen grad som individuell veiledning. Fellesgjennomgåelser på ulike stadier i prosjekterings-prosessen. Prosjektoppgaven ikke er realistisk i den forstand at det er krav til et endelig produktet. Det vil derfor være en åpenhet i forhold til hva hver enkelt vil produsere.
**Vurderingsform:** Arbeider

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Arbeider | | | 1/1 | |

**AAR4360 ATH B**
**Arkitekturens teori og historie B**
**The Theory and History of Architecture B**

Faglærer: Førsteamanuensis Sverre Flack
Uketimer: Høst: = 7.50 SP
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bokstavkarakterer
Obl. aktiviteter: Ingen
**Læringsmål:** Innføring i byers og byplanteoriers utvikling over tid.
**Faglig innhold:** Den historiske utvikling av byer med særlig vekt på byplanhistorien fra tidlig industrialisme og frem til i dag. Emnet gir også kunnskap om utvikling av ulike byformingsteorier samt hagekunstens og landskapsplanlegningens historie som en støtte til praktisk arbeid med by- og tettstedsplaner.
**Læringsformer og aktiviteter:** Forelesninger, pensumslitteratur.
**Vurderingsform:** Skriftlig

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Skriftlig eksamen | | | 1/1 | D |

**AAR4365 ARKITEKTUR 5**
**Arkitektur 5 - By-og tettstedsforming**
**City and Town Planning**

Faglærer: Førsteamanuensis Sverre Flack
Uketimer: Høst: = 22.50 SP
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bokstavkarakterer
Obl. aktiviteter: Øvinger
**Læringsmål:** Formidle grunnleggende kunnskaper og ferdigheter innen fysisk planlegging. Gi basiskunnskaper om landskap, bebyggelse og urban virkelighet. Gi forståelse for byromskvaliteter og vise hvordan disse kan innordnes i en overordnet by/tettstedsplan.
**Anbefalte forkunnskaper:** Det forutsettes at Arkitektur 1, 2, 3 og 4 eller tilsvarende er gjennomført.
**Faglig innhold:** Emnet skal gi innsikt i analysemetoder (modeller) for ulike urbane omgivelser og landskapstyper med bl.a. metoder for stedstolkning og egnethetsanalyser.
Emnet skal videre gi ferdighet til å utvikle konseptuelle by-utviklingsmodeller, byplanmessige strategier og prosesser, samt gi en generell forståelse for landskapsøkologi. Rom, form og funksjon foruten fremstillingsmåter vil stå sentralt. Emnet skal dessuten gi innføring i å utforme detaljerte by-eller tettstedssituasjoner, der m.a. det offentlige, det halvoffentlige og det private rom med dets estetiske og funksjonelle muligheter behandles.
**Læringsformer og aktiviteter:** Forelesninger, pensumlitteratur, workshop og veiledning, gruppearbeid.
Det forutsettes at både øvinger og eksamen er bestått, for at emnet som helhet skal være bestått.
**Vurderingsform:** Skriftlig/Arbeider

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Arbeider | | | 2/3 | |
| Skriftlig eksamen | | | 1/3 | |

**AAR4400 FORM OG FARGE 1**
**Form og farge 1**
**Form and Colour 1**

Faglærer: Førsteamanuensis Jostein Kirkerud
Uketimer: Høst: Vår: = 7.50 SP
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bestått/Ikke bestått
Obl. aktiviteter: Ingen
**Læringsmål:** Høst: Utvikling av ferdighet i frihåndstegning som et verktøy for rom og formforståelse.
Vår : Innføring i formers grunnleggende teori og funksjon i flate-, 3 dim.form- og romforhold.
**Forkunnskapskrav:**
**Faglig innhold:** Høst : Tegneriske prinsipper, komposisjon, lys og skygge, teknikker og materialer. Tegningens funksjon.
Vår : Grunnleggende formlære. Rom og formkomposisjon. Form- og ordensprinsipper, forholdet mellom rom,struktur og 3 dimensjonal form.
Videreutvikling av tegningen som kommunikasjonsform.
**Læringsformer og aktiviteter:** Forelesninger og øvingsoppgaver med individuell veiledning.
**Vurderingsform:** Arbeider

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Arbeider | | | 1/1 | |

**AAR4405 KONSTRUKSJONSLÆRE**
**Konstruksjonslære**
**Structures**

Faglærer: Professor Jan Helge Siem
Uketimer: Høst: Vår: = 7.50 SP Undervisningsspråk: Norsk
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bestått/Ikke bestått
Obl. aktiviteter: Øvinger

**Læringsmål:** Emnet gir forståelse av virkemåtene til viktige konstruksjonssystemer. Etter at kurset er gjennomført skal studentene kunne velge fornuftige bæresystem for enkle bygningskonstruksjoner og gjennomføre enkle beregninger for å bestemme konstruksjonselementenes dimensjoner.
**Faglig innhold:** Temaene som behandles er: lastberegninger, likevektslære, fasthetslære, enkel bygningsstatikk, avstivning av konstruksjoner samt dimensjonering av konstruksjonselementer av tre, stål og betong.
**Læringsformer og aktiviteter:** Hoveddelen av emnet består av forelesninger og teoretiske regneøvinger. I tillegg gjennomføres det minst en praktisk byggeoppgave. Emnet er tilpasset til/samordnet med oppgaver i faget AAR4410 Arkitektur 2 som fokuserer på konstruksjon.
**Vurderingsform:** Skriftlig

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Skriftlig eksamen | | | 1/1 | C |

**AAR4410 ARKITEKTUR 2**
**Arkitektur 2 - Bygningens komponenter**
**Architecture 2 - Structural Components**

Faglærer: Førsteamanuensis Gro Rødne
Uketimer: Vår: = 15.0 SP
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bestått/Ikke bestått
Obl. aktiviteter: Ingen

**Læringsmål:** Emnet er en direkte fortsettelse av Arkitektur 1, med innføring i arkitekturens teoretiske og praktiske grunnlag. Hovedvekten legges på følgende tema:
- konstruksjoner og sammenføyninger med hovedsaklig tre som byggemateriale
- samspillet mellom bygning og sted
- samspill mellom form, bruksegenskaper og rom.

**Anbefalte forkunnskaper:** Det forutsettes at Arkitektur 1 eller tilsvarende er gjennomført.
**Faglig innhold:**
- Konstruksjon og uttrykk/Sted og uttrykk. - Visuell formidling

Prosjektering og form: 55%
Teknologisk aspekt: 20%
Historisk aspekt: 10%
Form og farge aspekt: 15%

**Læringsformer og aktiviteter:** Praktisk del: Prosjekteringsoppgaver, grunnlagsøvelser og workshops.
Teoretisk del: Forelesninger, litteraturstudier.
Den praktiske læringsbiten baseres på ferdighetstrening samt utvikling av bevissthet om personlig ressurs. Det oppfordres til eksperimentell og åpen holdning i oppgaveløsningene.
Ekskursjoner: En reise der semesterets hovedtemaer studeres med skisseblokken som viktigste verktøy.
**Vurderingsform:** Arbeider

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Arbeider | | | 1/1 | |

**AAR4430 ATH A**
**Arkitekturens teori og historie A**
**History of Architecture and Architectural Theory**

Faglærer: Førsteamanuensis Dag Nilsen
Uketimer: Høst: Vår: = 7.50 SP
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bokstavkarakterer
Obl. aktiviteter: Ingen

**Læringsmål:** Emnet skal generelt fremme forståelsen for de bygde omgivelsers historie, sett i lys av teknisk kunnskap, teori og samfunnsforhold. Det skal gi kjennskap til arkitektur og arkitekturteoretiske tema fra middelalderen til ca. 1900, hovedsakelig knyttet til den vestlige verden. Vårsemesteret konsentreres om norsk (og dels nordisk) arkitektur fram til ca. 1960, og skal bl.a. gi innsikt i norsk trebyggingstradisjon.
**Anbefalte forkunnskaper:** Det forutsettes at Arkitektur 1 og 2 eller tilsvarende er gjennomført.
**Faglig innhold:** Historiske og samfunnsmessige forutsetninger for byggevirksomhet. Historisk byggeteknikk og materialbruk. Formelementer og deres systemsammenheng. Arkitekturteori.
**Læringsformer og aktiviteter:** Forelesninger, ekskursjoner og selvstudium (pensum).

**Kursmateriell:** Pensumlitteratur
**Vurderingsform:** Skriftlig

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Skriftlig eksamen | | | 1/1 | D |

**AAR4435 FORM OG FARGE 2**
**Form og farge 2**
**Form and Colour 2**

Faglærer: Førsteamanuensis Jostein Kirkerud
Uketimer: Høst: Vår: = 7.50 SP
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bokstavkarakterer
Obl. aktiviteter: Ingen
**Læringsmål:** Høst: Innføring i grunnleggende praktiske og teoretiske forhold ved farger.
Vår : Utvikle forståelse av sammenhengen mellom et fritt 2- og 3- dimensjonalt formarbeid og arkitektur gjennom arkitektur relaterte farge- tegning- og formtema.
**Anbefalte forkunnskaper:** Det forutsettes at Form og farge 1 eller tilsvarende er gjennomført.
**Faglig innhold:** Høst: Fargeteorier,farger og materialer. Fargens forhold til
flate, 3 dim. form og rom, ved anvendt fargebruk i forskjellige teknikker og materialer.
Vår : Videreutvikling av fagtema fra Form og farge studiene.
**Læringsformer og aktiviteter:** Forelesninger, øvingsArbeider med individuell veiledning.
**Vurderingsform:** Arbeider

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Arbeider | | | 1/1 | |

**AAR4440 ARKITEKTUR 4**
**Arkitektur 4 - Boligprosjektering**
**Housing**

Faglærer: Professor Siv Bleiklie
Uketimer: Vår: = 22.50 SP Undervisningsspråk: Norsk
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bokstavkarakterer
Obl. aktiviteter: Ingen
**Læringsmål:** - Oppøve kunnskap om og evne til arkitektonisk formgiving av bygget form i relasjon til eksisterende omgivelser med vekt på landskap, geologi, vegetasjon, økologi og klima samt terrengbehandling og veiføring.
- Innføring i boligens grunnleggende elementer som ramme for menneskers daglige liv og aktiviteter, i og i tilknytning til boligen.
- Oppøve ferdigheter i programmering og formgiving av boliger og bomiljø.
Kunnskap om konstruksjonssystemer og detaljering samt bygge-tekniske tema.
**Anbefalte forkunnskaper:** Det forutsettes at Arkitektur 1, 2 og 3 eller tilsvarende er gjennomført.
**Faglig innhold:**
Byforming: 25%
Bolig arkitektur 55%
Teknologi: 20% Konstruksjoner, fundamentering, sanitæranlegg m.m
**Læringsformer og aktiviteter:** Utforming av en eller flere boliger i et gitt situasjon, der ulike aspekter som bygningen(es) forhold til stedets karakter, krav til boligen som ramme for beboernes aktiviteter, konstruksjonssystemer, materialbruk, detaljering og tekniske anlegg skal formes til en arkitektonisk helhet.
Deloppgaver med gjennomgåelse. Veiledning gruppevis og individuelt.
Workshops, seminar og forelesninger. Ekskursjon.
**Vurderingsform:** Arbeider

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Arbeider | | | 1/1 | |

**AAR4460 ATH C**
**Arkitekturens teori og historie C**
**Theory and History of Architecture C**

Faglærer: Professor Knut Einar Larsen
Uketimer: Vår: = 7.50 SP
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bokstavkarakterer
Obl. aktiviteter: Ingen
**Læringsmål:** Trene studentene i selvstendig bruk av teori og metode i bygningsanalyse på basis av kunnskap innhentet gjennom emnene ATH A og B og arkitekturstudiet generelt.
**Anbefalte forkunnskaper:** Det forutsettes at de første 5 semester av arkitekturstudiet er gjennomført.
**Faglig innhold:** Utarbeidelse av problembasert, skriftlig og illustrert fremstilling av en gjennomført bygnings- eller bygningsmiljø-analyse, med dokumentasjon, diskusjon og kritisk vurdering.

**Læringsformer og aktiviteter:** Emnet gjennomføres i de første 4 uker av semesteret. Det utarbeides en skriftlig, illustrert semesterOppgave i løpet av emneperioden.
**Vurderingsform:** Arbeider

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Oppgave | | | 1/1 | |

**AAR4465 ARKITEKTUR 6**
**Arkitektur 6 - Større bygg i plankontekst**
**Architectural Design of Large Buildings**

Faglærer: Professor Ola Steen
Uketimer: Vår: = 22.50 SP
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bokstavkarakterer
Obl. aktiviteter: Ingen
**Læringsmål:** Faget skal gi en grunnleggende innføring i alle sider ved bygningsprosjektering av større bygg basert på et komplekst program.
Studenten skal øves i å integrere alle elementer i en arkitektoniske helhet som omfatter programkrav, tekniske utførelser, arealøkonomiske hensyn, forskriftskrav, energibruk , materialvalg og arkitektonisk form - basert på en konseptuell idé. Studenten skal utvikle en metodisk tilnærming hvor problemstillingene studeres gjennom en prosjektoppgave som løper gjenom hele semesteret . Prosjektoppgaven henter sitt program fra byggeoppgaver innen kulturliv, helse- og sosialvesen, forskning og undervisning, forvaltning og næringsliv.
Prosjektet knyttes normalt til en lokal bysituasjon og føres fram til forprosjektstadiet.
**Anbefalte forkunnskaper:** Det forutsettes at Arkitektur 1- 5 eller lignende er gjennomført.
**Faglig innhold:**
Byforming: 15% Situasjonsanalyse og situasjonsforståelse / overordnet kontekst.
Arkitektonisk formgiving: 45% Program, funksjonalitet, ide og konsept. Bygningens struktur og elementer. Materialitet, målestokk og skala. Forskrifter, brann og sikkerhet. Prosjekt- og prosjekteringsadministrasjon. Digitale og manuelle prosjekteringsverktøy. Prosjektpresentasjon.
Teknologi: 30% Konstruksjonsprinsipper, materialkunnskap. Teknisk infrastruktur / luft, vann, lys, lyd og varme.
Form og farge: 10% Farger og arkitektur. Prosjektpresentasjon og grafisk framstilling.
**Læringsformer og aktiviteter:** Forelesninger, seminarer og verkstedøvelser, parallelt med studentens kontinuerlige skisse- og utredningsarbeid. Undervisningen vil i stor grad foregå som gruppevis og individuell veiledning med fellesgjennnomgåelser på de ulike stadier av prosjektet.
**Vurderingsform:** Arbeider

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Arbeider | | | 1/1 | |

**AAR4500 ARK FORMG KP**
**Arkitektonisk formgiving/komplekse programmer - Åpent tema**
**Architectural Design - Complex Building Programs**

Faglærer: Professor Ola Steen
Uketimer: Høst: = 15.0 SP
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bokstavkarakterer
Obl. aktiviteter: Ingen
**Læringsmål:** Emnet skal gi innsikt i praktisk anvendelse av prosjekterings-metoder og erfaring fra prosjektering av en større og kompleks bygning i bymessig sammenheng. Det legges vekt på arkitektoniske helhetsløsninger. Emnet er en videreføring av AAR4465 Arkitektur 6.
**Forkunnskapskrav:** Emnet utgjør hovedelementet i en kombinasjon med AAR4870 Prosj met program som må tas i samme semester. Basiskunnskaper i arkitektur tilsvarende AAR4465 Arkitektur 6.
**Faglig innhold:** På grunnlag av et ferdig utarbeidet program med tema fra kulturliv, helse- og sosialsektoren, undervisning og forskning, forvaltning- og næringsliv, skal det prosjekteres en bygning fram til et forprosjektstadium. Det inngår fordypningselementer i bygningsskulptural komposisjon, romtypologi, konstruksjoner og design av bygningsdeler.
**Læringsformer og aktiviteter:** Kurset starter med en introduksjonsperiode hvor temaet belyses under samarbeide med fagspesialister og brukere. Det gjennomføres ekskursjoner og seminarer ved besøk til relevante steder og bygningsanlegg. Prosjektutviklingen er individuell, men delstudier gjøres i grupper. Generelle og temarettede forelesninger og kollokvier.
**Vurderingsform:** Arbeider

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Arbeider | | | 1/1 | |

**AAR4505 ARKITEKTUR A**
**Arkitektur A**
**Architecture A**

Faglærer: Universitetslektor Carl Fredrik Lutken Shetelig
Uketimer: Høst: = 15.0 SP
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bokstavkarakterer
Obl. aktiviteter: Ingen

**Læringsmål:** Videregående studier innen ett eller flere av de emneområder hvor fakultetet driver forskning eller undervisning.
**Forkunnskapskrav:** Basiskunnskaper innen arkitektur.
**Faglig innhold:** Aktuelle oppgaver og problemstillinger som dukker opp utenfor rammene av den planlagte undervisning i andre prosjektemner. Oppgavene vil være knyttet til de emneområder hvor fakultetet er forpliktet til å utvikle ny innsikt og kunnskap, og hvor en undersøkelse og fordypning gjennom et samarbeid mellom lærere og studenter vil være tjenlig.
**Læringsformer og aktiviteter:** Avhengig av den aktuelle oppgave.
**Vurderingsform:** Arbeider

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Arbeider | | | 1/1 | |

**AAR4507 ARKITEKTUR D**
**Arkitektur D**
**Architecture D**

Faglærer: Universitetslektor Carl Fredrik Lutken Shetelig
Uketimer: Høst: = 15.0 SP
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bokstavkarakterer
Obl. aktiviteter: Ingen

**Læringsmål:** Videregående studier innen ett eller flere av de emneområder hvor fakultetet driver forskning eller undervisning.
**Forkunnskapskrav:** Basiskunnskaper innen arkitektur.
**Faglig innhold:** Aktuelle oppgaver og problemstillinger som dukker opp utenfor rammene av den planlagte undervisning i andre prosjektemner. Oppgavene vil være knyttet til de emneområder hvor fakultetet er forpliktet til å utvikle ny innsikt og kunnskap, og hvor en undersøkelse og fordypning gjennom et samarbeid mellom lærere og studenter vil være tjenlig.
**Læringsformer og aktiviteter:** Avhengig av den aktuelle oppgave.
**Vurderingsform:** Arbeider

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Arbeider | | | 1/1 | |

**AAR4510 BOLIGPROSJEKTERING**
**Prosjektering av boliger og boligområder**
**Housing Design**

Faglærer: Professor Sven Erik Svendsen
Uketimer: Høst: = 15.0 SP
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bokstavkarakterer
Obl. aktiviteter: Ingen

**Læringsmål:** Formålet med emnet er å gi innsikt i aktuelle arkitektfaglige problemstillinger knyttet til boligutforming.
Det skal føre til generell økt prosjekteringkompetanse i tillegg til å gi praktiske ferdigheter i utforming av boliger og økte kunnskaper om prosjekteringsmetoder.
**Forkunnskapskrav:** Minimum tre års grunnleggende arkiterkturstudier.
Emnet utgjør hovedelementet i en kombinasjon med AAR4814 Boligkunnskap som må tas i samme semester.
**Anbefalte forkunnskaper:** .
**Faglig innhold:** Emnet er en del av et opplegg med to integrerte deler ? et syntetiserende prosjekteringsfag med vekt på arkitektonisk bearbeiding og et mer analytisk kunnskapsemne.
Derfor forutsettes emnet tatt i kombinasjon med AAR4814 Boligkunnskap. Anbefalt valgemne er AAR4812 Boligens teori og historie.
**Læringsformer og aktiviteter:** Emnet gjennomføres som en eller flere aktuelle prosjekteringsopp-gaver knyttet til utforming av boliger i mer bymessig sammenheng, til fornying av boliger og/eller til omforming av eksisterende bygninger og nærmiljøer.
Undervisningen vil være seminarer og gjennomgåelser av oppgaver samt veiledning og mulig felles ekskursjon.
**Kursmateriell:** Opplyses ved kursstart
**Vurderingsform:** Arbeider

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Arbeider | | | 1/1 | |

**AAR4515 BYFORMING I**
**Byforming og planlegging**
**Urban Design and Planning**
Faglærer: Førsteamanuensis Gerrit Mosebach
Uketimer: Høst: = 15.0 SP
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bokstavkarakterer
Obl. aktiviteter: Ingen
**Læringsmål:** Emnet gir fordypet innsikt og ferdigheter i byforming
**Forkunnskapskrav:** Basiskunnskaper innen arkitektur og planlegging.
**Faglig innhold:** Utvikle ny innsikt, kunnskap og ferdigheter innen byutvikling, eiendomsutvikling og byforming. Oppgavene er knyttet til aktuelle problemstillinger i en bysituasjon som f. eks. transformasjon av havne- og industriområder, fortetting i urbane og semiurbane områder m.v.
**Læringsformer og aktiviteter:** Avhengig av den aktuelle oppgaven.
**Vurderingsform:** Arbeider

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Arbeider | | | 1/1 | |

**AAR4520 BYHUS FREMMED KULTUR**
**Byhus i unik, fremmedkulturell kontekst - Tibet**
**Town Houses in a Unique Foreign Cultural Context - Tibet**
Faglærer: Professor Knud Larsen
Uketimer: Høst: = 15.0 SP Undervisningsspråk: Norsk, Engelsk
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bokstavkarakterer
Obl. aktiviteter: Ingen
**Læringsmål:** Utvikle et egendefinert prosjekt i Lhasa som tar utgangspunkt i en lokal kulturforståelse basert på de undersøkelser og erfaringer studentene har ved studiene i Tibet og Nepal.
**Forkunnskapskrav:** Samarbeid med kurs AAR4816 Byøkologisk planlegging - metode og AAR4820 Byøkologisk planlegging - teori.
**Faglig innhold:** * Oppøve evnen til å analysere større problemkomplekser i en fremmed kultur.
* Utvikle forståelsen for hvordan kulturelle særpreg og uttrykk kan videreutvikles i en ny arkitektur.
Studere håndverkstradisjonene og det spirituelle og materielle grunnlaget for det spesifikke arkitekturspråket en finner i disse kulturer ? noe som også er relevant i en norsk kontekst.
**Læringsformer og aktiviteter:** Eget prosjekteringsarbeid. Ekskursjon til Nepal og Tibet.
Seminarer , befaringer og workshops på stedet. Deloppgaver.
Gjennomgåelser og individuell veiledning.
**Vurderingsform:** Arbeider

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Arbeider | | | 1/1 | |

**AAR4540 METAMORFOSE**
**Prosjekt- og eiendomsutvikling**
**Project Development and -Management**
Faglærer: Førsteamanuensis Geir Karsten Hansen
Uketimer: Høst: = 15.0 SP Undervisningsspråk: Norsk
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bokstavkarakterer
Obl. aktiviteter: Egne deloppgaver som inngår i vurdering av innlevert materiale
**Læringsmål:** Kurset skal gi en grundig innføring og kunnskap om arkitektens rolle og oppgaver i et mellomstort utviklingsprosjekt. Det vil bli lagt spesiell vekt på de tidligste fasene i prosjektet, med analyser, mulighetsstudier og utvikling av konseptuelle løsninger fram til forprosjektnivå.
Kurset skal også gi kunnskap og erfaringer med bruk av ulike IKT-verktøy for modellering / visualisering og prosjektledelse.
**Forkunnskapskrav:** Gjennomført Arkitektur 6 (AAR 4465) med Bygningsadministrasjon eller tilsvarende.
Emnet tas i kombinasjon med kunnskapsemne AAR4828 Eiendomsutvikling
**Anbefalte forkunnskaper:** Ferdig med 3. årskurs grunnutdanning ved Arkitektstudiet NTNU eller tilsvarende.
**Faglig innhold:** Kurset omhandler prosjekt- og eiendomsutvikling fra tidlig idé- og konseptfase til FDV-fasen. Kurset fokuserer på arkitektens mulige roller og oppgaver i utviklingsprosjekter, og hvordan prosjekter organiseres og gjennomføres. Spesiell vekt vil bli lagt vekt på analyse, programmering og utvikling av konseptuelle løsninger. Dette omfatter bl.a. ytre og indre rammebetingelser, mulighetsstudier, alternativsvurderinger, livsløpsbetraktninger.
I samarbeid med en byggherre går en inn i ett konkret utviklingsprosjekt, der en vurderer og analyserer ulike alternative løsninger for utviklingen av en eksisterende bygning. Det utarbeides flere alternative løsninger som skal presenteres for byggherre og andre mulige aktører i byggesaken. Det gis innføring og trening i bruk av IKT i prosjektering og prosjektledelse, og bruk av 3D-modellering og visualisering. Utarbeiding av kostnadskalkyler, tids- og framdriftsplan i relasjon til arkitektfaglig arbeid vil også normalt inngå. Det legges vekt på kommunikasjon, formidling og presentasjon av prosjektforslagene.
**Læringsformer og aktiviteter:** Forelesninger og workshops. Øvinger og prosjektarbeid utformes individuelt eller som gruppearbeid.

**Kursmateriell:** Kurskompendium og utvalgte lærebøker.
**Vurderingsform:** Arbeider

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Arbeider | | | 1/1 | |

**AAR4550 TRANSF 2 A-BYGN VERN**
**Transformasjon i bygget miljø 2. Vern og utvikling av eldre bygningsmiljøer**
**Transformation in Built Environments 2. Conservation and Development in Built Areas.**

Faglærer: Professor Eir Ragna Grytli
Uketimer: Høst: = 15.0 SP Undervisningsspråk: Engelsk
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bokstavkarakterer
Obl. aktiviteter: Ingen
**Læringsmål:** Emnet gir studentene innføring i planlegging og prosjektering i eksisterende bygningsmiljøer, der særlig vekt er lagt å bevare historiske, arkitektoniske og miljømessige kvaliteter. En typisk problemstilling vil være å omdisponere eksisterende, ledige bygninger til ny bruk. I prosjektene vil det i mange tilfeller også inngå utforming av nye bygninger/nye elementer i eksisterende bygnings- og kulturmiljøer.
**Forkunnskapskrav:** Emnet undervises i nær tilknytning til AAR4825 Dokumentasjon og analyse, og det forutsettes at studentene også tar dette emnet.
**Anbefalte forkunnskaper:** Basiskunnskap i arkitektur og arkitekturhistorie.
**Faglig innhold:** Basis: Bygningshistoriske og bygningstekniske undersøkelser samt verdivurderinger av det eksisterende miljøet (inngår i emne AAR4825 som tas parallelt) Prosjektering: Forbedring av eksisterende bebyggelse, eventuelt ombygging/tilføyelse av nye bygninger/bygningselementer. Bygningstekniske og arkitektoniske vurderinger, funksjonsanalyse mht. innpassing av ny bruk, forskriftskrav mv. vil være delaspekter i prosjekteringen
**Læringsformer og aktiviteter:** Undervisningen vil ta utgangspunkt i et konkret bygningskompleks, der studentene vil arbeide med innsamling av grunnlagsdata, analyser av det eksisterende bygningsmiljøet, og utforme et prosjekt for utbedring, om- og/ eller utbygging av anlegget. En feltperiode vil være en nødvendig del av kurset.
**Vurderingsform:** Arbeider

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Arbeider | | | 1/1 | |

**AAR4555 TRANSF 3A PROSJ RES**
**Transformasjon i bygget miljø 3. Arkitekturprosjektering - Ressurser og sted**
**Transformation in Built Environment 3. Architectural Design - Resources and Place**

Faglærer: Professor Harald Høyem
Uketimer: Høst: = 15.0 SP
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bokstavkarakterer
Obl. aktiviteter: Feltarbeid - Emnet gjennomføres i to alternativer:
**Læringsmål:** En god innsikt i sammenhengen mellom kulturell identitet, sted og bygget form - en fordypning som gir spesiell kompetanse til arkitekter som arbeider i utkantsituasjoner og i fremmede kultursammenhenger.
**Forkunnskapskrav:** Det forutsettes at emne AAR4804 Arkitektur og antropologi, tas av studenten i samme semester.
**Anbefalte forkunnskaper:** 3 års basisutdannelse i arkitektur.
**Faglig innhold:** Generell prosjekteringserfaring
- Spesiell fokusering på de lokale ressurser ? materielle, kulturelle og menneskelige.
- Det antropologiske aspekt som faktor i utforming og transformasjon av det byggete miljø.

**Læringsformer og aktiviteter:** Emnet forankres i en prosjekteringsoppgave med grundige forstudier i form av et omfattende feltarbeid. Semestret starter med en introduksjonsperiode, litteraturstudier og seminarer, som forbereder dette feltarbeidet. Prosjekterings-objekt blir identifisert underveis.
**Vurderingsform:** Arbeider

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Arbeider | | | 1/1 | |

**AAR4565 TREKONSTRUKSJONER A**
**Trekonstruksjoner A**
**Wooden Constructions A**

Faglærer: Professor Jan Helge Siem
Uketimer: Vår: = 15.0 SP Undervisningsspråk: Norsk
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bokstavkarakterer
Obl. aktiviteter: Ingen
**Læringsmål:** Målet med emnet er å gi prosjekteringserfaring der treets materialegenskaper, konstruktiv utforming og detaljering står sentralt i det arkitektoniske uttrykket.
**Forkunnskapskrav:** Emnet er 100 % integrert med kurset AAR4885 Trekonstruksjoner B og må derfor tas i kombinasjon med dette kurset. Sensuren er basert på prosjektoppgavene som leveres i emnet AAR4565 Trekonstruksjoner A.

**Faglig innhold:** Faglige delaspekt i emnet er: Trearkitektur, stedsanalyse,form, rom, treets materialegenskaper, kjemisk og konstruktiv trebeskyttelse, brannegenskaper, fullskalabygging, konstruksjonslære rettet mot generell forståelse, eksempler på konstruksjonslære anvendt for å skape arkitektur.
**Læringsformer og aktiviteter:** Emnet er et problembasert prosjektemne. Det siste året har prosjektidé vært trebroer, men den kan være utstillingsbygg, idrettsanlegg, overdekning over kulturminner eller andre konstruksjoner der bærekonstruksjonen er en viktig del av arkitekturen.
**Vurderingsform:** Arbeider

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Arbeider | | | 1/1 | |

**AAR4570 VIS KOM 1A**
**Visuell kommunikasjon 1A**
**Visual Communication 1A**

Faglærer: Førsteamanuensis Erling Stuart Rohde
Uketimer: Høst: = 15.0 SP
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bokstavkarakterer
Obl. aktiviteter: Ingen
**Læringsmål:** Utvikle kritisk oppfatning i relasjon til visuell framstilling og en kreativitet der en må lære å stole på egne valg og avgjørelser. Å arbeide fysisk med presentasjon av en ide - et konsept e.l. Å utvikle selvstendig tankegang i sammenheng med skapende prosesser.
**Forkunnskapskrav:** Emnene AAR4400 Form og farge 1 og AAR4435 Form og farge 2 eller tilsvarende forkunnskaper.
Emnet forutsettes tatt i kombinasjon med AAR4890 Visuell kommunikasjon 1 B.
**Faglig innhold:** Samtidsorienterte og samufunnsrelaterte problemstillinger innen estetisk visuelt uttrykk. Utvikling av en forståelse av begreper innen samtidskunsten og deres eventuelle relasjon til arkitekturen.
**Læringsformer og aktiviteter:** Seminar og personlig veiledning, workshops.
**Vurderingsform:** Arbeider

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Arbeider | | | 1/1 | |

**AAR4600 ARKITEKTUR A**
**Arkitektur A**
**Architecture A**

Koordinator: Universitetslektor Carl Fredrik Lutken Shetelig
Uketimer: Vår: = 15.0 SP
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bokstavkarakterer
Obl. aktiviteter: Ingen
**Læringsmål:** Videregående studier innen ett eller flere av de emneområder hvor fakultetet driver forskning eller undervisning.
**Forkunnskapskrav:** Basiskunnskaper innen arkitektur.
**Faglig innhold:** Aktuelle oppgaver og problemstillinger som dukker opp utenfor rammene av den planlagte undervisning i andre prosjektemner. Oppgavene vil være knyttet til de emneområder hvor fakultetet er forpliktet til å utvikle ny innsikt og kunnskap, og hvor en undersøkelse og fordypning gjennom et samarbeid mellom lærere og studenter vil være tjenlig.
**Læringsformer og aktiviteter:** Avhengig av den aktuelle oppgave.
**Vurderingsform:** Arbeider

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Arbeider | | | 1/1 | |

**AAR4601 ARKITEKTUR D**
**Arkitektur D**
**Architecture D**

Koordinator: Universitetslektor Carl Fredrik Lutken Shetelig
Uketimer: Vår: = 15.0 SP
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bokstavkarakterer
Obl. aktiviteter: Ingen
**Læringsmål:** Videregående studier innen ett eller flere av de emneområder hvor fakultetet driver forskning eller undervisning.
**Forkunnskapskrav:** Basiskunnskaper innen arkitektur.
**Faglig innhold:** Aktuelle oppgaver og problemstillinger som dukker opp utenfor rammene av den planlagte undervisning i andre prosjektemner. Oppgavene vil være knyttet til de emneområder hvor fakultetet er forpliktet til å utvikle ny innsikt og kunnskap, og hvor en undersøkelse og fordypning gjennom et samarbeid mellom lærere og studenter vil være tjenlig.
**Læringsformer og aktiviteter:** Avhengig av den aktuelle oppgave.
**Vurderingsform:** Arbeider

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Arbeider | | | 1/1 | |

**AAR4602 ARK FORMG KP**
**Arkitektonisk formgiving/komplekse programmer - Trippel arkitektur**
**Architectural Design - Complex Building Programs**

Koordinator: Førsteamanuensis Helge Solberg
Uketimer: Vår: = 15.0 SP
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bokstavkarakterer
Obl. aktiviteter: Ingen

**Læringsmål:** Emnet skal gi innsikt i praktisk anvendelse av prosjekteringsmetoder og gi erfaring i prosjektering av en større og kompleks bygning i bymessig sammenheng. Det legges vekt på arkitektoniske helhetsløsninger. Anbefalte valgfag er AAR4950 Programmering og evaluering av bygninger
og AAR4935 Lys og Rom
**Forkunnskapskrav:** Basiskunnskaper i arkitektur tilsvarende AAR4465 Arkitektur 6.
**Faglig innhold:** På grunnlag av et ferdig arealprogram med tema fra kulturliv, helse- og sosialsektoren, undervisning og forskning, forvaltning- og næringsliv, skal det prosjekteres en bygning fram til et forprosjektstadium. Kurset fokuserer både på ulike arbeidsformer og på alle sider ved å utvikle et helhetlig arkitektonisk konsept. Struktur,konstruksjon, energibruk og branntekniske hensyn er en del av denne helheten
**Læringsformer og aktiviteter:** Kurset er delt i 3 faser som hver representerer ulike modus å arbeide i. Første fase, konkurranseperioden, er en øvelser i raske beslutninger og effektiv kommunikasjon. I fase 2, teamperioden, utvikles konseptet utfra nye føringer og i samarbeid med byggstudenter til et endelig forprosjekt. 3. og siste fase er en individuell periode hvor spesielle interessefelt og delaspekter dyrkes. Det gjennomføres ekskursjoner og seminarer ved besøk til relevante steder og bygningsanlegg. Kurset undervises gjennom seminarer, gruppegjennnomgåelser og individuell veiledning.
**Vurderingsform:** Arbeider

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Arbeider | | | 1/1 | |

**AAR4605 BYFORMING II**
**Byforming og planlegging, "planbussen"**
**Urban Design and Planning**

Koordinator: Førsteamanuensis Sverre Flack
Uketimer: Vår: = 15.0 SP
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bokstavkarakterer
Obl. aktiviteter: Ingen

**Læringsmål:** Emnet har som mål å gi utdypende kunnskaper og ferdigheter innen emneområdet byforming ut fra virkelighetsnære prosjekt i en realistisk "setting".
**Forkunnskapskrav:** Grunnleggende kunnskaper i arkitektur og byplanlegging. Det forutsettes at arkitektstudenter har hatt emnet Arkitektur 5 ?By- og tettstedsforming? eller tilsvarende.
**Faglig innhold:** Ved kursets nære tilknytning til konkrete og virkelighetsnære problemer opplæres evne til å forme bymessige omgivelser i et strategisk perspektiv, der arkitekturrelaterte tema som stedsforståelse, forming av det offentlige rom, funksjonskrav og bærekraft vil stå sentralt. Gjennom analyser og stedstolkning skal det utarbeides egnede utviklingsstrategier for stedets funksjoner, rommelige forhold og karakteregenskaper.

Planpresentasjon i forhold til berørte og andre inngår som realistiske øvelser.
**Læringsformer og aktiviteter:** Forelesninger, workshop, ekskursjoner, veiledning, gruppearbeid
**Vurderingsform:** Arbeider

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Arbeider | | | 1/1 | |

**AAR4610 ENERGI OG MILJØ**
**Energi- og miljøriktige bygninger**
**Energy and Environmentally Friendly Buildings**

Koordinator: Professor Per Monsen
Uketimer: Vår: = 15.0 SP
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bokstavkarakterer
Obl. aktiviteter: Ingen

**Læringsmål:** Gjennom emnet skal studentene oppnå kunnskap om og ferdighet i å utnytte sakkunnskap på temaet som premiss i prosjektering av bygninger. Studentene skal også lære å analysere eksisterende bygningers og egne prosjekters egenskaper med hensyn på energi og miljø.
**Anbefalte forkunnskaper:** Deltakelse i emnet forutsetter at en samtidig tar emnet AAR4915 Energibruk, eller at dette er tatt som prosjektemne tidligere.
**Faglig innhold:** Prosjektering av energi- og miljøriktige bygninger. Tema som belyses er energibruk, materialbruk, arealbruk, miljøbelasting, krav til inneklima, m.m.

**Læringsformer og aktiviteter:** I emnet vil det bli gitt enten en stor eller flere mindre prosjekteringsOppgaver. I tillegg vil det bli gitt øvinger i analyse av prosjektenes energi- og miljørelaterte egenskaper.
**Kursmateriell:** Forelesningsnotater og publikasjoner relevante for den/de spesifikke prosjekteringsOppgavene som blir gitt.
**Vurderingsform:** Arbeider

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Arbeider | | | 1/1 | |

**AAR4613 EIENDOMSFORVALTNING**
**Eiendomsforvaltning - Arbeidsrommet**
**Facilities Management - Workspace**

Koordinator: Førsteamanuensis Geir Karsten Hansen
Uketimer: Vår: = 15.0 SP
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bokstavkarakterer
Obl. aktiviteter: Ingen
**Læringsmål:** Kurset skal gi en innføring og kunnskap om sammenhengen mellom en virksomhet, støttefunksjonene og de fysiske omgivelser og ulike Oppgaver for en arkitekt og / eller eiendomsforvalter med fokus på arealplanlegging og forvaltning i et livssykluserspektiv.
**Forkunnskapskrav:** Gjennomført Arkitektur 6 (AAR 4465) med Bygningsadministrasjon eller tilsvarende.
Emnet vil normalt bli gjennomført i kombinasjon med AAR4950 Programmering.
**Anbefalte forkunnskaper:** Ferdig med 3. årskurs grunnutdanning ved Arkitektstudiet NTNU eller tilsvarende.
Inngår som mulig emne i tverrfaglig studieprogram "Eiendomsutvikling og -forvaltning"
**Faglig innhold:** Kurset har som mål å gi en grundig innføring og kunnskap om samspillet mellom virksomheten og de fysiske omgivelser for hvordan vi utformer arbeidsplasser og rom slik at vi oppnår de beste forholdene for arbeidstakerne og den produksjonen som skjer i en virksomhet.
Dette skal belyses fra både et prosjekterings- og forvaltningsperspektiv som omfatter arkitektens og eiendomsforvalterens arbeid med forvaltning av bygg og eiendommer. Brukerne og bruken av bygningen er derfor i fokus.
Det legges i kurset vekt på å skape en helhetlig forståelse knyttet til begrepet Facilities Management (FM). FM defineres som den integrerte planlegging, gjennomføring og ledelse av bygg- og eiendommer med service og hjelpemidler, som bidrar til en effektiv innarbeiding av mål for virksomheten.
Det vil bli lagt vekt på casestudier der en studerer hvordan ulike bedrifter utvikler og forvalter sine eiendommer, og hvordan en tilrettelegger arbeidsplasser og lokaler der en tar hensyn til både bygning, brukerne av bygninger og bedriftens aktiviteter.
Prosjektoppgavene kan omfatte vurdering og utvikling av nye kontorløsninger, nye konsept for helse og omsorg og bygninger for mer industriell produksjon m.m.
Kurset kan bli undervist på engelsk.
**Læringsformer og aktiviteter:** Forelesninger, seminarer og workshops. Øvinger og prosjektarbeid utformes individuelt eller som gruppearbeid.
**Kursmateriell:** Kurskompendium og utvalgte lærebøker.
**Vurderingsform:** Arbeider

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Arbeider | | | 1/1 | |

**AAR4615 IND FORMGIVING A**
**Industriell formgiving**
**Industrial Design**

Koordinator: Førsteamanuensis Eivind Kasa
Uketimer: Vår: = 15.0 SP
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bokstavkarakterer
Obl. aktiviteter: Ingen
**Læringsmål:** Studentene skal få innføring i aktuelle designfaglige problemstillinger i et arkitektonisk konsept med fokus på produktdesign. Det legges vekt på prosjekterings- og produktutviklingsmetodikk, dessuten modellarbeide i full skala av egne designløsninger. Kurset deles i 2 emneblokker, en for teori med 7,5 Sp og en for prosjektering med 15 Sp.
**Forkunnskapskrav:** Emnet utgjør hovedelementet i en kombinasjon med AAR4925 Ind formgiving B som må tas i samme semester.
**Anbefalte forkunnskaper:** Basiskunnskaper i arkitektur.
**Faglig innhold:** Den teoretiske delen består av forelesninger innen ulike designområder, øvelser i analyser og arbeidsmetodikk. I prosjekteringsemne legges det vekt på å utvikle enkeltprodukter eller systemer enten som selvstendige eller arkitekturintegrerte elementer. Disse oppgavene skal gi forståelse for design- og produktutvikling, metodikk og produksjonsmåter.
**Læringsformer og aktiviteter:** Forelesninger og arbeid i grupper eller individuelt, obligatoriske øvelser og felles ekskursjoner.
**Vurderingsform:** Arbeider

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Arbeider | | | 1/1 | |

**AAR4620 INTERIØR PROSJ**
**Rom og lys: Interiørprosjektering**
**Room and Light**
Koordinator: Førsteamanuensis Barbara Matusiak
Uketimer: Vår: = 15.0 SP
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bokstavkarakterer
Obl. aktiviteter: Ingen
**Læringsmål:** Emne skal øke generell prosjekteringskompetanse. Formgiving og prosjektering av rom skal tilnærmes ved å studere samspillet mellom rom, form, lys, materialer og de menneskelige mål. Nærheten til detaljen skal etterstrebes.
**Forkunnskapskrav:** Emne forutsettes tatt samtidig med kunnskapsemne AAR4935 Lys og rom.
**Anbefalte forkunnskaper:** Grunnundervisning for studenter ved Fakultet for arkitektur og billedkunst.
**Faglig innhold:** Spesielt fokus vil bli lagt for virkning av lys i arkitektonisk sammenheng.
**Læringsformer og aktiviteter:** Emne vil ha variert undervisningsform fra forelesninger og seminarer til modellstudier i lyslaboratoriet.
**Vurderingsform:** Arbeider

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Arbeider | | | 1/1 | |

**AAR4625 TEORI OG EKSP A**
**Teori og eksperimentering A**
**Theory and Experimentation A**
Koordinator: Førsteamanuensis Svein Wolle
Uketimer: Vår: = 15.0 SP
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bokstavkarakterer
Obl. aktiviteter: Ingen
**Læringsmål:** Emnet tar opp idestrømninger og formuttrykk i samtidsarkitekturen i den vestlige verden. Hensikten er å bevisstgjøre studentene om egne holdninger og forutsetninger i en studie- og arbeidssituasjon.
**Forkunnskapskrav:** Emne AAR4465 Arkitektur 6 eller tilsvarende.
Tatt i kombinasjon med AAR4955 Teori og eksperimentering B.
**Faglig innhold:** Teoretiske studier, skulputrale- og arkitektoniske formingsoppgaver.
**Læringsformer og aktiviteter:** Forelesninger, seminarer og workshops.
**Vurderingsform:** Arbeider

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Arbeider | | | 1/1 | |

**AAR4630 VIS KOM 2 A**
**Visuell kommunikasjon 2 A**
**Visual Communication 2 A**
Koordinator: Professor Paul Brand
Uketimer: Vår: = 15.0 SP
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bokstavkarakterer
Obl. aktiviteter: Ingen
**Læringsmål:** Utvikling av konseptuelle form-, farge- og rom prosjekter, relatert til aktuelle arkitektoniske, kunstneriske problemstillinger. Parallelt til prosjektene utvikles de praktiske emnene som tegning, fargebruk og modellering.
**Forkunnskapskrav:** Emne AAR4400 Form og farge 1 og AAR4435 Form og farge 2 eller tilsvarende forkunnskaper.
Emnet utgjør hovedelementet i en kombinasjon med AAR4965 Visuell kommunikasjon 2 B som må tas i samme semester.
**Faglig innhold:** Utvikling av evnen til å ta i bruk tilegnet kunnskap innen emneområdet i relasjon til arkitektur og dertil relaterte områder.
**Læringsformer og aktiviteter:** Seminar og personlig veiledning.
**Vurderingsform:** Arbeider

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Arbeider | | | 1/1 | |

**AAR4800 ARKITEKTUR B**
**Arkitektur B**
**Architecture B**
Faglærer: Universitetslektor Carl Fredrik Lutken Shetelig
Uketimer: Høst: 2F+3Ø+7S = 7.50 SP
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bokstavkarakterer
Obl. aktiviteter: Ingen
**Læringsmål:** Videregående studier innen ett eller flere av de emneområder hvor fakultetet driver forskning eller undervisning.
**Forkunnskapskrav:** Basiskunnskaper innen arkitektur.

**Faglig innhold:** Aktuelle oppgaver og problemstillinger som dukker opp utenfor rammene av den planlagte undervisning i andre prosjekt- og kunnskapsemner. Oppgavene vil være knyttet til de emneområder hvor fakultetet er forpliktet til å utvikle ny innsikt og kunnskap, og hvor en undersøkelse og fordypning gjennom et samarbeid mellom lærere og studenter vil være tjenlig.
**Læringsformer og aktiviteter:** Avhengig av den aktuelle oppgave.
**Vurderingsform:** Arbeider

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Arbeider | | | 1/1 | |

**AAR4801 ARKITEKTUR C**
**Arkitektur C**
**Architecture C**

Faglærer: Universitetslektor Carl Fredrik Lutken Shetelig
Uketimer: Høst: = 7.50 SP
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bokstavkarakterer
Obl. aktiviteter: Ingen
**Læringsmål:** Videregående studier innen ett eller flere av de emneområder hvor fakultetet driver forskning eller undervisning.
**Forkunnskapskrav:** Basiskunnskaper innen arkitektur.
**Faglig innhold:** Aktuelle oppgaver og problemstillinger som dukker opp utenfor rammene av den planlagte undervisning i andre prosjekt- og kunnskapsemner. Oppgavene vil være knyttet til de emneområder hvor fakultetet er forpliktet til å utvikle ny innsikt og kunnskap, og hvor en undersøkelse og fordypning gjennom et samarbeid mellom lærere og studenter vil være tjenlig.
**Læringsformer og aktiviteter:** Avhengig av den aktuelle oppgave.
**Vurderingsform:** Arbeider

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Arbeider | | | 1/1 | |

**AAR4804 ARKANT**
**Arkitektur og antropologi**
**Architecture and Anthropology**

Faglærer: Professor Harald Høyem
Uketimer: Høst: 3F+2Ø+7S = 7.50 SP
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bestått/Ikke bestått
Obl. aktiviteter: Feltarbeid
**Læringsmål:** En god forståelse av arkitektur som kulturelt fenomen.
**Anbefalte forkunnskaper:** Bachelor-utdannelse eller 3 års basis-utdannelse i arkitektur.
**Faglig innhold:** - Likheter og forskjeller i arkitekters og antropologers tilnærmingsmåter ved tolking av fysiske omgivelser.
- Kulturbegrepet generelt og spesielt knyttet til forming og bruk av fysiske omgivelser.
- Teknikker ved feltarbeid.
**Læringsformer og aktiviteter:** Seminarer, feltarbeid (To alternativer A: I Norge, B: I Kina) med case studier, litteraturstudier, essayskriving. Kurset gjennomføres i samarbeid med Sosialantropologisk institutt, og med bidrag fra École d´Architecture et de Paysage de Bordeaux, og med École d´Architecture de Paris ? Belleville.
**Kursmateriell:** Oppgis ved semesterstart.
**Vurderingsform:** Arbeider

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Arbeider | | | 100/100 | |

**AAR4808 ARKITEKT SCENOGRAFI**
**Arkitektonisk sceneografi**
**Architectural Scenegraphy**

Faglærer: Professor Ola Steen
Uketimer: Høst: = 7.50 SP
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bokstavkarakterer
Obl. aktiviteter: Ingen
**Læringsmål:** Emnet skal gi generell, teoretisk kunnskap om midlertidige, arkitektoniske installasjoner anvendt i sceniske kunstarter og scenografi i byrom og kulturbygg. I tillegg praktisk kunnskap om planlegging og prosjektering av scenografi basert på gitt tema og formidlingsidé.
**Anbefalte forkunnskaper:** 3 års universitetsutdanning innenfor arkitektur, billedkunst, drama, film og teater.
Etter særskilt søknad kan også godkjennes andre fagområder i kombinasjon med scenografisk yrkespraksis.
**Faglig innhold:** Emnet omhandler sceneromstypologi, prinsipper for lyd-, lys-og bilde-arrangementer og bruk av scenografiske virkemidler. Dessuten prinsipper for kommunikasjon, posisjonering og sirkulasjon mellom aktører og publikum.
**Læringsformer og aktiviteter:** Kollokvieforelesninger og øvinger. Selvstudium og gruppeArbeider med veiledning. Full-skalaeksperimenter i kulturbygg eller gaterom. Befaringer ved kunstinstitusjoner.
Kompendium med litteraturliste og eksempelsamling.

**Vurderingsform:** Arbeider

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Arbeider | | | 1/1 | |

**AAR4812 BOLIGHISTORIE**
**Boligens teori og historie**
**Theory and History of Housing**

Faglærer: Professor Sven Erik Svendsen
Uketimer: Høst: = 7.50 SP
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bestått/Ikke bestått
Obl. aktiviteter: Ingen
**Læringsmål:** Emnet skal utvikle forståelse for boligens historie og kulturelle forutsetninger og arkitektoniske utvikling.
**Anbefalte forkunnskaper:** Kunnskaper innen arkitektur/planlegging eller samfunnsvitenskapelig kunnskap innen sosiologi, antropologi eller omgivelsespsykologi.
**Faglig innhold:** Emnet vil gi en innføring i boligens historiske utvikling med vekt på Europa i nyere tid og ulike boligtypers elementer og oppbygging, samt i samfunnsmessige og kulturelle forutsetninger for moderne boligproduksjon.
Anbefalt prosjektemne for høstsemester: AAR4510 Boligprosjektering
**Læringsformer og aktiviteter:** Forelesninger og seminarer supplert med litteraturstudier og øvinger. Det skal avslutningsvis utarbeides en skriftlig presentasjon og miniforelesning om et avtalt tema innenfor emnet.
**Kursmateriell:** Hva er god boligsak? (Svendsen, Hvattum (red) 1996). Sosial boligbygging i Norge 1740-1990 (Brantenberg, 1996). Sosial boligbygging i Europa 1335-1985 (Brantenberg, 1996). Byboligen - på vei mot en ny boform (Brantenberg, 1997). Hus i hage - privatliv og fellesskap i små og store boligområder (Brantenberg, 2002). Øvrig litteratur vil bli annonsert ved kursstart.
**Vurderingsform:** Arbeider

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Arbeider | | | 1/1 | |

**AAR4814 BOLIGKUNNSKAP**
**Boligkunnskap**
**Housing Design Knowledge**

Faglærer: Professor Sven Erik Svendsen
Uketimer: Høst: = 7.50 SP
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bokstavkarakterer
Obl. aktiviteter: Ingen
**Læringsmål:** Formålet med emnet er å gi innsikt i boligprosjekteringens teoretiske og metodiske grunnlag.
**Anbefalte forkunnskaper:** Minst tre års grunnleggende arkitektstudie.
**Faglig innhold:** Emnet skal gi økt kunnskap om det metodiske grunnlaget for boligprosjektering, i boligens elementer og skal dessuten gi en innføring i forutsetningene for planlegging og utforming av boliger og boligområder.
Emnet forutsettes tatt i kombinasjon med AAR4510 Boligprosjektering.
**Læringsformer og aktiviteter:** Emnet vil bestå av forelesninger, seminarer og gjennomgåelser av obligatoriske øvinger.
**Kursmateriell:** Opplyses ved kursstart.
**Vurderingsform:** Arbeider

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Arbeider | | | 1/1 | |

**AAR4825 DOKUM OG ANALYSE**
**Bygningsdokumentasjon og tilstandsanalyse**
**Survey, Documentation and Analysis of Existing Buildings**

Faglærer: Førsteamanuensis Dag Nilsen
Uketimer: Høst: 3F+2Ø+7S = 7.50 SP Undervisningsspråk: Engelsk
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bokstavkarakterer
Obl. aktiviteter: Ingen
**Læringsmål:** Emnet skal gi en innføring i bygningsvernets viktigste teorier og metoder, og om hvordan kunnskap ervervet gjennom disse metodene kan legges til grunn for planlegging av tiltak på eksisterende bebyggelse.
**Anbefalte forkunnskaper:** Basiskunnskap i arkitektur og arkitekturhistorie. Emnet relaterer seg til AAR4550 Transformasjon i bygget miljø 2, og det forutsettes at studentene deltar på begge.
**Faglig innhold:** Verneteori. Kildestudier for bygningshistorisk dokumentasjon. Oppmåling av bygninger. Teknisk tilstandsanalyse. Bygningsarkeologi.
**Læringsformer og aktiviteter:** Undervisningen består av forelesninger, øvinger og demonstrasjoner samt selvstudium. Emnet gjennomføres med to alternative feltarbeid. Forelesere vil være tilkalte eksperter fra ulike relevante emneområder i tillegg til instituttets eget personale.
**Kursmateriell:** Oppgis ved semesterstart.
**Vurderingsform:** Arbeider

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Arbeider | | | 100/100 | |

**AAR4826 EIENDOMSPROSJEKT**
**Eiendomsutvikling - prosjekt**
**Real Estate Development - Project**

Faglærer: Førsteamanuensis Gerrit Mosebach
Uketimer: Høst: 12Ø = 7.50 SP
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bokstavkarakterer
Obl. aktiviteter: Ingen
**Læringsmål:** Studentene skal få praktisk erfaring i det å utvikle en eiendom for salg, eller for verdistigning.
**Faglig innhold:** Prosjektet vil dreie seg om å utvikle et urbant eller semiurbant område fra en offentlig eller privat eiendomsutviklers perspektiv. Utviklingen skal bestå i å vurdere den eksisterende situasjonen (plansituasjonen, tilstandsvurdering osv) og foreta et mulighetsstudie, utarbeide et eller flere utviklingskonsept for endring av den eksisterende situasjonen. Det skal utvikles en forståelse for markedsmekanismene. De økonomiske konsekvensene av valg skal reflekteres, samtidig skal en markedsføringsstragi utarbeides.
**Vurderingsform:** Oppgave

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Oppgave | | | 1/1 | |

**AAR4828 EIENDOMSUTVIKLING**
**Eiendomsutvikling**
**Real Estate Development**

Faglærer: NN
Uketimer: Høst: 3F+2Ø+7S = 7.50 SP
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bokstavkarakterer
Obl. aktiviteter: Ingen
**Læringsmål:** Studentene skal lære å planlegge og gjennomføre en eiendomsutviklingsprosess.
**Forkunnskapskrav:** Emnet forutsettes tatt i kombinasjon med AAR4540 Prosjekt- og eiendomsutvikling
**Anbefalte forkunnskaper:** 3 år ved Fakultet for arkitektur og billedkunst eller tilsvarende.
3 år ved IVT-fakultetets relevante studieretninger eller tilsvarende.
**Faglig innhold:** Emnet inneholder:
- Eiendomsutvikling og planlegging
- Arealbrukskunnskap (bolig- og næringsareal)
- Lokaliseringsteori
- Økonomisk og markedsmessig vurdering av eiendomsutviklingsprosjekt
- Eiendomsporteføljer
- Eiendomsutviklingsprosessen og avtaler

**Læringsformer og aktiviteter:** Forelesninger, øvinger og seminar.
**Kursmateriell:** Lærebok, rapporter og kompendium.
**Vurderingsform:** Oppgave/Skriftlig

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Oppgave | | | 1/3 | |
| Skriftlig eksamen | | | 2/3 | A |

**AAR4835 EST KOM**
**Estetisk kommunikasjon**
**Visual Aesthetics**

Faglærer: Førsteamanuensis Eivind Kasa
Uketimer: Høst: = 7.50 SP
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bokstavkarakterer
Obl. aktiviteter: Ingen
**Læringsmål:** Estetisk kommunikasjon er først og fremst et teoretisk fag. Det undersøker estetiske problemstillinger innenfor arkitekturen, og generelle estetiske spørsmål slik de er relevante for denne.
**Forkunnskapskrav:** Emnene AAR4400 Form og farge 1 og AAR4435 Form og farge 2 eller tilsvarende forkunnskaper.
**Læringsformer og aktiviteter:** Forelesninger, seminarer og skriftlige øvinger som i enkelte tilfelle kan kombineres med praktiske.
**Vurderingsform:** Arbeider

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Arbeider | | | 1/1 | |

**AAR4845 LANDSKAPSPLANL & GIS**
**Landskapsplanlegging og GIS**
**Landscape planning and GIS**

Faglærer: Førsteamanuensis Alf-Ivar Oterholm
Uketimer: Høst: 3F+3Ø+3S = 7.50 SP
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bokstavkarakterer
Obl. aktiviteter: Øvinger

**Læringsmål:** Innføring og trening i økologisk basert landskapsplanlegging på oversiktsnivå, med hovedvekt på analysemetoder. Innføring i vektor- og rasterbasert geografisk informasjonssystem (GIS) som analyse- og planleggingsverktøy.
**Faglig innhold:** Egnethetsanalyse av muligheter og begrensninger i landskap og naturgrunnlag ut fra økologiske og ressursmessige betraktninger. Problemstillinger i ulike planOppgaver. Kulturlandskap, landskapskomponenter og landskapsøkologi. Landskapsopplevelse og visuelle landskapsanalyser. Datagrunnlag, analyseteknikker, modelltyper. Bruk av GIS i analyse av areal og terreng.
**Læringsformer og aktiviteter:** Forelesninger, seminarer, gruppearbeid og dataøvinger. Pensumlitteratur. Samarbeid med studenter fra andre fakulteter.
**Kursmateriell:** Kompendium.
**Vurderingsform:** Skriftlig

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Skriftlig eksamen | | | 1/1 | |

**AAR4850 LYS OG BELYSNING**
**Lys og belysning**
**Principles in Lighting**

Faglærer: Førsteamanuensis Barbara Matusiak
Uketimer: Høst: = 7.50 SP
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bokstavkarakterer
Obl. aktiviteter: ØvingsArbeider

**Læringsmål:** Etablere grunnleggende forståelse for de viktigste prinsippene for utforming av belysning i bygninger, med hovedvekt på dagslys.Samtidig etablere en faglig plattform for samarbeid med lystekniske konsulenter i arkitektpraksis.
**Forkunnskapskrav:** Gjennomført AAR4330 Arkitektur 3 eller faglig bakgrunn i bygningsfysikk tilsvarende dette emnet.
**Faglig innhold:** Hovedbegrepene innenfor fotometri og lysteknikk, grunnleggende fotometriske lover, øyets reaksjon på lys og de viktigste synsfaktorene for arbeidsplassbelysning, dagslys som lyskilde, dagslysdata og beregninger i henhold til Byggeforskrift, dagslysets betydning for arbeidsmiljø og trivsel, oversikt over elektriske lyskilder og deres egenskaper, utforming av armaturer og belysningsberegning.
**Læringsformer og aktiviteter:** Forelesninger og seminarer, demonstrasjoner, ekskursjon, laboratorieøvinger i kunstig himmel og studieOppgaver. Forelesningene er i hovedsak felles med emnet Lys og belysning som undervises for elektroteknikk studenter.
**Vurderingsform:** Skriftlig

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Skriftlig eksamen | | | 1/1 | D |

**AAR4860 PLAN OG BYGGESAK**
**Plan- og byggesaksbehandling**
**Plan and Building Regulations**

Faglærer: Førsteamanuensis Geir Karsten Hansen
Uketimer: Høst: 3F+2Ø+7S = 7.50 SP
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bokstavkarakterer
Obl. aktiviteter: Øvinger

**Læringsmål:** Emnet skal gi innføring i lover og forskrifter knyttet til plan- og byggesaksbehandling, og erfaring for hvordan dette gjøres i praksis sett fra både arkitekt, utbygger og myndighetssiden.
Valgbart emne i Studieprogram "Eiendomsutvikling og forvaltning"
**Anbefalte forkunnskaper:** Ferdig med 3. årskurs grunnutdanning ved Arkitektstudiet NTNU eller tilsvarende 3 år ved IVT- fakultetet relevante studieretninger eller tilsvarende. Gjennomført Arkitektur 6 (AAR4465/AAR4493) med emnemodul Bygningsadministrasjon eller tilsvarende.
**Faglig innhold:** Emnet skal gi kunnskap om planprosessen med fokus på regulerings- og bebyggelsesplanlegging, og byggesaksbehandling i samsvar med plan og bygningsloven. Byggesaksbehandlingen vil ha fokus på forhåndskonferansen, rammesøknad og kontrollplaner for prosjektering og utførelse. Det legges vekt på å belyse plan- og byggesaksbehandling både sett fra arkitektens/planleggerens perspektiv og fra myndighetssiden.
Gjennomføringen vil bli basert på forelesninger med teori og prosjekteksempler. I tillegg til innføringen i lover og forskrifter, vil det bli lagt vekt på samspillet i byggeprosessen mellom aktørene på privat og offentlig side. Prosjektoppgaven vil omfatte evaluering av en byggesak i Trondheim eller annen kommune, eller utarbeiding av grunnlag for en rammesøknad i et byggeprosjekt.
**Læringsformer og aktiviteter:** Forelesninger og workshop. Øvinger og prosjektarbeid utformes individuelt eller som gruppearbeid.
**Kursmateriell:** Kurskompendium og utvalgte lærebøker.

**Vurderingsform:** Skriftlig/Arbeider

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Skriftlig eksamen | | | 2/3 | |
| Oppgave | | | 1/3 | |

**AAR4870 PROSJ MET PROGRAM**
**Prosjekteringsmetoder og programmering**
**Architectural Design and Programming**

Faglærer: Professor Ola Steen
Uketimer: Høst: = 7.50 SP
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bokstavkarakterer
Obl. aktiviteter: Ingen

**Læringsmål:** Emnet skal gi kunnskap om metoder for systematisk utvikling av arkitekturprosjekter for større og komplekse bygninger, og det skal gi innsikt i arkitektens Oppgaver som prosjekteringsleder for tverrfaglige team.
**Forkunnskapskrav:** Basiskunnskap i arkitektur tilsvarende AAR4465 Arkitektur 6.
**Faglig innhold:** Det legges vekt på det teoretiske grunnlaget for prosjekteringsprosessene, og forholdet mellom premiss og løsning. Prosjekteringsmetoder og programmer belyses gjennom konkrete arkitektureksempler.
Begrepene styring og kvalitetssikring utdypes i forhold til funksjonsanalyser, ide- og konseptutvikling, formingsprosesser og fysisk gjennomføring.
**Læringsformer og aktiviteter:** Forelesninger og kollokvier, case studies som gruppearbeide og individuelle arbeidsrapporter med gitte krav til innholdstemaer og presentasjonsform.
Kompendium og eksempelsamling.
**Vurderingsform:** Arbeider

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Arbeider | | | 1/1 | |

**AAR4873 SECTIONS**
**Sections - Introduction to Norwegian Built Environment**
**Sections - Introduction to Norwegian Built Environment**

Faglærer: Professor Sven Erik Svendsen
Uketimer: Høst: = 7.50 SP
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bestått/Ikke bestått
Obl. aktiviteter: Ingen

**Læringsmål:** The course is recommended for foreign exchange students and is meant as an introduction to Norwegian architecture and the built environment. The objective is to give a basic understanding of developments in the Norwegian society in general and more specifically of current trends in the architectural profession and the built environment locally and nationally.
**Faglig innhold:** Architectural history.
Regional and urban planning.
Landscape and environmental studies.
Housing and urban design.
Technological aspects.
**Læringsformer og aktiviteter:** Seminars.
Excursions as sections through regional and urban landscapes.
Visits to professional practices.
Course report.
**Vurderingsform:** Arbeider

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Arbeider | | | 1/1 | |

**AAR4885 TREKONSTRUKSJONER B**
**Trekonstruksjoner B**
**Wooden Constructions B**

Faglærer: Professor Jan Helge Siem
Uketimer: Vår: = 7.50 SP Undervisningsspråk: Norsk
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bokstavkarakterer
Obl. aktiviteter: Ingen

**Læringsmål:** Målet med emnet er å gi kunnskaper der treets materialegenskaper, konstruktiv utforming og detaljering står sentralt i det arkitektoniske uttrykket.
**Forkunnskapskrav:** Kurset er 100 % integrert med emnet AAR4565 Trekonstruksjoner A og må derfor tas i kombinasjon med dette. Sensuren er basert på prosjektoppgavene som leveres i AAR4565 Trekonstruksjoner A.

**Faglig innhold:** Faglige delaspekt i emnet er: Trearkitektur, stedsanalyse,form, rom, treets materialegenskaper, kjemisk og konstruktiv trebeskyttelse, brannegenskaper, konstruksjonslære rettet mot generell forståelse, eksempler på konstruksjonslære anvendt for å skape arkitektur.
**Læringsformer og aktiviteter:** Emnet er et kunnskapsorientert emne som gjennomføres som forelesninger, seminarer og workshops. Disse blir gjennomført slik at de er tilpasset framdriften i prosjektoppgavene i emnet AAR4565 Trekonstruksjoner A. En ekskursjon er en viktig del av emnet.
**Vurderingsform:** Arbeider

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Arbeider | | | 1/1 | |

**AAR4890 VIS KOM 1B**
**Visuell kommunikasjon 1B**
**Visual Communication 1B**

Faglærer: Førsteamanuensis Erling Stuart Rohde
Uketimer: Høst: = 7.50 SP
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bokstavkarakterer
Obl. aktiviteter: Ingen
**Læringsmål:** Å gi et innblikk i metoder og anvendelse av visuell presentasjon som praktisert av billedkunstnere og arkitekter.
**Forkunnskapskrav:** Emnene AAR4400 Form og farge 1 og AAR4435 Form og farge 2 eller tilsvarende forkunnskaper. Emnet forutsettes tatt i kombinasjon med AAR4570 Visuell kommunikasjon 1 A.
**Faglig innhold:** Samtidsorienterte og samfunnsrelaterte problemstillinger innen estetisk visuelt uttrykk. Utvikling av en forståelse av begreper innen samtidskunsten og deres eventuelle relasjon til arkitekturen.
**Læringsformer og aktiviteter:** Seminar og personlig veiledning, Forelesninger.
**Vurderingsform:** Arbeider

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Arbeider | | | 1/1 | |

**AAR4895 VIS KOM 3**
**Visuell kommunikasjon 3**
**Visual Communication 3**

Faglærer: Professor Paul Brand
Uketimer: Høst: = 7.50 SP
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bokstavkarakterer
Obl. aktiviteter: Ingen
**Læringsmål:** Å gi et innblikk i metoder og anvendelse av visuelle presentasjons former.
**Forkunnskapskrav:** Emnene AAR4400 Form og farge 1 og AAR4435 Form og farge 2 eller tilsvarende forkunnskaper.
**Faglig innhold:** Faget vil ta for seg grafiske og fargemessige problemstillinger i forhold til kommunikasjon og informasjon.
**Læringsformer og aktiviteter:** Seminar og personlig veiledning.
**Vurderingsform:** Arbeider

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Arbeider | | | 1/1 | |

**AAR4897 WORKSHOP**
**Workshop**
**Workshop**

Faglærer: Universitetslektor Carl Fredrik Lutken Shetelig
Uketimer: Høst: Vår: = 7.50 SP
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bestått/Ikke bestått
Obl. aktiviteter: Oppmøte og deltagelse i workshop
**Læringsmål:** Å trene samhandling, nettverksbygging og tempoproduksjon gjennom konsentrerte arbeidsøkter. Fortrinnsvis i samarbeide med andre arkitektskoler.
**Forkunnskapskrav:** Ferdig med 3. årskurs grunnutdanning ved Arkitektstudiet NTNU eller tilsvarende.
**Faglig innhold:** Dagsaktuelle tema som vil variere fra workshop til workshop.
**Læringsformer og aktiviteter:** Det forutsettes gjennomført to workshops for tildeling av studiepoeng (7.5 Sp).
Workshop, seminar, fullskalaforsøk og/eller personlig veiledning.
**Vurderingsform:** Arbeider

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Arbeider | | | 1/1 | |

**AAR4900 ARKITEKTUR B**
**Arkitektur B**
**Architecture B**

Faglærer: Universitetslektor Carl Fredrik Lutken Shetelig
Uketimer: Vår: = 7.50 SP
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bokstavkarakterer
Obl. aktiviteter: Ingen
**Læringsmål:** Videregående studier innen ett eller flere av de emneområder hvor fakultetet driver forskning eller undervisning.
**Forkunnskapskrav:** Basiskunnskaper innen arkitektur.
**Faglig innhold:** Aktuelle oppgaver og problemstillinger som dukker opp utenfor rammene av den planlagte undervisning i andre prosjekt- og kunnskapsemner. Oppgavene vil være knyttet til de emneområder hvor fakultetet er forpliktet til å utvikle ny innsikt og kunnskap, og hvor en undersøkelse og fordypning gjennom et samarbeid mellom lærere og studenter vil være tjenlig.
**Læringsformer og aktiviteter:** Avhengig av den aktuelle oppgave.
**Vurderingsform:** Arbeider

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Arbeider | | | 1/1 | |

**AAR4901 ARKITEKTUR C**
**Arkitektur C**
**Architecture C**

Faglærer: Universitetslektor Carl Fredrik Lutken Shetelig
Uketimer: Vår: = 7.50 SP
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bokstavkarakterer
Obl. aktiviteter: Ingen
**Læringsmål:** Videregående studier innen ett eller flere av de emneområder hvor fakultetet driver forskning eller undervisning.
**Forkunnskapskrav:** Basiskunnskaper innen arkitektur.
**Faglig innhold:** Aktuelle oppgaver og problemstillinger som dukker opp utenfor rammene av den planlagte undervisning i andre prosjekt- og kunnskapsemner. Oppgavene vil være knyttet til de emneområder hvor fakultetet er forpliktet til å utvikle ny innsikt og kunnskap, og hvor en undersøkelse og fordypning gjennom et samarbeid mellom lærere og studenter vil være tjenlig.
**Læringsformer og aktiviteter:** Avhengig av den aktuelle oppgave.
**Vurderingsform:** Arbeider

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Arbeider | | | 1/1 | |

**AAR4905 BYFORMINGSTEORI**
**Byformingsteori**
**Urban Design Theory**

Faglærer: Førsteamanuensis Sverre Flack
Uketimer: Vår: = 7.50 SP
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bokstavkarakterer
Obl. aktiviteter: Ingen
**Læringsmål:** Formidle forståelse av teoretiske rammer for dagens byplanlegging.
**Forkunnskapskrav:** Det forutsettes at arkitektstudenter har gjennomført grunnkurset Arkitektur 5 "By-og tettstedforming" samt ATH b eller tilsvarende. Byggstudenter som vil ta emnet forutsettes å ha gjennomført "Fysisk detaljplanlegging".
**Faglig innhold:** Nyere planhistorie og byformingsteorier - delvis med utgangspunkt i kunnskapsområder utenfor arkitektfaget. Egner seg som støttefag til "Byforming II, Planbussen".
**Læringsformer og aktiviteter:** Forelesninger, pensumlitteratur og seminarer. En del gjesteforelesninger.
Karakter settes på basis av tre korte essays med bakgrunn i pensumlitteraturen.
**Kursmateriell:** En bok/artikkelsamling valgt fra en liste, kompendier.
**Vurderingsform:** Arbeider

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Arbeider | | | 1/1 | |

**AAR4910 BYGGEMATERIALER**
**Byggematerialer. Materialenes egenskaper, anvendelse og estetikk.**
**Building Materials. The caracter, application and aesthetic of materials.**

Faglærer: Førsteamanuensis Finn Hakonsen
Uketimer: Vår: = 7.50 SP
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bokstavkarakterer
Obl. aktiviteter: Ingen

**Læringsmål:** Å gi et forståelses - og kunnskapsgrunnlag for den enkelte. Dette på en måte slik at man styrker evnen til å gjøre bevisste valg og til å være operativ i arbeidsprosessen.
**Anbefalte forkunnskaper:** Ferdig med 3. årskurs grunnutdanning ved arkitektstudiet NTNU eller tilsvarende.
**Faglig innhold:** Kunnskaper om byggematerialenes egenskaper, anvendelse og estetikk.
1.Egenart: Struktur, holdbarhet, styrke, taktilitet og uttrykk.
2.Anvendelse: Bearbeiding, detaljering, økonomi, ressursbruk and FED.Konsekvenser relatert til energi- og miljøvennlig bygging.
3.Arbeidsmetoder hvor kunnskaper om og forståelse av materialer er sentrale i den kreative prosessen til å finne de arkitektoniske uttrykkene.
**Læringsformer og aktiviteter:** Metode : I kurset arbeides det i varierende grupper med à 2 studenter. Hver enkelt gruppe tar for seg ett materiale og undersøker ulike kvaliteter ved dette. Det vil også bli små prosjekteringsoppgaver for å lære om anvendelse av kunnskapene. Hver enkelt forplikter seg til å dele sine kunnskaper med de øvrige kursdeltakere. Etter kurset vil det bli gitt ut et kompendium som inneholder materialet som framkom i perioden.
Oppgaven : Hver gruppe starter med å tegne 1 horisontaldetalje av et hjørne samt 3 vertikaldetaljer i mål 1 : 5. Disse bør vise overgang bakke/vegg, vegg/tak og vindu/vegg. Det jobbes i hver gruppe med ett materiale som vil bli valgt på den første samlingen. Hver gruppe får tildelt ett materiale å tegne detaljer av. Studie av det samme materialet benytter gruppen også i sin rapport.
Arbeidsmåte : Det jobbes i gruppen à 2 personer med hele oppgave 1. Oppdeling i grupper foretas av faglærer på den første samlingen. Det arbeides i grupper med 2 studenter i hver. I deloppgave 1 skrives et essay og i deloppgave 2 utføres en liten prosjekterings-soppgave. Studentene deltar aktivt i undervisningen ved å forelese og diskuterer.
Temaforelesninger og fellesgjennomgåelser.
**Vurderingsform:** Arbeider

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Arbeider | | | 1/1 | |

**AAR4913 EKSP I TEAM TV PROSJ**
**Eksperter i team, tverrfaglig prosjekt**
**Experts in Team, Interdisciplinary Project**
Faglærer: Universitetslektor Carl Fredrik Lutken Shetelig
Uketimer: Vår: 5Ø+7S = 7.50 SP
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bokstavkarakterer
Obl. aktiviteter: Deltakelse alle onsdager
**Faglig innhold:** Alle øvrige opplysninger er i "Felles emnebeskrivelse for hele NTNU for studieåret 2006/07", se egen side i studiehåndboken.
**Vurderingsform:** Arbeider

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Arbeider | | | 100/100 | |

**AAR4915 ENERGIBRUK**
**Energi - og ressursbruk i bygninger**
**Energy- and Resource Use in Buildings**
Faglærer: Professor Anne Grete Hestnes
Uketimer: Vår: 3F+2Ø+7S = 7.50 SP
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bokstavkarakterer
Obl. aktiviteter: Ingen
**Læringsmål:** Emnets formål er å gi studentene en generell forståelse av vår energi- og ressurssituasjon og å gi en bred innføring i aktuelle muligheter for utforming og teknisk utrusting av bygninger med sikte på miljø-optimal bruk av energi og andre ressurser.
**Anbefalte forkunnskaper:** Emnet vil være obligatorisk for studenter som tar prosjektemner på samme tema. Det kan også tas som frittstående kunnskapsemne.
**Faglig innhold:** Tema presentert er: Ressursbegrepet. Norges energi- og ressurssituasjon. Energibruk i bygninger. Miljøkonsekvenser av energi- og ressursbruk ved lokalisering, utforming, produksjon, og drift av bygninger. Ulike tiltak for å redusere energibruk og/eller miljøbelastning.
**Læringsformer og aktiviteter:** Kunnskapsstoffet presenteres i forelesninger og gjennom litteraturstudier. I tillegg gis obligatoriske øvinger som dels gir erfaring i bruk av analyseverktøy og dels gir studentene mulighet til å prøve ut aktuelle løsninger i gitte situasjoner.
**Kursmateriell:** Lechner, N. "Heating, Cooling, Lighting. Design Methods for Architects", ISBN 0-471-24143-1.
Diverse forelesningsnotater.
**Vurderingsform:** Skriftlig

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Skriftlig eksamen | | | 1/1 | D |

**AAR4920 EST KOM**
**Estetisk kommunikasjon**
**Visual Aesthetics**
Faglærer: Førsteamanuensis Eivind Kasa
Uketimer: Vår: = 7.50 SP
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bokstavkarakterer
Obl. aktiviteter: Ingen
**Læringsmål:** Estetisk kommunikasjon er først og fremst et teoretisk fag. Det undersøker estetiske problemstillinger innenfor arkitekturen, og generelle estetiske spørsmål slik de er relevante for denne.
**Forkunnskapskrav:** Emnene AAR4400 Form og farge 1 og AAR4435 Form og farge 2 eller tilsvarende forkunnskaper.
**Læringsformer og aktiviteter:** Forelesninger, seminarer og skriftlige øvinger som i enkelte tilfelle kan kombineres med praktiske.
**Vurderingsform:** Arbeider

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Arbeider | | | 1/1 | |

**AAR4925 IND FORMGIVING B**
**Industriell formgiving B**
**Industrial Design B**
Faglærer: Førsteamanuensis Eivind Kasa
Uketimer: Vår: = 7.50 SP
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bokstavkarakterer
Obl. aktiviteter: Ingen
**Læringsmål:** Studentene skal få innføring i aktuelle designfaglige problemstillinger i et arkitektonisk konsept med fokus på produktdesign. Det legges vekt på prosjekterings- og produktutviklingsmetodikk, dessuten modellarbeid i full skala av egne designløsninger. Kurset deles i 2 emneblokker, en for teori med 7,5 Sp og en for prosjektering med 15 Sp.
**Forkunnskapskrav:** Emnet forutsettes tatt i kombinasjon med AAR4615 Ind formgiving A.
**Anbefalte forkunnskaper:** Basiskunnskaper i arkitektur.
**Faglig innhold:** Den teoretiske delen består av forelesninger innen ulike designområder, øvelser i analyser og arbeidsmetodikk. I prosjekteringsemne legges det vekt på å utvikle enkeltprodukter eller systemer enten som selvstendige eller arkitekturintegrerte elementer. Disse oppgavene skal gi forståelse for design- og produktutvikling, metodikk og produksjonsmåter.
**Læringsformer og aktiviteter:** Forelesninger og arbeid i grupper eller individuelt, obligatoriske øvelser og felles ekskursjoner.
**Vurderingsform:** Arbeider

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Arbeider | | | 1/1 | |

**AAR4935 LYS OG ROM**
**Virkning av lys i arkitektonisk sammenheng**
**Light and Space**
Faglærer: Førsteamanuensis Barbara Matusiak
Uketimer: Vår: = 7.50 SP
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bokstavkarakterer
Obl. aktiviteter: Ingen
**Læringsmål:** Emne skal utvikle kompetanse på virkning av dagslys og kunstlys i arkitektonisk sammenheng.
**Anbefalte forkunnskaper:** Grunnundervisning for studenter ved Fakultet for arkitektur og billedkunst. Grunnemne for studenter fra andre fakultet.
**Faglig innhold:** Emne skal gi grunnlegende kunnskaper om elektriske lyskilder, dagslys som lyskilde, lysfordeling i rom, modelleringsevne av lyset, visuell persepsjon av lys og farger, armaturdesign og integrasjon av armaturer i rommets interiør.
**Læringsformer og aktiviteter:** Emne gjennomføres som forelesninger, demonstrasjoner, full-skala forsøk i romlaboratoriet og dataøvinger ved hjelp av lyssimuleringsprogrammer.
**Vurderingsform:** Arbeider

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Arbeider | | | 1/1 | |

**AAR4937 OMGIVELSESESTETIKK**
**Omgivelsesestetikk og stedsstudier**
**Enviromental Aestetichs and Place Studies**
Faglærer: Professor Birgit Cold
Uketimer: Vår: = 7.50 SP
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bestått/Ikke bestått
Obl. aktiviteter: Ingen

**Læringsmål:** Emnet skal gi innsikt i teori og metode innen omgivelsesestetikk, arkitektur og stedsstudier, som bl a anvendes i en konkret stedstudie.
**Anbefalte forkunnskaper:** Basiskunnskaper i arkitektur, fysisk planlegging eller samfunnsfag. Emnet egner seg til å studere i sammenheng med kurs innen arkitektur, byforming og planlegging og samfunnsfag, som handler om relasjoner mellom mennesket og de fysiske omgivelser.
**Faglig innhold:** Emnet skal gi en generell forståelse av sammenheng mellom et steds utforming, arkitektur, og menneskets oppfattelse, forståelse og vurdering av det. Programmering, planlegging, utformíng og vurdering av steder baseres på forståelse av en stedskontekst og av lekfolks og eksperters prefranser. Hvert emne følges opp av en teoretisk eller praktisk øving. Emnet dreier seg om teoretisk og empirisk kunnskap innen de tverrdisiplinære felt omgivelsesestetikk, omgivelsespsykologi og stedsteorier. Oppfattelse (persepsjon), iakttakelse, analyse, forståelse og vurdering av omgivelsenes utforming og karakter inngår i øvingene og i en stedsstudie.
**Læringsformer og aktiviteter:** Seminarer med presentasjon og diskusjon av teorier og metoder innen omgivelsesestetikk, arkitektur-stedsforståelse og stedsvurdering. Studenter legger frem sine øvinger på hvert seminar og de diskuteres og evalueres i løpet av kurset. En stedsstudie gjennomføres som gruppearbeid eller individuelt arbeid.
**Kursmateriell:** Cold, B. (1988-2003) Arkitekturevaluering i teori og praksis. NTNU, Trondheim.
Cold, B. (2003) Foreløpig utgave av kapittel 1 - 4: Omgivelsesestetikk og velvære. NTNU, Trondheim.
Cold, B. (2002). Utdrag fra prosjektet "Skoleanlegget som lesebok" (Cold, 2003), om Gåturmetoden ---(s.47-59) og Resultater og diskusjon fra fire empiriske undersøkelser (s 92-98, + s 103, Seland). NTNU, Trondheim.
Nasar, J. L. (2000) The evaluative Image of Places. I, W. B. Walsh, K. H. Craik and R. H. Price (eds): Person-Environment Psychology. New Directions and Perspectives. Second Edition. Lawrence Erlbaum Ass. Publ., London.
Fallan, K. (2003). Den sømløse vev av sosio-design. NTNU, Trondheim.
Lappegard Hauge, Å. (2003). Semantisk differensial. NTNU, Trondheim
Johannsen, C. (2003) The Gap. Experts versus Lay People. NTNU, Trondheim
**Vurderingsform:** Arbeider

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Arbeider | | | 1/1 | |

**AAR4945 PLANL I ULAND**
**Planlegging og bygging i utviklingsland**
**Planning and Construction in Developing Countri**es

Faglærer: Professor Hans Christie Bjønness
Uketimer: Vår: = 7.50 SP
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bokstavkarakterer
Obl. aktiviteter: Ingen
**Læringsmål:** - Emnet skal gi innføring i grunnleggende forutsetninger og anvendbar kunnskap for gjennomføring av planlegging, infrastruktur og byggevirksomhet på et bærekraftig grunnlag i utviklingsland.
- Metode for prosjekt-planlegging av utviklingstiltak læres og blir praktisert.
**Forkunnskapskrav:** Kurset gir fortrinnsrett til AAR4525 "Byøkologisk planlegging i utviklingsland. Prosjekt", AAR4820 "Byøkologisk planlegging. Teori" og AAR4816 "Byøkologisk planlegging. Metode".
**Faglig innhold:** - Alternativ utviklingsteori, "øko-utvikling" og prinsipp for territorial samfunnsutvikling og planlegging.
- Bosetting og boligproblem og politikk i utviklingsland.
- Rolle til infrastruktur i utvikling og byplanlegging.
- Bygg og alternativ materialbruk i utviklingsland.
- Kulturell kontinuitet og diversitet i utvikling.
- Planlegging under krise og etter katastrofer.
- Rolle til CBOs, NGOs og INGOs i utvikling.
- Deltaker-, problem- og målorientert prosjektplanleggings-metode (LFA) skal læres og anvendes på gruppearbeid. Prosjektforslag beskrivelse skal gjennomføres etter FN / NORAD mal.
- Prosjektevaluering.
**Læringsformer og aktiviteter:** Emnet er et samarbeid mellom flere institutt ved Fakultetet for arkitektur og billedkunst, Fakultet for ingeniørvitenskap og teknologi og Fakultet for samfunnsvitenskap og teknologiledelse. Det legges vekt på tverrfaglige seminarer med innledere også fra andre fakultet og fagfolk med bistandsrelevant erfaring. Eksempel ("case" - studier) presenteres og drøftes. En øvingsoppgave skal gjennomføres som gruppearbeid. Emnet undervises felles med AAR4230.
Kompendium med pensumlit.
**Vurderingsform:** Skriftlig

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Skriftlig eksamen | | 1/1 | D | |

**AAR4950 PROGRAMMERING**
**Programmering og evaluering av bygninger**
**Programming and Evaluation of Buildings**

Faglærer: Førsteamanuensis Geir Karsten Hansen
Uketimer: Vår: 3F+2Ø+7S = 7.50 SP Undervisningsspråk: Norsk
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bokstavkarakterer

Obl. aktiviteter: Ingen
**Læringsmål:** Emnet skal gi basiskunnskap om programmering av byggeprosjekt med behovs- og virksomhetsanalyser, og metoder for evaluering av bygninger i bruksfasen.
**Anbefalte forkunnskaper:** Ferdig med 3. årskurs grunnutdanning ved Arkitektstudiet NTNU eller tilsvarende.Gjennomført Arkitektur 6 (AAR4465/AAR4493) med Bygningsadministrasjon eller tilsvarende.
**Faglig innhold:** Kurset vil ha fokus på programmeringsprosessen som strekker seg fra byggherrens første ide om et byggeprosjekt, med behovsutredning og virksomhetsanalyser, frem til ferdig behandling og besluttet byggeprogram. Vi går inn på hva et program omfatter, hvem som deltar i programmeringen, innhenting og bearbeiding av informasjon og ulike arbeidsmåter/teknikker brukt i programmeringsprosessen. Her inngår også oppbyggingen av et programdokument etter NS 3455 Bygningsfunksjonstabellen.
Kurset vil gjennomgå ulike teknikker for evaluering av bygninger i bruk (POE - Post Occupancy Evaluation) som grunnlag for programmering av nye bygg, og som vurdering og reprogrammering av eksisterende bygninger.
Det vil bli lagt vekt på casestudier og workshops knyttet til gjennomgang av teori og ulike arbeidsmetoder for programmering/ POE. Prosjektoppgaven omfatter analyse av program og rammebetingelser for et byggeprosjekt, og/eller en evaluering (POE) av et bygg i bruk.
**Læringsformer og aktiviteter:** Forelesninger og workshops. Øvinger og prosjektarbeid utformes individuelt eller som gruppearbeid.
**Kursmateriell:** Kurskompendium og utvalgte lærebøker.
**Vurderingsform:** Arbeider

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Arbeider | | | 1/1 | |

**AAR4955 TEORI OG EKSP B**
**Teori og eksperimentering B**
**Theory and Experimentation B**
Faglærer: Førsteamanuensis Svein Wolle
Uketimer: Vår: = 7.50 SP
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bokstavkarakterer
Obl. aktiviteter: Ingen
**Læringsmål:** Emnet tar opp idestrømninger og formuttrykk i samtidsarkitekturen i den vestlige verden. Hensikten er å bevisstgjøre studentene om egne holdninger og forutsetninger i en studie- og arbeidssituasjon.
**Forkunnskapskrav:** Forutsettes gjennomført AAR4465Arkitektur 6.
Tatt i kombinasjon med AAR4625 Teori og eksperimentering A.
**Faglig innhold:** Teoretiske studier, skulputrale- og arkitektoniske formingsoppgaver.
**Læringsformer og aktiviteter:** Forelesninger, seminarer og workshops.
**Vurderingsform:** Arbeider

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Arbeider | | | 1/1 | |

**AAR4960 VIRTUELL BYGNING**
**Virtuelt rom, bygning eller arena**
**Virtual Building**
Faglærer: Førsteamanuensis Birgit Sudbø
Uketimer: Vår: 3F+2Ø+7S = 7.50 SP Undervisningsspråk: Norsk
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bokstavkarakterer
Obl. aktiviteter: Ingen
**Læringsmål:** Eksperimentere, utforske og demonstrere muligheter ved anvendelse av IKT i arkitekturprosjektering.
**Anbefalte forkunnskaper:** Ferdig med 3. årskurs grunnutdanning ved Arkitektstudiet NTNU, eller tilsvarende.
**Faglig innhold:** Fokus på oppbygging og bruk av digitale 3D modeller for å simulere og analysere rom, konstruksjoner, klimapåvirkning eller som arena for kommunikasjon og samarbeid i byggeprosessen. Emnet skal gi en bred generell erfaring, samtidig skal studentene fordype seg i spesielle tema.
**Læringsformer og aktiviteter:** Forelesninger, seminar og workshops. Undervisningen knyttes til obligatoriske øvinger og prosjektoppgaver.
**Kursmateriell:** Oppgis ved semesterstart.
**Vurderingsform:** Arbeider

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Arbeider | | | 1/1 | |

**AAR4965 VIS KOM 2 B**
**Visuell kommunikasjon 2 B**
**Visual Communication 2 B**
Faglærer: Professor Paul Brand
Uketimer: Vår: = 7.50 SP
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bokstavkarakterer

Obl. aktiviteter: Ingen
**Læringsmål:** Utvikling av konseptuelle form-, farge- og rom prosjekter, relatert til aktuelle arkitektoniske, kunstneriske problemstillinger. Parallelt til prosjektene utvikles de praktiske emnene som tegning, fargebruk og modellering.
**Forkunnskapskrav:** Gjennomført AAR4400 Form og farge 1 og AAR4435 Form og farge 2 eller tilsvarende forkunnskaper. Forutsettes tatt i kombinasjon med AAR4630 Visuell kommunikasjon 2 A.
**Faglig innhold:** Prosjekter som eksperiment relaterte formingsprosesser i sammenheng med visuell idé-utvikling, under anvendelse av ulike presentasjonsmetoder.
**Læringsformer og aktiviteter:** Seminar og personlig veiledning.
**Vurderingsform:** Arbeider

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Arbeider | | | 1/1 | |

**AAR4970 VIS KOM 4**
**Visuell kommunikasjon 4**
**Visual Communication 4**
Faglærer: Førsteamanuensis Erling Stuart Rohde
Uketimer: Vår: = 7.50 SP
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bokstavkarakterer
Obl. aktiviteter: Ingen
**Læringsmål:** Å gi et innblikk i metoder og anvendelse av visuelle presentasjons former.
**Forkunnskapskrav:** Emnene AAR4400 Form og farge 1 og AAR4435 Form og farge 2 eller tilsvarende forkunnskaper.
**Faglig innhold:** Faget vil ta for seg grafiske og fargemessige problemstillinger i forhold til kommunikasjon og informasjon.
**Læringsformer og aktiviteter:** Seminar og personlig veiledning.
**Vurderingsform:** Arbeider

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Arbeider | | | 1/1 | |

**AAR4990 M OPPG I ARKITEKTUR**
**Masteroppgave i arkitektur**
**Master Thesis in Architecture**
Faglærer: Universitetslektor Carl Fredrik Lutken Shetelig
Uketimer: Høst: Vår: = 30.0 SP
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bokstavkarakterer
Obl. aktiviteter: Ingen
**Vurderingsform:** Avhandling

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Avhandling | | | 1/1 | |

## EMNETABELL - MASTERSTUDIET I FYSISK PLANLEGGING 2006/2007 1)

**Obligatoriske emne**

| Emnenr | Emnetittel | Haust | Vår | Merknader | Eksamen | Kar 2) |
|---|---|---|---|---|---|---|
| 1. år | | | | | | |
| AAR4220 | Fys oversiktsplanl | 7,5 sp | | 5 | | TEØ |
| AAR4845 | Landskapsplanl & GIS | 7,5 sp | | 5 | | TE |
| FP4100 | Byggeskikk og stedsform | 7,5 sp | | | | TØ |
| | Valgemne | 7,5 sp | | Sjå eiga liste | | |
| AAR4215 | Fys detaljplanlegg | | 7,5 sp | 5 | | TEØ |
| BI2050 | Biologiske ressurser | | 7,5 sp | 5 | | TE |
| SØK1104 | Komm øk og planl | | 7,5 sp | 5 | | TE |
| | Valgemne | | 7,5 sp | Sjå eiga liste | | |
| 2. år | | | | | | |
| FP4350 | Planl.teori & prosess | 7,5 sp | | 4 | | TEØ |
| AAR4860 | Plan og byggesak | 7,5 sp | | 5 | | TEØ |
| FP4300 | Prosjekt i fys plan | 7,5 sp | | 4 | | TØ |
| | Valgemne | 7,5 sp | | Sjå eiga liste | | |
| FP4400 | Masteroppgåve i fys pl | | 30 sp | | | TØ |

**Valgemne**

| Emnenr | Emnetittel | Haust | Vår | Merknader | Fagprofil 3) | Eksamen | Kar 2) |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | | | | | | | |
| AAR4245 | Byplanhistorie | 7,5 sp | | 5 | K, L, M | | TE |
| AAR4804 | Arkant | 7,5 sp | | 5 | M | | BØ |
| AAR4825 | Dokum og analyse | 7,5 sp | | 5 | M | | TØ |
| AAR4828 | Eiendomsutvikling | 7,5 sp | | 5 | K, P | | TEØ |
| GEOG1000 | Menneske sted bygd | 7,5 sp | | 5 | K, L | | TE |
| TBA4135 | Org/øk i BA prosjekt | 7,5 sp | | 5 | P | | TEØ |
| TBA4155 | Prosjektstyring 2 | 7,5 sp | | 5 | P | | TEØ |
| TGB4105 | Geologiske ressurser | 7,5 sp | | 5 | L | | TEØ |
| ARK1111 | Intro ark vitenskap | 7,5 sp | | 5 | M | | TE |
| SANT2006 | Kultur natur miljø | 7,5 sp | 7,5 sp | 4, 5 | K, L, M | | TE |
| AAR1000 | Arkitekturhistorie | | 7,5 sp | 5 | M | | TØ |
| AAR4225 | Samord areal/transp | | 7,5 sp | 5 | K, P | | TEØ |
| AAR4905 | Byformingsteori | | 7,5 sp | 5 | M | | TØ |
| FP4200 | Områdeutvikling | | 7,5 sp | | K, P | | TØ |
| SØK1101 | Miljø ressursøkonomi | | 7,5 sp | 5 | L | | TE |
| GEOG1001 | Menneske sted by | | 7,5 sp | 5 | K, L, M | | TE |
| TIØ4110 | Økonomistyring | | 7,5 sp | 5 | P | | TE |
| TIØ4215 | Kontr rett forhandl | | 7,5 sp | 5 | P | | TE |
| TPK4115 | Prosjektstyring 1 | | 7,5 sp | 5 | P | | TE |
| FY2290 | Energiressurser | | 7,5 sp | 5 | L | | TE |

1) Det kan bli gjort endringar i studieplanen

2) T = bokstavkarakter
   B = bestått/ikkje bestått
   E = Eksamen
   Ø = øving/arbeid

3) Fagprofilar:
   K = kommunal planlegging
   L = landskap og økologi
   M = kulturmiljø
   P = plan og prosjekt

4) Blir ikkje undervist kvart år

5) Sjå emneoversikt frå side 3

Det kan vere aktuelt å tilby fleire valgemne. Dette blir opplyst ved semesterstart.

**FP4100 BYGGESKIKK STEDSFORM**
**Byggeskikk og stedsforming**
**Traditions in Urban Design**

Faglærer: Førsteamanuensis Helge Fiskaa
Uketimer: Høst: = 7.50 SP
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bokstavkarakterer
Obl. aktiviteter: Ingen

**Læringsmål:** Gjennom emnet skal studentene utvikle forståelse for byggeskikk, estetikk og stedsforming. De skal bli kjent med begrepsapparat og metoder for å tolke og vurdere et steds karakter, beskrive kvaliteter som finnes der, og slik utvikle egne faglige oppfatninger som grunnlag for arbeid med en plan- og byggesak.
**Forkunnskapskrav:** Ingen
**Anbefalte forkunnskaper:** Ingen
**Faglig innhold:** Emnet vil blant annet behandle:
- region, landskap og klima
- stedsanalyse, stedets struktur, bebyggelse, gater og plasser
- økologi og bærekraft

**Læringsformer og aktiviteter:** Emnet er bygd opp rundt flere semesterOppgaver som dels skal være individuelle og dels gruppearbeid. Oppgavene skal knyttes til aktuelle problemstillinger i praksis. Forelesinger og seminar er knyttet opp til arbeidet med semesterOppgaver.
**Kursmateriell:** Oppgis ved semesterstart
**Vurderingsform:** Arbeider

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Arbeider | | | 100/100 | |

**FP4200 OMRÅDEUTVIKLING**
**Områdeutvikling**
**Area Development**

Faglærer: Førsteamanuensis Gerrit Mosebach
Uketimer: Vår: 12Ø = 7.50 SP
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bokstavkarakterer
Obl. aktiviteter: Ingen

**Læringsmål:** Emnet skal gi studentene trening i planarbeid for utvikling i et by- eller tettstedsområde. Det skal gi forståelse for sammenhengene mellom drivkrefter, aktører, planredskaper og løsningsmuligheter.
**Forkunnskapskrav:** Ingen
**Anbefalte forkunnskaper:** Gjennomført første semester i masterstudiet i fysisk planlegging eller tilsvarende.
**Faglig innhold:** Planlegging for utvikling i et by- eller tettstedsområde sett fra en eiendomsutviklers perspektiv i møte med offentlige og allmenne interesser. Arbeidet består i å vurdere den eksisterende situasjonen (planer, tilstand osv), foreta et mulighetsstudie og utarbeide ett eller flere utviklingskonsept rettet mot definerte mål. Det skal utvikles forståelse for markedsmekanismene sett i forhold til samfunnsøkonomiske hensyn, og potensielle konflikter mellom disse.
**Læringsformer og aktiviteter:** Emnet er bygd opp rundt et større prosjektarbeid i grupper. Prosjektet skal knyttes til aktuelle og relevante problemstillinger i praksis. Forelesinger og seminar er knyttet opp til arbeidet med prosjektet.
**Kursmateriell:** Oppgis ved semesterstart.
**Vurderingsform:** Arbeider

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Arbeider | | | 100/100 | |

**FP4300 PROSJ FYS PLANL**
**Prosjektoppgåve i fysisk planlegging**
**Project in Physical Planniing**

Faglærer: Førsteamanuensis Helge Fiskaa
Uketimer: Høst: 12Ø = 7.50 SP
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bokstavkarakterer
Obl. aktiviteter: Ingen

**Læringsmål:** Emnet skal gjere studentane i stand til å arbeide med komplekse planfaglege problemstillingar innan fysisk planlegging.
**Forkunnskapskrav:** Ingen
**Anbefalte forkunnskaper:** Gjennomført fyrste året i masterstudiet i fysisk planlegging eller tilsvarande.
**Faglig innhold:** Emnet tek utgangspunkt i eit konkret by- eller tettstadsområde. Det skal gjennomførast situasjonsanalysar innan eit breitt spekter av tema. Ulike grupper skal arbeide med ulike tema. På grunnlag av analysearbeidet skal det utviklast konkrete planforslag.
**Læringsformer og aktiviteter:** Emnet skal gjennomførast som prosjektarbeid i grupper som kan settast saman på tvers av fagprofilane i masterprogrammet. Det blir arrangert seminar omkring viktige tema i prosjektarbeidet.

**Vurderingsform:** Arbeider

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Oppgave | | | 100/100 | |

**FP4350 PLAN TEORI PROSESS**
**Planleggingsteori og planprosesskunnskap**
**Planning theory and planning process skills**

Faglærer: Professor Tor Medalen
Uketimer: Høst: 3F+5Ø+4S = 7.50 SP Undervisningsspråk: Engelsk
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bokstavkarakterer
Obl. aktiviteter: Ingen
**Læringsmål:** Kursets mål er at studentene skal forstå behovet for konstruktivt samarbeid i fysisk planlegging og være i stand til å organisere et opplegg for praktisk prosjektsamarbeid og befolkningsmedvirkning
**Forkunnskapskrav:** Ingen
**Anbefalte forkunnskaper:** En viss kunnskap om Plan- og bygningslovgivning og framgangsmåter i oversikts- og detaljplanlegging
**Faglig innhold:** Kurset vil gi en innføring i planleggingsteori med vekt på planprosessen og befolkningsmedvirkning. Kurset vil ta utgangspunkt i planlegging i en demokratisk samfunn, med vekt på samarbeidsteknikker.
**Læringsformer og aktiviteter:** Forelesninger og øvinger
**Kursmateriell:** Kurset vil bygge på et kompendium med utvalgte artikler og utdrag fra bøker, bl.a. Lindbloms The Intelligence of Democracy og Schöns The Reflective Practitioner. Aktuell lærebok for norske studenter er Asle Farners Verksted som verktøy i plan- og utviklingsprosseser.
**Vurderingsform:** Rapport/Skriftlig

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Skriftlig eksamen | | | | 50/100 |
| Godkjent rapport | | | | 50/100 |

**FP4400 M OPPG FYS PLANL**
**Masteroppgåve i fysisk planlegging**
**Master Thesis in Physical Planning**

Faglærer: Førsteamanuensis Helge Fiskaa
Uketimer: Vår: = 30.0 SP
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bokstavkarakterer Obl. aktiviteter: Ingen
**Vurderingsform:** Avhandling

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Avhandling | | | 1/1 | |

**EMNETABELL – MASTERSTUDIET I EIENDOMSUTVIKLING OG –FORVALTNING 2006/2007**

| Emnenr | Emnetittel | Høst | Vår | Merknader | Eksamen | Kar |
|---|---|---|---|---|---|---|
| **1. årskurs** | | | | | | |
| TBA4170 | Bygningsforvaltning | 7,5 Sp | | 1, 2 | | TEØ |
| AAR4826 | Eiendomsprosjekt | 7,5 Sp | | 1, 2 | | TØ |
| AAR4828 | Eiendomsutvikling | 7,5 Sp | | | | TEØ |
| | Valgbart emne | 7,5 Sp | | | | |
| | | | | | | |
| | Valgbart emne | | 7,5 Sp | | | |
| AAR4950 | Bygg programmering | | 7,5 SP | | | TØ |
| TPK4115 | Prosjektstyring 1 | | 7,5 Sp | 2 | | TEØ |
| | Eksperter i team | | 7,5 Sp | | | |
| **2. årskurs** | | | | | | |
| TBA4740 | Kombinert emne/Prosjektemne+ Kunnskapsemne | 15 Sp + 7 Sp | | 2 | | TEØ |
| | Valgbart emne | 7,5 Sp | | | | |
| | | | | | | |
| AAR4992 | Masteroppgave i eiendomsutvikling og -forvaltning | | 30 Sp | | | TØ |

**1 I studieåret 2006/2007 kan disse emnene erstattes av AAR4540 Metamorfose**
**2 Se emneoversikt fra side 3**

| Anbefalte valgemner for arkitektstudenter | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| Emnenr | Emnetittel | Høst | Vår | Merknader | Eksamen | Kar |
| AAR4220 | Fysisk oversiktsplanlegging | 7,5 Sp | | 2 | | TEØ |
| AAR4860 | Plan og byggesaks-behandling | 7,5 Sp | | 2 | | TEØ |
| AAR4825 | Dokum og analyse | 7,5 Sp | | 2 | | TØ |
| TEP4235 | Energibruk i bygninger | 7,5 Sp | | 2 | | TEØ |
| TBA4165 | Bygningsteknikk | | 7,5 Sp | 2 | | TEØ |
| TIØ4215 | Kontraktsrettsforhandlinger | | 7,5 Sp | 2 | | TE |
| TIØ4110 | Økonomistyring | | 7,5 Sp | 2 | | TE |

**2. Se emneoversikt fra s. 3**

## Master of Science in Urban Ecological Planning

### Compulsory core courses:

| Semester: | Subject no.: | Title: | Autumn | Spring | Note |
|---|---|---|---|---|---|
| 1.sem | AAR4525 | Urban Ecological Planning in Developing Countries. Project work | 15 Sp | | 3 |
| 1.sem | AAR4816 | Urban Ecological Planning. Method | 7,5 Sp | | 3 |
| 1.sem | AAR4820 | Urban Ecological Planning. Theory | 7,5 Sp | | 3 |
| 2.sem | | Electives (see list) | | 15 Sp | |
| 2.sem | AAR5300 | Urban Ecological Planning in Diverse Cultures | | 15 Sp | 3 |
| 2. sem | AAR5250 | Preparation for fieldwork for master's students | | 7,5 Sp | |
| 3.sem | AAR5200 | Analysis of Field Work for M.Sc. thesis in Urban Ecological Planning | 15 Sp | | |
| 3.sem | FP4350 | Planning theory and planning process skills | 7,5 Sp | | |
| 3. sem | | Electives (see list) | 7,5 Sp | | |
| 4.sem | AAR5400 | Master In Urban Ecological Planning | | 30 Sp | |

**3. Teaching not 2006/2007**

**AAR5200 URBAN ECOLOGICAL PL**
**Analysis of Field Work for MSc Thesis in Urban Ecological Planning**
**Analysis of Field Work for MSc Thesis in Urban Ecological Planning**

Lecturer: Professor Hans Christie Bjønness
Weekly hours: Høst: = 15.0 SP Language of instruction: English
Time**:** Teaching time and location will be announced on the web**.**
Grade: Letter grade
Compulsory assignments: Exercises
**Recommended previous knowledge:** A field work plan shall be presented for and approved by the course responsible and / or the appointed supervisor prior to the field work. The field work is for a two month period during the summer between the second and the third semester. The fieldwork should preferably be in the home country of the participant from a developing country. During the third semester the field work results shall be recorded, analysed and presented.
**Evaluation:** Evaluation based on pre-fieldwork plan, recording and analysis of field work results and presentation.
**Assessment:** Exercises

| Form of assessment | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Exercises | | | 1/1 | |

**AAR5400 MASTER URBAN ECO PL**
**Master of Science Thesis in Urban Ecological Planning**
**Master of Science Thesis in Urban Ecological Planning**

Lecturer: Professor Hans Christie Bjønness
Weekly hours: Spring: = 30.0 Cr Language of instruction: English
Time: Teaching time and location will be announced on the web.
Grade: Letter grade
Compulsory assignments: None
**Academic content:** The thesis consists of a scientific presentation of a chosen topic. The thesis should be ca. 100 pages. The student must prepare a project proposal of at least 4 pages before the 15th February in the second semester. On the basis of the project proposal, a faculty member will be appointed as supervisor in accordance with the guidelines approved by the Board of the Department. The supervisor must be kept informed about the progress of the writing. Seminars with emphasis on theoretical and practical issues related to the writing of a master's thesis will be held during the first and the second year. Students are expected to present their thesis work for fellow students and faculty members at 2 seminars. It is recommended that students start to work on their thesis in their second semester. The last spring semester is fully devoted to the thesis.
Thesis evaluation: Thesis and presentation. The resentation is used to adjust the grade given for the thesis.
This course is only for students who are taking the full study in M.Sc. in Urban Ecological Planning.
**Assessment:** Thesis

| Forms of assessment | Date | Time | Percentage | Exam. Support |
|---|---|---|---|---|

**FP4350 PLAN TEORI PROSESS**
**Planleggingsteori og planprosesskunnskap**
**Planning theory and planning process skills**

Lecturer: Professor Tor Medalen
Weekly hours: Autumn: 3F+5Ø+4S = 7.50 Cr Language of instruction: English
Time: Teaching time and location will be announced on the web.
Grade: Letter grade
Compulsory assignments: None
**Learning objectives:** The objective of the course is for the students to obtain knowledge about the need for constructive co- operation in physical planning and that they should be able to organise practical project co-operation and citizen participation.
**Required previous knowledge:** None
**Recommended previous knowledge:** Some knowledge of Planning and Building Acts and methods in supirior and detailed planning
**Academic content:** The course will introduce the students to planning theory focusing on the planning process and citizen participation. The course will be based on planning in a democratic society emphasising methods of co-operation
**Teaching methods and activities:**Lectures and excercises
**Course materials:** The course will include a compendium with selected articles on plannning as a societal activity, planning theory and collaborative methods, including Lindblom's The Intelligence of Democracy and Schön's The Reflective Practitioner.
**Assessment:** null

| Forms of assessment | Date | Time | Percentage | Exam. support |
|---|---|---|---|---|
| Written examination | | | 50/100 | |
| null | | | 50/100 | |

## Electives:

| Subject no. | Title: | Note | Autumn | Spring |
|---|---|---|---|---|
| **AAR8100** | **Housing Theory and History** | **1** | **7,5 Sp** | |
| **GEOG3050** | **Theories of Social Change** | **1** | **15 Sp** | |
| **GEOG3561** | **Gender and Social Change** | **1** | **7,5 Sp** | |
| **GEOG3505** | **Landscape and Planning** | **1** | **15 Sp** | |
| **GEOG3506** | **Geography, Health and Development** | **1** | **7,5 Sp** | |
| | | | | |
| **AAR5250** | **Preparation for fieldwork for master's student** | **2,3** | | **7,5 Sp** |
| **AAR4945** | **Planning and Construction in Developing Countries** | **2** | | **7,5 Sp** |
| **AAR5260** | **GIS in Urban Planning** | **2** | | **7,5 Sp** |

1)
Autumn:
Elective courses offered during the autumn can only be selected if a study plan tailored to the M.Sc. thesis subject is agreed with the Faculty, and recommended by the M.Sc. thesis supervisor and course responsible.
2)
Spring:
Elective courses amounting to 15 Sp shall be selected from the above list.
3)
Teaching not 2006/2007

**AAR4945 PLANL I ULAND**
**Planlegging og bygging i utviklingsland**
**Planning and Construction in Developing Countries**

Lecturer: Professor Hans Christie Bjønness
Weekly hours: Spring: = 7.50 Cr
Time: Teaching time and location will be announced on the web.
Grade: Letter grade Compulsory assignments: None
**Learning objectives:** - The course is to give an introduction to basic preconditions and applicable knowledge for carrying out planning, infrastructure and construction activity on a sustainable basis in developing countries.
- Methods for project-planning of developing measures are to be mastered and practised.
**Required previous knowledge:** The course gives priority to course AAR4525 Urban Ecological Planning in Developing Countries. Project Work, and course AAR4820 Urban Ecological Planning. Theory, and AAR4816 Urban Ecological Planning, Method.

**Academic content:** - Alternative theories of development, "eco-development" and principles for territorial social development and planning.
- Settlement and housing problems, and politics in developing countries.
- The role of infrastructure in development and urban planning.
- Construction and use of alternative materials in developing countries.
- Cultural continuity and diversity in development.
- Planning during crises and post-catastrophe planning.
- The roles of CBOs, NGOs and INGOs in development.
- Participant-, problem-, and goal-based project-planning methods (LFA) are to be mastered and applied in group work. The project proposals are to written according to UN/NORAD template.
- Project evaluation.

**Teaching methods and activities:**The course is given in cooperation with several departments at the Faculty of Architecture and Fine Art, the Faculty of Engineering Science and Technology, and the Faculty of Social Science and Technology Management. Weight is placed on interdisciplinary seminars with introductory speakers from other faculties and specialists with experience in development-related issues. Case studies are presented and discussed. One exercise is to be carried out as group work.
The course is held together with AAR4230.
Compendium with course literature.
**Assessment:** Written

| Forms of assessment | Date | Time | Percentage | Exam. support |
|---|---|---|---|---|
| Written examination | | 1/1 | D | |

**AAR5260 GIS IN URBAN PLANN**
**GIS in Urban Planning**
**GIS in Urban Planning**
Lecturer: Førsteamanuensis Alf-Ivar Oterholm
Weekly hours: Spring: = 7.50 Cr
Time: Teaching time and location will be announced on the web.
Grade: Letter grade
Compulsory assignments: Exercises
**Academic content:** The course is an introduction to Geographical Information Systems (GIS). Theory, methods, techniques and applications are illustrated in lectures, seminars, demonstrations and practical exercises. Issues that will be covered are: GIS concept, the raster and vector principles, data capture, data modelling, handling of attribute tabular data, spatial analysis and query, mapping layout etc.
**Course materials:** Course material: Heywood, Ian & al., 2002: An Introduction to Geographical Information Systems.
**Assessment:** Oral

| Forms of assessment | Date | Time | Percentage | Exam. support |
|---|---|---|---|---|
| Oral examination | | | 1/1 | |

**AAR8100 HOUSING THEORY AND HISTORY**
**Housing Theory and History**
Lecturer: Professor Sven Erik Svendsen
Weekly hours: 1 term (autumn semester)

The course is an introduction to the development of housing in Europe mainly in the last century, to theoretical background of different house types and forms and the to the premises for current housing design and production.
Annoucement at course start.
The course will be conducted as a series of lectures and seminars with related litteratur studies. One paper with a topic related to the course content to be written at the end of the semester.
The objective is to give an increased understanding of the development of housing and house types, and the premises for the output in the sector.

**GEOG3050 THEOR SOC CHANGE**
**Theories of Social Change**
**Theories of Social Change**
Lecturer: Professor Ragnhild Lund
Weekly hours: Autumn: 28FSpring: 8Ø = 15.0 Cr Language of instruction: English
Time: Teaching time and location will be announced on the web.
Grade: Letter grade Compulsory assignments: Assignment, seminar presentation and term paper
**Learning objectives:** Students shall broaden their knowledge of theories of social change through an introduction to different analytical perspectives in development theory and practise.
**Academic content:** GEOG 3050, Theories of Social Change and Development, is compulsory for students at the MPhil in Development Studies. The course serves as an introduction to the main theme of the MPhil programme. Students shall broaden their knowledge of theories of social change and development. Different theories will be introduced and examined with respect to key concepts, perspectives and key development challenges of our times such as poverty alleviation and growth, globalisation and marginalisation, gender and development, civil society mobilisation and other post-development discourses. The course draws on a wide range of

practical and empirical knowledge, as the lecturers represent several disciplines within the social sciences and many have cross-cultural experience.
During the autumn term the course consists of lectures and one compulsory assignment, while the spring term consists of seminars/group work and term paper writing. The term paper should serve as an epistemology paper for the thesis and should be presented at a final seminar (compulsory).
**Teaching methods and activities:**Lectures, seminars and term paper. Exam: written exam 6 hours (50%) and term paper (50%)
**Course materials:** Will be given when the semester starts.
**Assessment:** Written

| Forms of assessment | Date | Time | Percentage | Exam. support |
|---|---|---|---|---|
| Written examination | | | 1/2 | |
| Assignment | | | 1/2 | |

**GEOG3505 LANDSKAP PLANLEGGING**
**Landskap og planlegging**
**Landscape and Planning**
Lecturer: Professor Michael R.Handley Jones
Weekly hours: Autumn: 30F = 15.0 Cr Language of instruction: English
Time: Teaching time and location will be announced on the web.
Grade: Letter grade Compulsory assignments: Approved term paper/project work.
**Learning objectives:** The course aims to give insight into theoretical and methodological problems in connection with landscape seen in relation to planning.
**Recommended previous knowledge:** See formal requirements.
**Academic content:** The course studies the concept of landscape, landscape values, and theoretical and methodological problems in landscape planning and management. It is offered to students on the Department?s two MA degree programs. Students taking the MA in Social Change write an individual semester essay based on the course literature. Students taking the MA in Geography participate in a project where, through fieldwork, interviews and document analysis, they analyse a concrete planning situation in which landscape and environmental values are involved. The project is normally undertaken as group work. The aim of the project is to give insight into how and to what extent consideration of the landscape and environment is included in planning and management and to illustrate what problems relating to landscape and environment are encountered in the general planning process. The lectures will normally be given in English. For students taking the Norwegian master?s course, the project is conducted in Norwegian, and the group report will normally be written in Norwegian.
**Teaching methods and activities:**Teaching method and activities: 30 hours lectures.
Compulsory activity: Approved term paper/project work.
Form of assessment: Oral exam.
**Assessment:** Oral

| Forms of assessment | Date | Time | Percentage | Exam. support |
|---|---|---|---|---|
| Oral examination | | | 1/1 | |

**GEOG3506 GEOG HELSE UTVIKLING**
**Geografi, helse og utvikling**
**Geography, Health and Development**
Lecturer: Førsteamanuensis Stig Halvard Jørgensen
Weekly hours: Autumn: 2F+1Ø+9S = 7.50 Cr Language of instruction: English
Time: Teaching time and location will be announced on the web.
Grade: Letter grade
Compulsory assignments: Approved term paper and presentation
**Learning objectives:** The course aims to give a broad overview of geographical perspectives on health with two main focuses:
1) Health status, disease/injury and risk/risk factors.
2) Geography of health services at different levels, with emphasis on demand and use, availability and accessibility, prevention, and treatment.
**Recommended previous knowledge:** See formal requirements.
**Academic content:** The main emphasis of the course is on the situation in developing countries, but more general development trends in health and health services in different parts of the world are also covered. As well as a common core curriculum, two in-depth courses (curriculum variations) are offered: one that studies developing countries? perspectives in more detail, and a guideline for studying westernized countries (among which Norway is central). The course covers studies in quantitative and qualitative method traditions. Part of the study is based on student?s own reading which forms the foundation for carrying out the semester essay. This is presented at a seminar. A seminar is also arranged on searching for medical and health literature in libraries and databases (3 hours). The semester essay and presentation must be approved before the written examination can be taken.
**Teaching methods and activities:**Teaching method and activities: 20 hours lectures, 8 hours seminars.
Compulsory activity: Approved term paper and presentation.
Form of assessment: 4 hour written exam.
**Course materials:** Given at the start of the semester.
**Assessment:** Written

| Forms of assessment | Date | Time | Percentage | Exam. support |
|---|---|---|---|---|
| Written examination | | | 1/1 C | |

**GEOG3561 GENDER SOC CHANGE**
**Gender and social change**
**Gender and Social Change**

Lecturer: Førsteamanuensis Cathrine Brun
Weekly hours: Autumn: 2F+1Ø+9S= 7.50 Cr Language of instruction: English
Time: Teaching time and location will be announced on the web.
Grade: Letter grade
Compulsory assignments: None

**Learning objectives:** The course offers an introduction to the main themes of international social scientific research on gender, and provides a theoretical platform for further studies on gender-related issues..

**Academic content:** The course offers an introduction to the main themes of international social scientific research on gender, and provides a theoretical platform for further studies on gender-related issues. The course seeks to combine an interdisciplinary and subject-specific approach. It aims at outlining different perceptions of gender within different social scientific traditions. Theoretical and methodological problems related to the use of gender as an analytical category and how these are manifested in social scientific research are examined. The course also includes presentations of empirical material from gender-specific research within the field of geography and other social sciences.

**Teaching methods and activities:**Teaching method: 18 hours lectures and seminars with active involvement from students. Form of assessment: Written exam (4 hours)

**Assessment:** Written

| Forms of assessment | Date | Time | Percentage | Exam. support |
|---|---|---|---|---|
| Written examination | | | 1/1 | |

**EMNETABELL – BACHELOR I BILLEDKUNST 2006/2007**

**1. – 3. årskurs**

| Emnenr | Emnetittel | Anm. | Høst | Vår | Sum Sp | Eksamen | Kar |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| 1. årskurs | | | | | | | |
| BK1160 | Introduksjon til fagstudiet | | 22,5 Sp | | 22,5 Sp | | BØ |
| | Perspektivemne | 1,2 | 7,5 Sp | | 7,5 Sp | | |
| EKPH0001 | Filosofi viten teori | 1,2 | | 7,5 Sp | 7,5 Sp | | BØ |
| BK1200 | Atelierarbeid | | | 22,5 Sp | 22,5 Sp | | BØ |
| | | | | | | | |
| 2. årskurs | | | | | | | |
| BK2300 | Kunst utvikling 1 | | 30 Sp | | 30 Sp | | BØ |
| BK2450 | Kunst utvikling 2 | | | 30 Sp | 30 Sp | | BØ |
| | | | | | | | |
| | | | | | | | |
| 3. årskurs | | | | | | | |
| BK2500 | Kunst utvikling 3 | | 30 Sp | | 30 Sp | | BØ |
| BK2600 | BFA utstilling | | | 30 Sp | 30 Sp | | BØ |

1. Se emneoversikt fra s. 3
2. Valgfritt høst eller vår

## Følgende perspektivemner tilbys:

| Emne: | Emnetittel | Semester |
|---|---|---|
| HFEL0001 | Etikk | H V |
| HFEL0002 | Vitenskapelig tenkning og faglige fremstillinger | H |
| HFEL0005 | Teknologi og samfunn: Innovasjon, kunnskapsledelse og politikk | H V |
| HFEL0006 | Energi, miljø og samfunn | H |
| HFEL0004 | Retorikk | V |
| HFEL0007 | Annerledeslandet – norsk histore for ikke-historikere | H |
| FRA0501 | Fransk I | H V |
| FRA0502 | Fransk II | H V |
| ITA0501 | Italiensk I | H |
| ITA0502 | Italiensk II | V |
| TYSK0501 | Tysk I | H |
| SPA1001 | Spansk I | H |
| SPA1101 | Spansk III | V |
| RUS0501 | Russiks I | H |
| MFEL1010 | Innføring i medisin for ikkemedisinere | H V |
| IT1102 | Informasjonsteknologi grunnkurs | H V |
| TM0100 | Kommunikasjonsteknologi i informasjonssamfunnet | V |
| MA0601 | Matematikk for ikke-matematikere | H |
| ST0202 | Statistikk for samfunnsvitere | H |
| EP0100 | Energifremtider og miljøvisjoner | H |
| GEOL1002 | Geologi og miljøet | H |
| RFEL1001 | Naturvitenskap og verdensbilde | V |
| PPU4000 | Læring og formidling | H |
| SANT0001 | Kulturforståelse og internasjonalisering | H |
| SANT0002 | Psykologisk antropologi | H V |
| SFEL0002 | Det globale samfunn | H |
| HLS0001 | Psykosomatikk og helsepsykologi | H |

Se emneoversikt fra s. 3

**EMNETABELL – MASTER I BILLEDKUNST 2006/2007**
**1. og 2. årskurs**

| Fagnr | Fagtittel | Tas i komb. | Høst | Vår | Sum Sp | Eks. | Kar |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| 1. årskurs | | | | | | | |
| BK3150 | Avansert kunst arb | | 30 Sp | | 30 Sp | | BØ |
| BK3160 | Avansert kunst arb | BK3170 | 15 Sp | | | | BØ |
| BK3170 | Kunst og felleskapets rom | | 15 Sp | | | | BØ |
| BK3200 | Avansert kunst arb | | | 30 Sp | 30 Sp | | BØ |
| BK3210 | Avansert kunst arb | | | 15 Sp | | | BØ |
| BK3220 | Kunst og fellesskapets rom | | | 15 Sp | | | BØ |
| | | | | | | | |
| 2. årskurs | | | | | | | |
| BK3300 | Masterutstilling | | 30 Sp | 30 Sp | 60 Sp | | BØ |
| BK3350 | Masterutstilling | BK3170 | 15 Sp | 30 Sp | | | BØ |

# MASTER- OG BACHELORSTUDIET I BILLEDKUNST

**BK1160 INTROD TIL FAGSTUD**
**Introduksjon til fagstudie**
**Introduction to the degree program**

Faglærer: Professor Kristin Bergaust
Uketimer: Høst: = 22.50 SP
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bestått/Ikke bestått
Obl. aktiviteter: Deltagelse i Åpen dag med påfølgende gjennomgang
**Læringsmål:** Studentene setter i gang sitt eget kunstneriske arbeid med støtte fra kontaktlærer og gjestelærere . Kunstneriske arbeider og prosjekter presenteres og diskuteres.
**Forkunnskapskrav:** Opptatt til studiet gjennom opptaksprøve
**Anbefalte forkunnskaper:** Forkunnskapskrav
**Faglig innhold:** Basiskompetanse for å kunne arbeide selvstendig i verkstedene og atelierer
**Læringsformer og aktiviteter:** 1.Tekniske introduksjonskurs (obligatorisk). 2 Studiereise til en internasjonal kunstbegivenhet av betydning (Venezia, Dokumenta e.l.) eller et internasjonalt senter for kultur og kunst. 3 Kunstnerisk arbeid: Gjennom individuelle samtaler, felles gjennomganger, diskusjoner, prosjekter og utstillinger utvikler studentene sitt eget kunstneriske arbeid. Deltagelse i felles førsteårsprosjekt. Obligatorisk deltagelse i "Åpent akademi" med påfølgende gjennomgang
**Vurderingsform:** Arbeider

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Arbeider | | | 1/1 | |

**BK1200 ATELIERARBEID**
**Atelierarbeid**
**Studio Work**

Faglærer: Professor Kristin Bergaust
Uketimer: Vår: = 22.50 SP
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bestått/Ikke bestått
Obl. aktiviteter: Deltagelse i semesterutstilling med påfølgende gjennomgang
**Læringsmål:** Studenten har nå etablert en teoretisk, kunstnerisk og praktisk plattform for videre utvikling av et eget kunstnerisk språk.
**Anbefalte forkunnskaper:** Introduksjon til fagstudiet ved Kunstakademiet
**Faglig innhold:** Videreutvikle den teoretiske og konseptuelle forståelsen.
Studenten skal trenes i å kunne presentere sine kunstneriske arbeider og faglige synspunkter.
**Læringsformer og aktiviteter:** Selvstendig arbeid i atelierene.
Samtaler med faste lærere så vel som gjestelærere
Studenten presenterer et valgfritt emne. Samtalebasert teoriundervisning og forelesninger.
Muligheter for å delta på kunstneriske prosjekter og workshops og spesialkurs som Photoshop, Final Cut, fotokurs, silketrykk etc.
Obligatorisk deltagelse i semesterutstilling med en påfølgende gjennomgang.
**Vurderingsform:** Arbeider

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Arbeider | | | 1/1 | |

**BK2300 KUNST UTVIKLING 1**
**Kunstnerisk utvikling 1**
**Artistic Development 1**

Faglærer: Professor Kristin Bergaust
Uketimer: Høst: = 30.0 SP
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bestått/Ikke bestått
Obl. aktiviteter: Deltagelse på Åpen dag med påfølgende gjennomgang
**Læringsmål:** Faglig fordypning som kan føres frem mot egne prosjekter. Studenten skal i samråd med kontaktlærer utvikle et selvstendig kunstnerisk språk gjennom kunstnerisk praksis.
**Anbefalte forkunnskaper:** Gjennomført første studieår ved KIT.
**Faglig innhold:** I møte med medstudenter og lærere skal studenten opparbeide evne til kritisk refleksjon og en forståelse for dagens kunstdiskurs.
**Læringsformer og aktiviteter:** Fordypning egne arbeider i atelieret, spesielle prosjekter, tekniske kurs. Teoretiske tilbud , forelesninger, seminarer, diskusjonsgrupper og gjennomganger. Mulighet for utveksling til andre kunstakademier gjennom Nordplus eller Socrates. Deltagelse på utstillingen "Åpen dag" med påfølgende gjennomgang.
**Vurderingsform:** Arbeider

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Arbeider | | | 1/1 | |

**BK2450 KUNST UTVIKLING 2**
**Kunstnerisk utvikling 2**
**Artistic Development 2**

Faglærer: Professor Kristin Bergaust
Uketimer: Vår: = 30.0 SP
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bestått/Ikke bestått
Obl. aktiviteter: Deltagelse i semesterutstilling med påfølgende gjennomgang
**Læringsmål:** En videreføring av del 1. På dette stadiet av studiet legges det stadig større vekt på studentens selvstendiggjøring. Konseptuell og teknisk fordypning. Studenten skal øve opp sin muntlige fremstillingsevne ved å presentere sitt kunstneriske arbeide.
**Anbefalte forkunnskaper:** Kunstnerisk utvikling del 1
**Læringsformer og aktiviteter:** Fordypning egne arbeider i atelieret, spesielle prosjekter, tekniske kurs, deltakelse på seminarer og forelesninger. Samtalebasert teoriundervisning. Mulighet for utveksling til andre kunstakademier gjennom Nordplus eller Socrates. Presentasjon av eget kunstnerisk arbeide gjennom deltagelse i "Show and Tell". Obligatorisk deltagelse på semesterutstilling med påfølgende gjennomgang.
**Vurderingsform:** Arbeider

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Arbeider | | | 1/1 | |

**BK2500 KUNST UTVIKLING 3**
**Kunstnerisk utvikling 3**
**Artistic Development 3**

Faglærer: Professor Kristin Bergaust
Uketimer: Høst: = 30.0 SP
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bestått/Ikke bestått
Obl. aktiviteter: Deltagelse på Åpen dag med påfølgende gjennomgang
**Læringsmål:** En videreføring av del 2. Studenten fortsetter arbeidet med å utvikle sitt kunstneriske språk og evne til å realisere sine kunstneriske mål gjennom selvstendig arbeid i atelieret, individuelle - og gruppevise samtaler og gjennomganger. Studentens evne til å reflektere rundt sitt kunstneriske arbeid skal nå være godt utviklet.
**Anbefalte forkunnskaper:** Kunstnerisk utvikling del 2
**Læringsformer og aktiviteter:** Fordypning egne arbeider i atelieret, spesielle prosjekter, tekniske kurs, deltakelse på seminarer og forelesninger. Det gjøres forberedelser til BFA-utstilling og BFA-tekst. Obligatorisk deltagelse på "Åpent akademi" med påfølgende gruppegjennomgang
**Vurderingsform:** Arbeider

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Arbeider | | | 1/1 | |

**BK2600 BFA UTSTILLING**
**BFA utstilling**
**BFA Exhibition**

Faglærer: Professor Kristin Bergaust
Uketimer: Vår: = 30.0 SP
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bestått/Ikke bestått
Obl. aktiviteter: BFA-utstilling
**Læringsmål:** Presentasjon av det kunstneriske resultatet av Bachelorstudiet i billedkunst.
Refleksjon rundt eget kunstnerisk arbeid.
Bachelorstudiet avsluttes med en felles utstilling i Galleri KIT. Utstillingen bedømmes av en intern og en ekstern sensor. Vurdering er bestått/ ikke bestått.
**Forkunnskapskrav:** Kunstnerisk utvikling 1, 2 og 3.
**Læringsformer og aktiviteter:** Gruppeutstilling i KiT galleri. Studentgruppen organiserer utstillingen og planlegger de forskjellige produksjonsledd med egen intern veileder /koordinator. I tillegg til utstillingen skriver hver student en kort tekst. Denne skal være en refleksjon rundt studentens kunstneriske arbeid, og den blir bedømt bestått / ikke bestått.
**Vurderingsform:** Arbeider

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Arbeider | | | 1/1 | |

**BK3150 AVANSERT KUNST**
**Avansert kunstnerisk arbeid**
**Advanced Artistic Work**

Faglærer: Professor Kristin Bergaust
Uketimer: Høst: = 30.0 SP
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bestått/Ikke bestått

Obl. aktiviteter: Deltagelse på semesterutstillinger med påfølgende gjennomgang, Skrivekurs MFA og en teoridel
**Læringsmål:** Videreføring av selvstendig kunstnerisk arbeid.
Studenten utvikler et grunnlag for kunstnerisk integritet og profesjonalitet.
**Forkunnskapskrav:** BFA eller dokumentert tilsvarende kunstnerisk nivå.
**Faglig innhold:** Legge grunnlag for utvikling av selvstendige kunstneriske prosjekt praktisk, kunstnerisk og konseptuelt. Fremme forståelse for kritisk praksis og viktige diskusjoner i samtidskunsten og andre kulturelle felt.
**Læringsformer og aktiviteter:** Selvstendig atelierarbeid, støttet av ateliersamtaler med skolens lærere og gjester. Forelesninger, kunstnerpresentasjoner,seminarer, workshops, kurs og masterseminar med studentstyrte tema. Mulighet for selvprogrammert studiereise. Obligatorisk deltagelse i "Åpent akademi" med påfølgende gruppegjennomgang.
**Vurderingsform:** Arbeider

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Arbeider | | | 1/1 | |

**BK3160 AVANSERT KUNST**
**Avansert kunstnerisk arbeid**
**Advanced Artistic Work**

Faglærer: Professor Kristin Bergaust
Uketimer: Høst: = 15.0 SP
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bestått/Ikke bestått
Obl. aktiviteter: Deltagelse på semesterutstillinger med påfølgende gjennomgang, Skrivekurs MFA og en teoridel
**Læringsmål:** Videreføring av selvstendig kunstnerisk arbeid.
Studenten utvikler et grunnlag for kunstnerisk integritet og profesjonalitet.
**Forkunnskapskrav:** BFA eller dokumentert tilsvarende kunstnerisk nivå. Må taes i kombinasjon med BK 3170
**Faglig innhold:** Legge grunnlag for utvikling av selvstendige kunstneriske prosjekt praktisk, kunstnerisk og konseptuelt. Fremme forståelse for kritisk praksis og viktige diskusjoner i samtidskunsten og andre kulturelle felt.
Må taes i kombinasjon med BK3170 Kunst og Fellesskapets rom
**Læringsformer og aktiviteter:** Selvstendig atelierarbeid, støttet av ateliersamtaler med skolens lærere og gjester. Forelesninger, kunstnerpresentasjoner,seminarer, workshops, kurs og masterseminar med studentstyrte tema. Mulighet for selvprogrammert studiereise. Obligatorisk deltagelse i "Åpent akademi" med påfølgende gruppegjennomgang.
**Vurderingsform:** Arbeider

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Arbeider | | | 1/1 | |

**BK3170 KUNSTFELLESROM**
**Kunst og fellesskapets rom**
**Art in the Public Spase**

Faglærer: Professor Anne-Karin Furunes
Uketimer: Høst: = 15.0 SP
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bestått/Ikke bestått
Obl. aktiviteter: Intervju i begynnelsen av semestret, Tilstedeværelse og aktiv deltakelse.
**Læringsmål:** Studenter fra Arkitektur og Billedkunst etablerer en felles plattform for forståelse og kritisk vurdering av romproblematikk i dagens samfunn og spesielt i det offentlige rom . Forståelse av historiske og filosofiske sammenhenger mellom arkitektur og kunst skal styrkes.
**Forkunnskapskrav:** Kurset mottar 20 studenter, fortrinnsvis 10 arkitektstudenter og 10 kunststudenter på MA nivå.
(BA nivå kan søke, men studiet vil da inngå som en del av ordinært studieprogram på BA nivå.)
**Anbefalte forkunnskaper:** Bachelor i arkitektur eller kunst
**Faglig innhold:** Emnet er sammensatt av studier av rommets betydning både i fysisk, filosofisk og psykologisk forstand. Tematisk er programmet bygd på analyser av rommet både innen arkitektur og biledkunst. Hensikten er å generere et møter mellom arkitektur-og kunststudenter som bidrar til en fordypet forståelse av de spesifikke kvaliteter og praktiske og estetiske krav innen begge områder.
**Læringsformer og aktiviteter:** Studentene skal få generell prosjekteringserfaring og kunnskap i å visualisere ideer gjennom såkalte skisseprosjekt og i ulike workshops. Gjennom forelesninger,lesing av teori og deltakelse i diskusjoner bevisstgjøres utfordringene i feltet. I tillegg tilrettelegging og gjennomføring av temporære stedsspesifikke hendelser (workshops, events, performance) som involverer sosiale eller offentlige rom.
**Vurderingsform:** Arbeider

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Arbeider | | | 1/1 | |

**BK3200 AVANSERT KUNST ARB**
**Avansert kunstnerisk arbeid**
**Advanced Artistic Work**

Faglærer: Professor Kristin Bergaust
Uketimer: Vår: = 30.0 SP
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bestått/Ikke bestått
Obl. aktiviteter: Deltagelse på semesterutstillinger med påfølgende gjennomgang, En teoridel
**Læringsmål:** Videreføring av selvstendig kunstnerisk arbeid. Studenten utvikler et grunnlag for kunstnerisk integritet og profesjonalitet
**Forkunnskapskrav:** BFA eller tilsvarende
**Faglig innhold:** Utvikling av selvstendige kunstneriske prosjekt praktisk, kunstnerisk og konseptuelt. Fremme forståelse for kritisk praksis og viktige diskusjoner i samtidskunsten og andre kulturelle felt.
**Læringsformer og aktiviteter:** Selvstendig atelierarbeid, støttet av ateliersamtaler med skolens lærere og gjester. Forelesninger, kunstnerpresentasjoner,seminarer, workshops, kurs og masterseminar med studentstyrte tema. Mulighet for selvprogrammert studiereise. Obligatorisk deltagelse i semesterutstillinger med påfølgende gruppegjennomgang.
**Vurderingsform:** Arbeider

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Arbeider | | | 1/1 | |

**BK3210 AVANSERT KUNST ARB**
**Avansert kunstnerisk arbeid**
**Advanced Artistic Work**

Faglærer: Professor Kristin Bergaust
Uketimer: Vår: = 15.0 SP
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bestått/Ikke bestått
Obl. aktiviteter: Deltagelse på semesterutstillinger med påfølgende gjennomgang, En teoridel
**Læringsmål:** Videreføring av selvstendig kunstnerisk arbeid. Studenten utvikler et grunnlag for kunstnerisk integritet og profesjonalitet
**Forkunnskapskrav:** BFA eller tilsvarende. Må tas i kombinasjon med BK3220.
**Faglig innhold:** Utvikling av selvstendige kunstneriske prosjekt praktisk, kunstnerisk og konseptuelt. Fremme forståelse for kritisk praksis og viktige diskusjoner i samtidskunsten og andre kulturelle felt.
**Læringsformer og aktiviteter:** Selvstendig atelierarbeid, støttet av ateliersamtaler med skolens lærere og gjester. Forelesninger, kunstnerpresentasjoner,seminarer, workshops, kurs og masterseminar med studentstyrte tema. Mulighet for selvprogrammert studiereise. Obligatorisk deltagelse i semesterutstillinger med påfølgende gruppegjennomgang.
**Vurderingsform:** Arbeider

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Arbeider | | | 1/1 | |

**BK3220 KUNSTFELLESROM**
**Kunst og fellesskapets rom**
**Art in the Public Space**

Faglærer: Professor Anne-Karin Furunes
Uketimer: Vår: = 15.0 SP
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bestått/Ikke bestått
Obl. aktiviteter: Intervju i begynnelsen av semestret, Tilstedeværelse og aktiv deltakelse.
**Læringsmål:** Studenter fra Arkitektur og Billedkunst etablerer en felles plattform for forståelse og kritisk vurdering av romproblematikk i dagens samfunn og spesielt i det offentlige rom . Forståelse av historiske og filosofiske sammenhenger mellom arkitektur og kunst skal styrkes.
**Forkunnskapskrav:** Kurset mottar 20 studenter, fortrinnsvis 10 arkitektstudenter og 10 kunststudenter på MA nivå.
(BA nivå kan søke, men studiet vil da inngå som en del av ordinært studieprogram på BA nivå.)
**Anbefalte forkunnskaper:** Bachelor i arkitektur eller kunst
**Faglig innhold:** Programmet består av teori og analyser og tillemping av ulike metoder som kan anvendes både for å øke forståelsen av samfunnets og dermed det offenlige rommets rolle idag. Fokuset ligger både i kombinasjon mellom arkitektur og billedkunst såvel i bygninger som ute i det offentlige rommet. Tyngdepunktet er i en kritisk forståelse av tiden og møtene med dagens publikum.
**Læringsformer og aktiviteter:** Gjennom forelesning og lesning av teori og deltakelse i diskusjonen bevistgjøres utfordringne i det offentlige feltet. Dette skjer gjennom temporære stedsspesifikke hendelser (insertions, events, performances) som innvolverer sosiale og/eller offentlige rom.
**Vurderingsform:** Arbeider

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Arbeider | | | 1/1 | |

**BK3300 MASTERUTSTILLING**
**Masterutstilling**
**Master Exhibition**

Faglærer: Professor Anne-Karin Furunes, Professor Dubravka Sambolec, Førsteamanuensis Ivar Gravem Smedstad
Koordinator: Professor Kristin Bergaust
Uketimer: Høst/Vår = 60.0 SP
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bestått/Ikke bestått
Obl. aktiviteter: Ingen

**Læringsmål:** Studenten kan drive selvstendig kunstnerisk aktivitet på nasjonalt og internasjonalt nivå og har grunnlag for engasjement i kritisk praksis, debatt og refleksjon om samtidskunst
Studenten har grunnlag for oppgaver og virksomhet på ulike samfunnsområder som innebærer behov for kunstnerisk, konseptuell, kommunikativ, sosial og estetisk kompetanse, enten selvstendig eller innen ulike institusjoner.
**Forkunnskapskrav:** Avansert kunstnerisk arbeid (1. studieår master i billedkunst ved KIT)
**Faglig innhold:** Individuelt, kunstnerisk arbeid, eventuelt prosjektarbeid . Dessuten praktisk deltakelse i alle ledd i prosessen frem mot avsluttende masterutstilling inklusive økonomi, utstillingskonsept, formidlingsstrategier og produksjon av katalog og nettsted.
**Læringsformer og aktiviteter:** Kunstnerisk arbeid med eget prosjekt frem mot utstillingen.Selvstendig atelierarbeid, støttet av ateliersamtaler med skolens lærere og gjester. Forelesninger, kunstnerpresentasjoner,seminarer, workshops, kurs og masterseminar med studentstyrte tema. Obligatorisk tekst eller annen kontekstualisering av eget arbeid (forelesning, seminar etc.) Obligatorisk deltagelse i "Åpent akademi" med påfølgende gruppegjennomgang.Seminar med innføring i profesjonsforberedende kunnskap. Praktisk profesjonsforberedende arbeid med obligatorisk deltakelse fra alle studenter i prosessen frem mot avsluttende masterutstilling og katalog, ledet av ekstern koordinator.
**Vurderingsform:** Arbeider

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Arbeider | | | 1/1 | |

**BK3350 MASTERUTSTILLING**
**Masterutstilling**
**Master Exhibition**

Faglærer: Professor Kristin Bergaust
Uketimer: Høst/Vår = 45.0 SP
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bestått/Ikke bestått
Obl. aktiviteter: Ingen

**Læringsmål:** Studenten kan drive selvstendig kunstnerisk aktivitet på nasjonalt og internasjonalt nivå og har grunnlag for engasjement i kritisk praksis, debatt og refleksjon om samtidskunst
Studenten har grunnlag for oppgaver og virksomhet på ulike samfunnsområder som innebærer behov for kunstnerisk, konseptuell, kommunikativ, sosial og estetisk kompetanse, enten selvstendig eller innen ulike institusjoner.
**Forkunnskapskrav:** Avansert kunstnerisk arbeid (1. studieår master i billedkunst ved KIT)
**Faglig innhold:** Individuelt, kunstnerisk arbeid, eventuelt prosjektarbeid . Dessuten praktisk deltakelse i alle ledd i prosessen frem mot avsluttende masterutstilling inklusive økonomi, utstillingskonsept, formidlingsstrategier og produksjon av katalog og nettsted.
Høstsemestret må kombineres med BK3170
**Læringsformer og aktiviteter:** Kunstnerisk arbeid med eget prosjekt frem mot utstillingen.Selvstendig atelierarbeid, støttet av ateliersamtaler med skolens lærere og gjester. Forelesninger, kunstnerpresentasjoner,seminarer, workshops, kurs og masterseminar med studentstyrte tema. Obligatorisk tekst eller annen kontekstualisering av eget arbeid (forelesning, seminar etc.) Obligatorisk deltagelse i "Åpent akademi" med påfølgende gruppegjennomgang.Seminar med innføring i profesjonsforberedende kunnskap. Praktisk profesjonsforberedende arbeid med obligatorisk deltakelse fra alle studenter i prosessen frem mot avsluttende masterutstilling og katalog, ledet av ekstern koordinator.
**Vurderingsform:** Arbeider

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Arbeider | | | 1/1 | |

**BK4100 ARKITEKTUR OG FOTO**
**Arkitektur og foto - en introduksjon til historie, teori og praksis i arkitekturfotografi**
**Architecture and Photography - An Introduction to the History, Theory and Practice of Architectural Photography**

Faglærer: Førsteamanuensis Ivar Gravem Smedstad
Uketimer: Høst: = 7.50 SP
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bestått/Ikke bestått
Obl. aktiviteter: Ingen

**Læringsmål:** Studenten skal oppnå basiskunnskaper for selvinitiert arbeid innenfor arkitekturfotografering, fra studiofotografering av arkitekturmodeller, gjennom interiør- og eksteriørfotografering og fotografering fra det urbane rom.
Farge og svart/hvit (50%)

**Faglig innhold:** 1. Grunnleggende kunnskap i fotografiets historie, med vekt på utviklingen innen arkitekturfoto og foto fra det urbane rom (20%).
2. Forståelse av teoretiske- og filosofiske sammenhenger mellom arkitektur og foto (10%).
3. Utvikle forståelse for samtidens samarbeidspraksis og kryss-fertilisering mellom arkitektur og foto (10%).
4. Utvikle et kritisk rammeverk for forståelse og evaluering av arkitekturfoto (10%).
**Læringsformer og aktiviteter:** Max 12 studenter
Forelesninger
Seminar
Workshops
Selvinitierte studier og mørkeromsarbeid
Utstilling
**Vurderingsform:** Arbeider

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Arbeider | | | 1/1 | |

**BK4250 ARKITEKTUR OG FOTO**
**Arkitektur og foto - en introduksjon til historie, teori og praksis i arkitekturfotografi**
**Architecture and Photography - An Introduction to the History, Theory and Practice of Architectural Photography**

Faglærer: Førsteamanuensis Ivar Gravem Smedstad
Uketimer: Vår: = 7.50 SP
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bestått/Ikke bestått Obl. aktiviteter: Ingen
**Læringsmål:** Studenten skal oppnå basiskunnskaper for selvinitiert arbeid innenfor arkitekturfotografering, fra studiofotografering av arkitekturmodeller, gjennom interiør- og eksteriørfotografering og fotografering fra det urbane rom. Farge og svart/hvit (50%)
**Faglig innhold:** 1. Grunnleggende kunnskap i fotografiets historie, med vekt på utviklingen innen arkitekturfoto og foto fra det urbane rom (20%). 2. Forståelse av teoretiske- og filosofiske sammenhenger mellom arkitektur og foto (10%). 3. Utvikle forståelse for samtidens samarbeidspraksis og kryss-fertilisering mellom arkitektur og foto (10%). 4. Utvikle et kritisk rammeverk for forståelse og evaluering av arkitekturfoto (10%).
**Læringsformer og aktiviteter:** Max 12 studenter Forelesninger Seminar Workshops Selvinitierte studier og mørkeromsarbeid Utstilling
**Vurderingsform:** Arbeider

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Arbeider | | | 1/1 | |

## PERSPEKTIVEMNER:

Institutt for moderne fremmedspråk

**FRA0501 FRA I**
**Fransk I**
**French I**

Faglærer: Universitetslektor Sophie Marie Roger Vauclin
Uketimer: Høst: 2F+2Ø+8S Vår: 2F+2Ø+8S = 7.50 SP Undervisningsspråk: Norsk, Fransk
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bokstavkarakterer
Obl. aktiviteter: Diktat, 5-10 min.

**Læringsmål:** Studentene skal få ferdigheter i normal fransk dagligtale. De skal kunne føre elementære samtaler på fransk, samt lese og skrive enklere tekster. Studentene skal også få noe kjennskap til fransk kultur og samfunnsliv.
**Anbefalte forkunnskaper:** Ingen
**Faglig innhold:** Emnet gir en innføring i fransk allmennspråk med vekt på uttale, lytteforståelse, grunnleggende grammatikk og skriftlige øvelser. Emnet gir også et lite innblikk i fransk kultur og samfunnsliv gjennom tekststudium og samtale.
**Læringsformer og aktiviteter:** Forelesninger og gruppeundervisning. Karakteren som blir gitt på Skriftlig eksamen kan endres med inntil én karakter etter Muntlig eksamen.
**Kursmateriell:** Pensum oppgis ved semesterstart.
**Vurderingsform:** Skriftlig/Muntlig

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Skriftlig eksamen | | | 1/1 | C |
| Muntlig eksamen | | | | |

**FRA0502 FRA II**
**Fransk II**
**French II**

Faglærer: Universitetslektor Sophie Marie Roger Vauclin
Uketimer: Høst: 2F+2Ø+8S Vår: 2F+2Ø+8S = 7.50 SP Undervisningsspråk: Fransk
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bokstavkarakterer
Obl. aktiviteter: Diktat, 5-10 min.

**Læringsmål:** Studentene skal utvikle sine språkferdigheter og tilegne seg kunnskaper i fransk tilsvarende C-språk i videregående skole.
**Anbefalte forkunnskaper:** FRA0501 Fransk 1.
**Faglig innhold:** Emnet gir studentene en videre innføring i fransk allmennspråk med vekt på uttale, grammatikk og videre oppbygging av ordforråd for å kommunisere i dagligdagse situasjoner.
**Læringsformer og aktiviteter:** Forelesninger og gruppetimer. Karakteren som blir gitt på Skriftlig eksamen kan endres med inntil én karakter etter Muntlig eksamen.
**Kursmateriell:** Pensum oppgis ved semesterstart.
**Vurderingsform:** Skriftlig/Muntlig

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Skriftlig eksamen | | | 1/1 | C |
| Muntlig eksamen | | | | |

**ITA0501 ITA I**
**Italiensk I**
**Italian I**

Faglærer: Universitetslektor Birgit Owe Svihus
Uketimer: Høst: 2F+2Ø+8S = 7.50 SP Undervisningsspråk: Norsk, Italiensk
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bokstavkarakterer
Obl. aktiviteter: Diktat, 5-10 min.

**Læringsmål:** Studentene skal få ferdigheter i normal italiensk dagligtale. De skal kunne føre elementære samtaler på italiensk, samt lese og skrive enklere tekster. Studentene skal også få noe kjennskap til italiensk kultur og samfunnsliv.
**Anbefalte forkunnskaper:** Ingen
**Faglig innhold:** Emnet gir en innføring i italiensk allmennspråk med vekt på uttale, lytteforståelse, grunnleggende grammatikk og skriftlige øvelser. Emnet gir også et lite innblikk i italiensk kultur og samfunnsliv gjennom tekststudium og samtale.
**Læringsformer og aktiviteter:** Forelesning og gruppetimer. Karakteren som blir gitt på Skriftlig eksamen kan endres med inntil én karakter etter Muntlig eksamen.
**Kursmateriell:** Vil variere. Pensum opplyses ved semesterstart.
**Vurderingsform:** Skriftlig/Muntlig

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Skriftlig eksamen | | | 1/1 | C |
| Muntlig eksamen | | | | |

**ITA0502** **ITA II**
**Italiensk II**
**Italian II**

Faglærer: Universitetslektor Birgit Owe Svihus
Uketimer: Vår: = 7.50 SP Undervisningsspråk: Italiensk
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bokstavkarakterer
Obl. aktiviteter: Diktat, 5-10 min.
**Læringsmål:** Studentene skal utvikle sine språkferdigheter og tilegne seg kunnskaper i italiensk tilsvarende C-språk i videregående skole.
**Anbefalte forkunnskaper:** ITA0501
**Faglig innhold:** Emnet gir studentene en videreføring i italiensk allmennspråk med vekt på uttale, grammatikk og videre oppbygging av ordforråd for å kommunisere i dagligdagse situasjoner.
**Læringsformer og aktiviteter:** Forelesning og gruppetimer. Karakteren som blir gitt på Skriftlig eksamen kan endres med inntil én karakter etter Muntlig eksamen.
**Kursmateriell:** Vil variere. Pensum opplyses ved semesterstart.
**Vurderingsform:** Skriftlig/Muntlig

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Skriftlig eksamen | | | 1/1 | C |
| Muntlig eksamen | | | | |

**RUS0501** **RUSSISK 1**
**Russisk 1**
**Russian 1**

Faglærer: Førstekonsulent Christina Jenkins Slutås
Uketimer: Høst: = 7.50 SP Undervisningsspråk: Engelsk, Russisk
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bokstavkarakterer
Obl. aktiviteter: Ingen
**Læringsmål:** Studentene skal få ferdigheter i enkel russisk dagligtale. De skal kunne føre elementære samtaler på russisk, samt lese enklere tekster. Studentene skal også få noe kjennskap til russisk kultur og samfunnsliv.
**Anbefalte forkunnskaper:** Ingen
**Faglig innhold:** Emnet gir en første innføring i russisk allmennspråk med vekt på uttale, lytteforståelse og grunnleggende grammatikk. Emnet gir også et visst innblikk i russisk kultur og samfunnsliv gjennom tekststudium og samtale.
**Læringsformer og aktiviteter:** Forelesninger og gruppetimer. Undervisningen foregår i sin helhet som et konsentrert seks-ukers kurs ved Det norske universitetssenter i St. Petersburg. Nærmere opplysninger blir tilgjengelig på nettsidene til Instituttet for moderne fremmedspråk når det nærmer seg kursstart.
**Kursmateriell:** Bjerkeng M., Bräger T., Nordenstam T. G. (2005): Sosedi 1, Fagbokforlaget.
Bjerkeng, M., Bräger Tatiana (2005): Sosedi 1 øvingsbok, Fagbokforlaget.
**Vurderingsform:** Skriftlig/Muntlig

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Skriftlig eksamen | | | 1/1 | C |
| Muntlig eksamen | | | | |

**SPA1001** **SPA I**
**Spansk I**
**Spanish I**

Faglærer: NN
Uketimer: Høst: 2F+2Ø+8S = 7.50 SP Undervisningsspråk: Norsk, Spansk
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bokstavkarakterer
Obl. aktiviteter: 1 diktat, 5-10 min.
**Læringsmål:** Studentene skal få ferdigheter i normal spansk dagligtale. De skal kunne føre elementære samtaler på spansk, samt lese og skrive enklere tekster.
**Anbefalte forkunnskaper:** EXFAC0003 eller tilsvarende.
**Faglig innhold:** En innføring i spansk allmennspråk med vekt på uttale, lytteforståelse, grunnleggende grammatikk og skriftlige øvelser. Emnet gir også et innblikk i spansk kultur og samfunnsliv gjennom tekststudium og samtale.
**Læringsformer og aktiviteter:** En kombinasjon av forelesninger og gruppearbeid. Karakteren som gis etter den skriftlige eksamenen kan endres med inntil én karakter etter Muntlig eksamen.
**Kursmateriell:** Kursmateriell oppgis ved semesterstart.
**Vurderingsform:** Skriftlig/Muntlig

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Skriftlig eksamen | | | 1/1 | C |
| Muntlig eksamen | | | | |

**SPA1101** **SPA III**
**Spansk III**
**Spanish III**
Faglærer: Professor Arne Halvorsen
Uketimer: Vår: = 7.50 SP Undervisningsspråk: Spansk
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bokstavkarakterer
Obl. aktiviteter: 1 diktat, 5-10 min.
**Læringsmål:** Studentene skal kunne benytte seg av språket i de fleste dagligdagse situasjoner som kan oppstå når man reiser i et spansktalende land.
**Anbefalte forkunnskaper:** SPA1001 og SPA1002 eller tilsvarende
**Faglig innhold:** En videreføring i spansk allmennspråk med vekt på uttale, lytteforståelse, grunnleggende grammatikk og skriftlige øvelser. Emnet gir også en forståelse for spansk kultur og samfunnsliv gjennom tekststudium og samtale.
**Læringsformer og aktiviteter:** En kombinasjon av forelesninger og gruppearbeid. Karakteren som gis etter den skriftlige eksamenen kan endres med inntil én karakter etter Muntlig eksamen.
**Kursmateriell:** Pensum oppgis ved semesterstart.
**Vurderingsform:** Skriftlig/Muntlig

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Skriftlig eksamen | | | 1/1 | C |
| Muntlig eksamen | | | | |

**TYSK0501** **TYSK I**
**Tysk I**
**German I**
Faglærer: Amanuensis Inge Ansgar Arnesen
Uketimer: Høst: 2F+2Ø+8S = 7.50 SP Undervisningsspråk: Norsk, Tysk
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bokstavkarakterer
Obl. aktiviteter: Diktat, 5-10 min.
**Læringsmål:** Studentene skal få ferdigheter i normal tysk dagligtale. De skal kunne føre elementære samtaler på tysk, samt lese og skrive enklere tekster. Studentene skal også få noe kjennskap til tysk kultur og samfunnsliv.
**Anbefalte forkunnskaper:** Ingen.
**Faglig innhold:** Emnet gir en innføring i tysk allmennspråk med vekt på uttale, lytteforståelse, grunnleggende grammatikk og skriftlige øvelser. Emnet gir også et lite innblikk i tysk kultur og samfunnsliv gjennom tekststudium og samtale.
**Læringsformer og aktiviteter:** Forelesning og gruppetimer. Karakteren som blir gitt på Skriftlig eksamen kan endres med inntil én karakter etter Muntlig eksamen.
**Kursmateriell:** Pensumliste opplyses ved semesterstart.
**Vurderingsform:** Skriftlig/Muntlig

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Skriftlig eksamen | | | 1/1 | C |
| Muntlig eksamen | | | | |

Filosofisk institutt
**HFEL0001** **ETIKK**
**Etikk**
**Ethics**
Faglærer: Professor Truls Egil Wyller
Uketimer: Høst: 2F+2Ø+8S Vår: 2F+2Ø+8S = 7.50 SP Undervisningsspråk: Norsk
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bokstavkarakterer
Obl. aktiviteter: En godkjent skriftlig øvingsOppgave
**Læringsmål:** Bli kjent med ulike svar på etikkens hovedspørsmål: Hvordan bør vi leve?
**Anbefalte forkunnskaper:** Ingen.
**Faglig innhold:** Hva er moral? Hva er lykke? Hvordan er et rettferdig samfunn? Blir vi ufri av plikter og normer? Kan kultur- og verdikonflikter løses? Dette er eksempler på etiske spørsmål, og kurset gir en innføring i etiske teorier slik de har utviklet seg i samfunnet fra den greske oldtiden fram til i dag. Sentrale navn i framstillingen er Sokrates, Platon, Aristoteles, Augustin, Hobbes, Hume og Kant, samt nyere tenkere som Habermas og Rawls. Slik blir vi kjent med ulike svar på etikkens hovedspørsmål: Hvordan bør vi leve? Verdier og normer i vitenskapssamfunnet diskuteres, blant annet mot bakgrunn av forskjellige ideer om hva et "universitet" bør være. Etiske problem og utfordringer innen universitetets forskjellige studieområder/vitenskapsområder, og innen de profesjoner universitetet utdanner for, presenteres gjennom eksempler og på bakgrunn av etiske teorier.
**Læringsformer og aktiviteter:** Forelesninger og øvingsgrupper.
Plagiat, herunder ren avskift fra pensum eller fra andre studenters besvarelser, og annen form for fusk i forbindelse med Oppgavebesvarelsene medfører at kandidaten ikke får gå opp til eksamen. Se for øvrig: http://www.ntnu.no/studieinformasjon/regler/retningslinjer_fusk.pdf
Hver enkelt Oppgavebesvarelse skal være på 3 til 6 sider i skrifttype Times New Roman, 12 pkt., 1,5 i linjeavstand. Dette tilsvarer ca

400 ord per side (altså totalt 1600-2400 ord). Oppgavebesvarelsene kan skrives av grupper på inntil 2 studenter. Det er ikke anledning til å levere Oppgavebesvarelser på diskett. Husk å ta kopi av besvarelsene før innlevering. Fire timer skriftlig sluttprøve.
**Kursmateriell:** Truls Wyller: Etikkens historie. En systematisk framstilling. Cappelen, 1996.
Platon: Gorgias (i norsk oversettelse ved A. Stigen) Samlaget, 1994 (Kursorisk).
HFEL0001 Kompendium, ca. 60 sider.
**Vurderingsform:** Skriftlig

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Skriftlig eksamen | | | 1/1 | D |
| | | 1/1 | | |

Institutt for historie og klassiske fag

**HFEL0004 RETORIKK**
**Retorikk**
**Rhetoric**

Faglærer: Førstelektor Inger Louise Forselv
Koordinator: Professor Gunhild Viden
Uketimer: Vår: = 7.50 SP
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bokstavkarakterer
Obl. aktiviteter: Ingen
**Læringsmål:** Kurset gir innsikt i de formale aspekter innenfor klassisk retorikk; videre vises hvordan retoriske elementer, manifeste eller underliggende, preger forskjellige former for moderne kommunikasjon
**Anbefalte forkunnskaper:** Ingen
**Faglig innhold:** Retorikken er læra om talekunsten. Den gir råd om korleis vi bør ordlegge oss for å fange dei andres interesse for det vi har å seie, og for å kunne overtyde dei med våre argument. Retorikken oppsto i antikkens Athen, der talekunsten var ein føresetnad for at det demokratiske statstyret kunne vekse fram. I dag er all skriftleg og munnleg språkbruk medvete eller umedvete prega av retorikkens reglar. Særleg utnyttar moderne medium som aviser, radio og fjernsyn retorikkens innsikter, og i studiet av reklame, nyheitsformidling og alle former for politisk kommunikasjon er retorikken grunnleggande.
**Læringsformer og aktiviteter:** Forelesninger. Fire timer skriftlig sluttprøve.
**Vurderingsform:** Skriftlig

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Skriftlig eksamen | | | 1/1 | |

**HFEL0007 ANNERLEDESLANDET**
**Annerledeslandet - norsk historie for ikke-historikere**
**A Different Country**

Faglærer: Professor Ola Svein Stugu
Uketimer: Høst: 2F+10S = 7.50 SP
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bokstavkarakterer
Obl. aktiviteter: Ingen
**Læringsmål:** Innsikt historiefagets egenart og hovedlinjer i norsk historie sett i internasjonalt perspektiv.
**Anbefalte forkunnskaper:** Ingen.
**Faglig innhold:** I offentleg debatt møter ein ofte forestillinga om at Norge er "annleislandet" som skil seg vesentleg fra det som elles er vanleg i var del av verda. Dette emnet ønskjer å utfordre denne forestillinga. Det skjer gjennom ein gjennomgang av grunnleggjande drag i norsk historie ut fra to sentrale spørsmål: Er norsk utvikling spesiell eller berre ein variant av ei allmenn utvikling? I kor stor grad har norsk utvikling vorte overbestemt av internasjonale utviklingsdrag? Mellom dei tema som blir drøfta i dette perspektivet er statsdanninga og trusskiftet for tusen år sidan, framveksten av nye næringar fra slutten av 1500- talet, modernisering og industrialisering etter 1850 og Norges forhold til stormakter og internasjonale organisasjonar etter 1940.
**Læringsformer og aktiviteter:** Forelesing/seminar.
**Kursmateriell:** Vert oppgjeve ved undervisningsstart.
**Vurderingsform:** Skriftlig

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Skriftlig eksamen | | | 100/100 | D |

Institutt for språk- og kommunikasjonsstudier

**HFEL0002 VITSKAPELIG TENKING**
**Vitenskapelig tenkning og faglige fremstillingsmåter**
**Academic Thinking and Presentation of Academic Work**

Faglærer: Førsteamanuensis Finn Bostad
Uketimer: Høst: 2F+2Ø+8S = 7.50 SP Undervisningsspråk: Norsk
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bokstavkarakterer
Obl. aktiviteter: 4 godkjente øvingsOppgaver med veiledning

**Læringsmål:** Viktige læringsmål vil være å utvikle muntlige og skriftlige ferdigheter i refleksjon og argumentasjon, samt å skape forståelse for de arbeidsprosessene som fører fram til fagtekster og for de kravene som stilles til de ferdige produktene.
**Anbefalte forkunnskaper:** Ingen.
**Faglig innhold:** Vitenskapelig arbeid stiller krav til refleksjon, kvalitet og evne til å arbeide sammen med andre i tverrfaglige grupper. Det er derfor nødvendig med kunnskap om ulike fagkulturer, arbeidsstrategier og framstillingsmåter. Vitenskapelig tenkning og faglige framstillingsmåter tar sikte på å bevisstgjøre nye studenter om generelle og felles normer for saklighet, sammenheng og etterprøvbarhet i vitenskapelig arbeid. Emnet tilbyr videre opplæring i faglig framstilling som en viktig refleksjons- og kvalitetssikringsmetode i akademisk arbeid. Emnet gir også innføring i slikt arbeid innenfor spesifikke kunnskapskulturer som har egne kriterier for kunnskapstilegnelse og framstilling. Emnet skal bidra til et teoretisk og kritisk perspektiv på akademisk og faglig argumentasjon og gi studentene et grunnlag for å kunne analysere og vurdere andres tekster. Gjennom å studere faglig argumentasjon og framstilling i ulike fag skal studentene kunne utvikle sin egen faglige identitet samtidig som de får et grunnlag for å ha respekt for andres.
**Læringsformer og aktiviteter:** Forelesninger og gruppeundervisning.
Nærmere om vurderingsordningen: Eksamen består av en hjemmeeksamen. Obligatoriske øvinger må være godkjent før kandidaten får levere hjemmeeksamen. Øvingene skal være på 2-5 maskinskrevne A4-sider hver (linjeavstand 1,5). Størrelsen på hjemmeeksamen skal normalt være på 10-12 maskinskrevne A4-sider (linjeavstand 1,5). Oppgaven får bokstavkarater.
**Kursmateriell:** Oppgis ved semesterstart.
**Vurderingsform:** Hjemmeeks

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Hjemmeeksamen | | | 1/1 | |

Institutt for tverrfaglige kulturstudier

**HFEL0005 KUNNSKAP OG TEKN**
**Teknologi og samfunn: Innovasjon, kunnskapsledelse og politikk**
**Technology and Society: Innovation, knowledge management and policy**

Faglærer: Førsteamanuensis Margrethe Aune
Koordinator: NN
Uketimer: Høst: 2F+4Ø+6S Vår: 2F+4Ø+6S = 7.50 SP Undervisningsspråk: Norsk
Tid: T id og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bokstavkarakterer
Obl. aktiviteter: Kollokviedeltakelse , Godkjent midtsemesterprøve
**Læringsmål:** Målet med kurset er at studentene skal lære å analysere ulike forhold knyttet til teknologi, innovasjon, kunnskap, politikk og styring. Dette skal gi studenten (som fremtidig ekspert) grunnlag for å håndtere utfordringer knyttet til utvikling, omsetting, vurdering og bruk av kunnskap og teknologi.
**Anbefalte forkunnskaper:** Ingen
**Faglig innhold:** Kurset handler om utvikling av teknologi og bruk av forskningsintensiv kunnskap i moderne samfunn. Forskning og teknologiutvikling er en viktig del i formingen av samfunnet, og det er derfor knyttet mange politiske og styringsmessige utfordringer til forskning og innovasjon:
Hvordan kan vi forstå innovativ virksomhet? Hva er kunnskapsledelse? Hvor stor betydning skal ekspertråd ha når viktige beslutninger skal fattes? Dette er eksempler på spørsmål som vil bli drøftet. I kurset blir følgende tema tatt opp:
? Innovasjon, ulike innovasjonsmodeller
? Forholdet mellom teknologiutvikling og samfunnsutvikling
? Kunnskapsledelse
? KunnskapsArbeiderens rolle i samfunnet
? Kontroverser rundt forskning og teknologiutvikling
**Læringsformer og aktiviteter:** Forelesninger, øvinger og faglærerledet kollokvieundervisning. Deltakelse på kollokvier er obligatorisk. Dersom det melder seg færre studenter enn 5 til emnet, avtales undervisning og/eller individuell veiledning med Institutt for tverrfaglige kulturstudier.
**Kursmateriell:** Kompendium
**Vurderingsform:** Oppgave

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Oppgave | | | 1/1 | |

**HFEL0006 ENERGI OG SAMF**
**Energi, miljø og samfunn**
**Energy, environment and society**

Faglærer: Førsteamanuensis Margrethe Aune, Post doktor Thomas Berker, Stipendiat Gry Kongsli, Forsker Robert Næss, Post doktor Marianne Ryghaug
Koordinator: Professor Knut Holtan Sørensen
Uketimer: Høst: 2F+2Ø+8S = 7.50 SP
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bokstavkarakterer
Obl. aktiviteter: Øvinger
**Læringsmål:** Faget skal gi en oversikt over samfunnsvitenskapelige forståelser av energi, med vekt på politiske, økonomiske, kulturelle og miljømessige forhold. Det skal gjøre studentene kjent med noen hovedtilnærminger til å analysere samfunnsmessige aspekter ved energi og energibruk, med særlig vekt på de teknologier som utvikles og anvendes for å produsere, transportere og anvende energi.

**Anbefalte forkunnskaper:** Ingen
**Faglig innhold:** Faget vil være konsentrert om følgende hovedtema:
?Historisk overblikk over utviklingen av energiteknologier, energiforsyning og energipolitikk. Hovedtrekk ved det norske energisystemet.
?Energi i hverdagslivet og kjennetegn ved forskjellige energikulturer. Modeller av sluttbrukere.
?Ulike energiaktører og deres rolle i arbeidet med å skape bærekraftig energiproduksjon og ?bruk.
?Norsk og internasjonal energipolitikk. Klima-problemet.
?Dynamikken i utviklingen av nye energiteknologier og forutsetninger for at slike teknologier blir tatt i bruk.
?Tverrfaglighet i det norske energisystemet.
**Læringsformer og aktiviteter:** Undervisningen vil være prosessorientert, med vekt på skape fortrolighet med sentrale analytiske begreper og hvordan de kan anvendes i konkrete analyser av problemstillinger i skjæringsfeltet energi, miljø og samfunn. Undervisningen vil bestå av forelesninger, studentaktivitet og diskusjoner. Fire øvinger skal være bestått for å få anledning til å ta eksamen. Karakter gis på bakgrunn av en fire timers Skriftlig eksamen. Dersom det melder seg færre studenter enn 5 til emnet, avtales undervisning og/eller individuell veiledning med Institutt for tverrfaglige kulturstudier. Dersom det melder seg færre studenter enn 5 til emnet, avtales undervisning og/eller individuell veiledning med Institutt for
tverrfaglige kulturstudier.
**Kursmateriell:** Oppgis ved semesterstart.
**Vurderingsform:** Skriftlig

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Skritlig eksamen | | | 1/1 | |

Institutt for datateknikk og informasjonsvitenskap

**IT1102 INFORMASJONSTEKN GK**
**Informasjonsteknologi, grunnkurs**
**Information Technology, Introduction**

Faglærer: Førsteamanuensis Alf Inge Wang
Uketimer: Høst: 3F+8Ø+1S Vår: 3F+8Ø+1S = 7.50 SP
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bokstavkarakterer
Obl. aktiviteter: Øvinger
**Læringsmål:** Studentene skal få en generell innsikt i informasjonsteknologi og utvikle kunnskaper, ferdigheter og holdninger til bruk av informasjonsteknologiske metoder i en samfunnsviters/arkitekts/leges arbeidssituasjon. arbeidssituasjon.
**Anbefalte forkunnskaper:** Ingen spesielle
**Faglig innhold:** Emnet gir:
1. En generell innføring i informasjonsteknologi: oppbygging og virkemåte for datamaskin, operativsystemer, kommunikasjon og nettverk, IT og lovverket, informasjonsteori og quality of service.
2. En kort innføring i HTML og CSS.
3. En enkel introduksjon til relasjonsdatabaser og databasespråket SQL. Benytter databaseserveren mySQL.
4. Tar opp problemanalyse, problemformulering, algoritmer, programvare og programmering. JavaServer Pages benyttes for å gi praktisk trening i programmering.
Studentene gis praktisk erfaring gjennom å løse obligatoriske øvinger.
**Læringsformer og aktiviteter:** Forelesninger, øvingsforelesninger og obligatoriske øvinger.
Ved utsatt eksamen kan Skriftlig eksamen bli endret til Muntlig eksamen.
**Kursmateriell:** Oppgis ved semesterstart.
**Vurderingsform:** Skriftlig

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Skriftlig eksamen | | | 100/100 | C |

Institutt for matematiske fag

**MA0601 MAT FOR IKKE-MATEMAT**
**Matematikk for ikke-matematikere**
**Mathematics for Non-Mathematicians**

Faglærer: Professor Johan Fredrik Aarnes
Uketimer: Høst: 3F+9S = 7.50 SP
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bokstavkarakterer
Obl. aktiviteter: ProsjektOppgave
**Læringsmål:** Få innblikk i matematikkens rolle i samfunnet og i dens natur.
**Faglig innhold:** Emnet vil ta sikte på å diskutere og gi svar på en del naturlige spørsmål som ofte stilles i forbindelse med matematikk som fag, så som: Hva er matematikk - egentlig? Trenger vi matematikk i datamaskinenes tidsalder? Hva kan matematikk brukes til? Finnes det "evige matematiske sannheter", eller er matematikk en erfaringsvitenskap? I tillegg vil det bli ekskursjoner inn i medisin, økonomi og teknologi. Emnet blir ellers basert på eksempler fra dagliglivet, med glimt fra matematikkhistorien.
**Læringsformer og aktiviteter:** Forelesninger, øvinger og prosjektOppgave. Mappevurdering gir grunnlag for sluttkarakter i emnet. I mappen inngår skriftlig avsluttende eksamen (75%) og prosjektOppgaven (25%). Resultatet for delene angis i %-poeng, mens sensur for hele mappen (sluttkarakteren) angis med bokstavkarakterer.
Ved utsatt eksamen (kontinuasjonseksamen) kan Skriftlig eksamen bli endret til Muntlig eksamen.

**Kursmateriell:** Oppgis ved semesterstart.
**Vurderingsform:** Mappeevaluering

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Skriftlig eksamen | | | 75/100 | D |
| Oppgave | | | 25/100 | |

**ST0202 STATISTIKK SAMF VIT**
**Statistikk for samfunnsvitere**
**Statistics for Social Sciences**

Faglærer: Førsteamanuensis Øyvind Bakke
Uketimer: Høst: 4F+2Ø+6S = 7.50 SP Undervisningsspråk: Norsk
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bokstavkarakterer
Obl. aktiviteter: Øvinger
**Læringsmål:** Gjøre studentene i stand til i praksis å løse grunnleggende problemer innen sannsynlighetsregning og statistisk inferens i situasjoner de påtreffer i videre studier og yrekskliv.
**Faglig innhold:** Emnet gir en kort innføring i sannsynlighetsregning samt grunnleggende statistikk. Antall obligatoriske øvingsOppgaver og fristene for innlevering av disse vil bli oppgitt ved semesterstart.
**Læringsformer og aktiviteter:** Forelesninger og obligatoriske øvinger. Avsluttende Skriftlig eksamen.
Ved utsatt eksamen kan Skriftlig eksamen bli endret til Muntlig eksamen.
**Kursmateriell:** Oppgis ved semesterstart.
**Vurderingsform:** Skriftlig

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Skriftlig eksamen | | | 100/100 | A |

Institutt for telematikk

**TM0100 KOMM TEKN I INF SAMF**
**Kommunikasjonsteknologi i informasjonssamfunnet**
**Communication Technology in the Information Society**

Faglærer: Førsteamanuensis II Per-Oddvar Osland
Uketimer: Vår: 2F+2Ø+8S = 7.50 SP
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bokstavkarakterer
Obl. aktiviteter: Prosjektarbeid, Øvinger
**Læringsmål:** Kommunikasjonsteknologi er i dag en viktig del av samfunnets infrastruktur. Emnet skal gi en forståelse av hvordan denne teknologien fungerer og hvordan den nå anvendes som byggestein for å lage informasjons- og kommunikasjonstjenester for ?E-samfunnet?. Emnet skal også gi en forståelse av hvilke utfordringer samfunnet står overfor med tanke på sårbarhet og sikkerhet og hvordan en kan møte disse utfordringer.
**Anbefalte forkunnskaper:** Kurset er beregnet på studenter fra Det historisk-filosofiske fakultet og Fakultet for samfunnsvitenskap og teknologiledelse, men kan også tas av andre.
**Faglig innhold:** Hva er kommunikasjon? Gjennomgang av mediekomponenter (tale, musikk, video, tekst, grafikk og spill). Hva er en kommunikasjonssystemarkitektur. Eksempler på systemer og tjenester er mobiltelefonsystemet GSM med tjenestene telefoni og SMS samt Internet med tjenestene WWW og E-mail. Avanserte tjenester, f.eks. e-handel, posisjonering og videooverføring. Hvordan møte trusler som avlytting, falske meldinger, virus, maskerade og sabotasje.
**Læringsformer og aktiviteter:** Forelesninger, øvinger og prosjektarbeid Ved utsatt eksamen (kontinuasjonseksamen) kan Skriftlig eksamen bli endret til Muntlig eksamen.
**Kursmateriell:** J Kurose and K Ross: Computer Networking, A Top-Down Approach Featuring the Internet. Addison-Wesley
**Vurderingsform:** Skriftlig

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Skriftlig eksamen | | | 100/100 | D |

Institutt for geologi og bergteknikk

**GEOL1002 ANVENDT GEOFYSIKK**
**Anvendt geofysikk**
**Applied Geophysics**

Faglærer: Professor Ole Bernt Lile
Uketimer: Høst: 5F+2Ø+5S = 7.50 SP Undervisningsspråk: Norsk
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bokstavkarakterer
Obl. aktiviteter: Øvinger, SemesterOppgave
**Læringsmål:** Emnet skal gi en grunnleggende innføring i geofysiske metoder.
**Anbefalte forkunnskaper:** Kurs i fysikk, minimum 7,5 studiepoeng, f.eks. Brukerkurs i fysikk
**Faglig innhold:** Elektriske metoder. Elektromagnetiske metoder. Radiometri. Gravimetri. Magnetometri. Refraksjonsseismikk. Refleksjonsseismikk

**Læringsformer og aktiviteter:** Forelesninger i geofysikk. Det er felles forelesninger med emnet TPG4100 Fysikk og geofysikk. I de tre første månedene er det 3F pr. uke. I resten av semesteret er det 3F+2F=5F pr. uke. Det er veiledning for øvingene i 2Ø pr. uke. Av 7 øvinger i løpet av semesteret er 5 øvinger obligatoriske og må være godkjent for å få adgang til eksamen. I tillegg skal det gjøres en semesterOppgave som skal være godkjent for å få adgang til eksamen. Ved utsatt eksamen (kontinuasjonseksamen) kan Skriftlig eksamen bli endret til Muntlig eksamen.
**Kursmateriell:** John M. Reynolds: An Introduction to Applied Geophysics, Wiley. Forelesningsnotater og løsningsforslag til øvingene er en del av pensum.
**Vurderingsform:** Skriftlig

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Skriftlig eksamen | | | 100/100 | |

Institutt for energi- og prosessteknikk

**EP0100 ENERGIFREMTID/MILJØV**
**Energifremtider og miljøvisjoner**
**Energy Scenarios and Environmental Discourses**

Faglærer: Professor Olav Bolland, Førsteamanuensis Gunnar Fermann, Førsteamanuensis Håvard Karoliussen, Professor Knut Holtan Sørensen, Professor Per Olaf Tjelflaat
Koordinator: Professor Per Olaf Tjelflaat
Uketimer: Høst: 2F+2Ø+8S = 7.50 SP Undervisningsspråk: Norsk
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bokstavkarakterer Obl. aktiviteter: Obligatoriske øvinger, Semesterprosjekt
**Læringsmål:** Dette tverrfaglige emnet - med bidrag fra så vel ingeniør- som allmennfag ? gir en innføring i sentrale fakta, perspektiver og problemstillinger i skjæringspunktet mellom energi og miljø, teknologi og samfunn, og nåtid og fremtid.
**Faglig innhold:** Med utgangspunkt i ulike miljøperspektiver (tenkemåter) skal emnet belyse sammenhengen mellom energi og miljø, gi grunnleggende kunnskaper om fossile og fornybare energiressurser med spesiell vekt på mulige scenarier for et bærekraftig, miljøvennlig energisystem basert på energi fra solen, som solceller, solvarme, vindkraft, biomasse, etc. Videre belyses tekniske muligheter og begrensninger ved ulike energiomvandlingsmetoder. Det redegjøres for sentrale problemstillinger knyttet til en overgang fra fossile energibærere til hydrogen og andre miljøvennlige energibærere for bruk i stasjonære og mobile systemer. Endelig tar emnet for seg samfunnsmessige betingelser og strategier for, og konsekvenser av energibruk og utviklingen av bærekraftig energiteknologi.
**Læringsformer og aktiviteter:** Forelesninger, øvinger, semesterOppgave, ekskursjoner. 75% av øvingene kreves godkjent. SemesterOppgaven må innleveres innen utgangen av undervisningsperioden. Karakter i emnet settes på grunnlag av semesterOppgaven.
**Kursmateriell:** Dryzek, John (1997): The Politics of the Earth: Environmental Discourses, Oxford University Press
Bowen, Michael (1998): Cool Energy: Renewable Solutions to Environmental Problems, Oxford: Oxford University Press
Novakovic, Vojislav red. (2000): Energi i Norge: Ressurser, teknologi og miljø, Trondheim: SINTEF Energiforskning
Ytterligere pensum vil gjøres kjent ved semesterstart.
**Vurderingsform:** Oppgave

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Oppgave | | | 1/1 | |

**TBA4170 BYGNINGSFORVALTNING**
**Bygningsforvaltning**
**Facility Management**

Faglærer: Professor II Svein Bjørberg, Førsteamanuensis Marit Støre Valen
Koordinator: Professor II Svein Bjørberg
Uketimer: Høst: 3F+2Ø+7S = 7.50 SP
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bokstavkarakterer
Obl. aktiviteter: Øvinger
**Læringsmål:** Emnet skal gi studentene grunnleggende kunnskap om organisatoriske, tekniske og økonomiske forhold med sikte på bearbeiding av arbeidsOppgaver i tilknytning til forvaltning, drift, vedlikehold og utvikling av bygninger inkludert Facility Management.
**Anbefalte forkunnskaper:** TBA4125 Prosjektering av bygninger og konstruksjoner og TBA4160 Bygningsfysikk GK eller tilsvarende forkunnskaper.
**Faglig innhold:** Innføring i tidstypiske byggemetoder som grunnlag for tilstandsanalyser med ulike formål innen forvaltning av byggverk. Strategiske, taktiske og operative forhold omkring organisering av bygningsforvaltning inkludert FDVU-opplegg og Facility Management. Årskostnads- og nøkkeltallsproblematikk samt lovverket i bruksfasen.
**Læringsformer og aktiviteter:** Forelesninger. En praktisk øvingsOppgave er obligatorisk. Oppgaven gjennomføres som gruppearbeid. Mappevurdering gir grunnlag for sluttkarakter i emnet. I mappen inngår Skriftlig eksamen 67% og øvingsOppgaven 33%. Resultatet for delene angis i %-poeng, mens sensur for hele mappen (sluttkarakteren) angis med bokstavkarakter. Ved utsatt eksamen (kontinuasjonseksamen) kan Skriftlig eksamen bli endret til Muntlig eksamen.
**Kursmateriell:** Kompendiesamling, Byggforsk kunnskapssystemer, Beregningsanvisning for Årskostnader, samt Anvisning for FDVU-dokumentasjon.
**Vurderingsform:** Mappeevaluering

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Skriftlig eksamen | | | 67/100 | D |
| Arbeider | | | 33/100 | |

Institutt for sirkulasjon og bildediagnostikk

**MFEL1010 MEDISIN FOR IKKE-MED**
**Innføring i medisin for ikke-medisinere**
**Medicine for Non-Medical Students, Introduction**

Faglærer: Førsteamanuensis Asbjørn Støylen
Uketimer: Høst: 3F+3Ø+6S Vår: = 7.50 SP Undervisningsspråk: Norsk
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bestått/Ikke bestått
Obl. aktiviteter: 7 pbl-øvinger i begge semestrene

**Læringsmål:** Emnet tar sikte på å gi en generell innføring i medisin for studenter som ønsker å anvende sin fagkunnskap på prosjektproblemstillinger rettet mot medisin. Emnet tar spesielt sikte på studenter innen teknologi, informatikk og organisasjonsfag, men vil kunne være aktuelt som perspektivemne.
**Anbefalte forkunnskaper:** Ingen.
**Faglig innhold:** Emnet tar for seg kroppens oppbygning og funksjon (anatomi/fysiologi) fra celle til organ, og hva som er årsaken til en del vanlige sykdommer som hjerteinfarkt, kreft, kronisk obstruktiv lungelidelse og hjerneslag. Videre vil emnet ta for seg hvordan helsevesenet fungerer og hvordan pasienter blir utredet og behandlet når de oppsøker legen med symptomer. Det vil bli lagt vekt på hvordan teknologi anvendes. Etiske problemstillinger som kan oppstå knyttet til bruk av medisinsk teknologi og informatikk vil også bli diskutert.
**Læringsformer og aktiviteter:** Forelesninger; disse gis "live" kun i høstsemesteret. Alle forelesningene er filmet, og ligger på nettet i videoformat (*.avi for windows), i tillegg til at presentasjonene er lagt ut i *.pdf format.
PBL Oppgaver. Disse er obligatoriske, og leveres på nettet.
**Kursmateriell:** Menneskekroppen. Fysiologi og anatomi, Universitetsforlaget. (ISBN 82-00-41831-6)
**Vurderingsform:** Skriftlig

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Skriftlig eksamen | | | 100/100 | D |

Institutt for kjemi

**RFEL1001 NATURV/VERDENSBILDE**
**Naturvitenskap og verdensbilde**
**Natural Science and World Views**

Faglærer: Professor Reidar Edvald Stølevik, Professor Karl Erik Zachariassen
Koordinator: Professor Reidar Edvald Stølevik
Uketimer: Vår: = 7.50 SP Undervisningsspråk: Norsk
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bokstavkarakterer Obl. aktiviteter: Ingen

**Læringsmål:** Emnet skal gi studenten innsikt i de grunnleggende modellene ved beskrivelse av makrokosmos og mikrokosmos, samt forståelse av hva naturvitenskapelig metode er.
**Faglig innhold:** Universets utvikling gjennomgås: stoffdannelse, solsystemet, kjemisk og biologisk utvikling av liv, utviklingen av mennesket og dets forutsetninger. En ser på gamle og nye oppfatninger av begreper som rom, tid, materie, vekselvirkning og kausalitet. En diskuterer bruk av den hypotetisk-deduktive, eksperimentelle metoden, naturvitenskapelig bevisførsel og viten. En del av emnet er en historisk fremstilling av naturvitenskapen, der en også kommer inn på sammenhengen med den parallelle utvikling av samfunnet for øvrig, særlig teknologien. Emnet kan ikke brukes som Emne 2 av realfagstudenter (se kap 1.7.2).
**Læringsformer og aktiviteter:** Forelesninger (4 timer per uke) og øvinger (2 timer per uke).
**Kursmateriell:** Pensum blir oppgitt ved kursstart/Stensiler.
**Vurderingsform:** Skriftlig

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Skriftlig eksamen | | | 100/100 | |

Institutt for sosialt arbeid og helsevitenskap

**HLS0001 PSYKOSOM HELSEPSYK**
**Psykosomatikk og helsepsykologi**
**Psychosomatics and Health Psychology**

Faglærer: Professor Geir Arild Espnes
Uketimer: Høst: 2F+1Ø+9S = 7.50 SP
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bokstavkarakterer
Obl. aktiviteter: Ingen

**Læringsmål:** Studentene skal få en grunnleggende innføring i psykosomatiske og helsepsykologiske teorier og forskning.
**Anbefalte forkunnskaper:** Ingen
**Faglig innhold:** Det vil innledningsvis i emnet bli undervist i teorier knyttet til psykosomatikk og helsepsykologi. En vil videre, både gjennom teoretisk tilnærming og praktisk forskning, se på hvordan kunnskap om psyke og soma utgjør en helhetlig forklaring i helseutvikling og utvikling av helsebrist og sykdom. Mye av undervisningen vil bestå i eksempler fra forskning på området.
**Læringsformer og aktiviteter:** Forelesninger og øvinger.
**Kursmateriell:** Forelesningsnotater og pensum.
**Vurderingsform:** Skriftlig

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Skriftlig eksamen | | | 1/1 | D |

Institutt for sosiologi og statsvitenskap

**SFEL0002 DET GLOBALE SAMFUNN**
**Det globale samfunn**
**Our Global Society**

Faglærer: Førsteamanuensis Tanja Ellingsen
Uketimer: Høst: 4F+2Ø+6S = 7.50 SP
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bokstavkarakterer
Obl. aktiviteter: Godkjent øving
**Læringsmål:** Gi en grunnleggende innføring i betydningen av økt internasjonalisering innen økonomi, politikk, miljøproblematikk og kulturell interaksjon.
**Anbefalte forkunnskaper:** Ingen.
**Faglig innhold:** Teknologiske innovasjoner har medført at verden blir stadig mindre, mens virkeligheten vi må forholde oss til blir større. Kontakten mellom land, kulturer og individer har ikke bare økt, men den skjer i et raskere tempo og på stadig flere felt. Dette har ført til en økt bevissthet om verden som "ett og samme sted", i den forstand at det politiske handlingsrom ikke lengre er begrenset til det lokale og nasjonale, men innbefatter også det internasjonale. I kjølvannet av internasjonaliseringen reiser det seg en rekke spørsmål som vi som enkeltindivider, som nasjon, og som internasjonale aktører må ta stilling til. For eksempel: Hvordan bør vi møte andre kulturer og verdioppfatninger? Hvilke rettigheter skal minoriteter ha i et demokratisk samfunn? På hvilken måte skal verdenssamfunnet hanskes med terror og etniske konflikter? Hvordan håndtere miljøproblemer som truer menneskehetens framtidige eksistens? Hva kan og bør bedrifter gjøre i møtet med korrupte og undertrykkende regimer? Kan fattigdomsproblemet løses? Kurset gir en innføring i hovedtrekkene i denne globaliseringsprosessen.
**Læringsformer og aktiviteter:** Forelesninger, seminarer og øvinger.
Vurderingsformen i kurset består av to deler: en semesterOppgave som enten kan besvares individuelt (3200-4000 ord) eller 2- 3 personer i gruppe (6000-10000 ord), og en Skriftlig eksamen. Det gis én samlet karakter der de to delene teller likt i vurderingen. Ved stryk eller gjentak av eksamen må begge delvurderinger tas opp. En obligatorisk øving må være godkjent for å kunne levere semesterOppgaven og ta eksamen.
**Kursmateriell:** Oppgis ved semesterstart.
**Vurderingsform:** Oppgave/Skriftlig

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Skriftlig eksamen | | | 1/2 | D |
| Oppgave | | | 1/2 | |

Sosialantropologisk institutt

**SANT0001 KULTURFORSTÅELSE/INT**
**Kulturforståelse og internasjonalisering**
**The Cultural Dimension of International Business**

Faglærer: NN
Uketimer: Høst: 2F+10S = 7.50 SP
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bokstavkarakterer
Obl. aktiviteter: Ingen
**Læringsmål:** Emnet vil gi en innføring i kulturforståelse som grunnlag for reflektert og konstruktiv opptreden i møte med fremmede kulturer.
**Anbefalte forkunnskaper:** Ingen.
**Faglig innhold:** Emnet presenterer et overblikk over særtrekk ved sentrale kulturområder, deriblant Europa, den arabiske verden, Latin-Amerika, Kina og Japan. Siktemålet er å formidle en generell kulturforståelse som bakgrunn for internasjonalt arbeid. Det legges vekt på å gi en generell innføring i sosialantropologisk tenkemåte med innsikt i tverrkulturell kommunikasjon, sosiale konsekvenser og sosialt ansvar i forbindelse med f.eks. næringslivsvirksomhet og bistandsarbeid.
**Læringsformer og aktiviteter:** Forelesninger.
**Kursmateriell:** Oppgis ved semesterstart.
**Vurderingsform:** Skriftlig

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Skriftlig eksamen | | | 100/100 | D |

**SANT0002 PSYKOLOGISK ANTROPOL**
**Psykologisk antropologi**
**Psychological Anthropology**

Faglærer: NN
Uketimer: Høst: 2F+10S Vår: = 7.50 SP
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bokstavkarakterer
Obl. aktiviteter: Ingen

**Læringsmål:** Gi en grunnleggende innføring i sosialantropologiske perspektiv på individ og samfunn.
**Anbefalte forkunnskaper:** Ingen.
**Faglig innhold:** Emnet tar sikte på å formidle et sosialantropologisk perspektiv på individ og samfunn. Det legges spesiell vekt på å vise hvordan den enkeltes atferd og opplevelse har sammenheng med samfunnets organisasjon. Forståelse for ulike samfunnstyper formidles ved eksempler som samtidig belyser generelle lovmessigheter i menneskets atferd. Dette forutsetter en kontekstanalyse hvor sammenhengen mellom sosiale forutsetninger og enkeltmenneskets utfoldelsesmuligheter blir klargjort. Med utgangspunkt i en generell atferdsanalyse blir spesielle atferdsformer belyst med særlig vekt på ulike former for usaklighet i omgang med mennesker i dagliglivet.
**Læringsformer og aktiviteter:** Forelesninger.
**Kursmateriell:** Oppgis ved semesterstart.
**Vurderingsform:** Skriftlig

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Skriftlig eksamen | | | 100/100 | D |

Program for lærerutdanning
**PPU4000 EXAMEN PAEDAGOGICUM**
**Examen Paedagogicum**
**Examen Paedagogicum**
Faglærer: Førsteamanuensis Geir Karlsen
Uketimer: Høst: = 7.50 SP
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bestått/Ikke bestått
Obl. aktiviteter: Obligatorisk deltakelse på undervisning, Muntlig framføring
**Læringsmål:** Studiet skal gi
?en presentasjon av blant annet temaer som undervisning, læring, motivasjon, kommunikasjon.
?studentene erfaring med deltakelse som sentralt element i læring og utvikling
?økt bevissthet om eget læringsarbeid
?studenten økt motivasjon for praktisk-pedagogisk virksomhet
?en start på de femårige lærerutdanningene ved universitet som virker motiverende for læreryrket
**Faglig innhold:** Emnet er en obligatorisk del av praktisk-pedagogisk utdanning (PPU) for studenter som er tatt opp til de femårige lærerutdanningsløpene ved NTNU. Emnet skal, sammen med fagutdanningen, undervisningen i pedagogikk, fagdidaktikk og praksis, gi studentene grunnlag for å undervise i grunnskolen og i videregående skole.
**Læringsformer og aktiviteter:** Arbeidsmåten vil veksle mellom forelesninger og gruppebaserte aktiviteter (tilknyttet de ulike retningene innen femårig lærerutdanning). For å kunne framstille seg til vurdering i emnet kreves godkjent deltakelse på undervisning og innfridde arbeidskrav.
**Vurderingsform:** Oppgave

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Oppgave | | | 1/1 | |

## EMNER SOM INNGÅR I BACHELOR- OG MASTERSTUDIER VED FAKULTET FOR ARKITEKTUR OG BILLEDKUNST, OG SOM ANDRE FAGMILJØ INNENFOR UNIVERSITETET HAR ANSVAR FOR

**EXPH0001 FILOSOFI VITEN TEORI**
**Filosofi og vitenskapsteori**
**Philosophy and Theory of Science**

Faglærer: Førsteamanuensis Solveig Bøe, Professor Ståle Rainer Strøm Finke, Førsteamanuensis Olav Gundersen, Professor Jonathan Knowles, Førsteamanuensis Lars Johan Materstvedt, Universitetslektor Magne Reitan, Førsteamanuensis Ingebjørg Seip, Førsteamanuensis Brit Strandhagen
Koordinator: Førsteamanuensis Brit Strandhagen
Uketimer: Høst: 4F+2Ø+6S Vår: 4F+2Ø+6S = 7.50 SP Undervisningsspråk: Norsk
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bokstavkarakterer
Obl. aktiviteter: Obligatoriske øvinger
**Læringsmål:** Å gi et systematisk og historisk overblikk over filosofiske, vitenskapsteoretiske og etisk-politiske problemer og teorier. Disse problemene og teoriene er grunnleggende for forståelsen av kultur, samfunn, vitenskap og teknologi.
Å øve studentene i argumentasjon, begrunnelse og vitenskapelig skriving, samt i kritisk refleksjon og diskusjon med utgangspunkt i pensumrelevante og aktuelle tema.
**Anbefalte forkunnskaper:** Ingen.
**Faglig innhold:** Emnet gir en innføring i filosofi og vitenskapshistorie ved å trekke linjer fra antikkens verdensbilde til diskusjoner i vår egen samtid. Emnet er delt inn i tre bolker: 1. Antikken, 2. Den vitenskapelige revolusjon og nyere filosofi, 3. Moderne vitenskapsteori. Det greske synet på natur, vitenskap, håndverk og kunst blir gjennomgått, sammen med grekernes forståelse av moral, politikk, rasjonalitet og argumentasjon. Neste hovedtema er den vitenskapelige revolusjon og det moderne verdensbildet, som knyttes til nyere erkjennelsesteori og etikk. Videre behandles framveksten av de humanistiske vitenskapene og darwinistisk utviklingsteori. Dette følges opp av en presentasjon av grunnbegreper og tradisjoner i nåtidig filosofi og vitenskapsteori, samt noen grunntema i nyere argumentasjonsteori og etisk-politisk teori.
**Læringsformer og aktiviteter:** Undervisningen består av forelesninger og seminarer. Det gis obligatoriske øvingsoppgaver. For å kunne gå opp til eksamen må 3 av 6 øvingsoppgaver være godkjent.
Forelesningene tar for seg de store linjene i pensum og gir en grunnleggende historisk og systematisk innføring i begreper og tenkere/posisjoner.
Seminarene er undervisning i mindre grupper, der studentene arbeider med øvingsoppgaver under veiledning.
Øvingsoppgavene kan skrives i grupper (2-5 personer). Studenter som deltar på seminar, får tilbakemelding i form av skriftlige kommentarer.
Gjennom diskusjoner og oppgaveskriving skal studentene øves i vitenskapelig og filosofisk argumentasjon i såvel muntlig som skriftlig form.
**Kursmateriell:** Dagfinn Døhl Dybvig & Magne Dybvig: Det tenkende mennesket (Trondheim: Tapir, 2003 ny/2. utgave). Hele boken er pensum.
Merk at tidligere utgaver av boken (2001 og 2002) ikke kan brukes!
**Vurderingsform:** Skriftlig

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Skriftlig eksamen | | | | 1/1 D |

**ARK1111 INTRO ARK TEORI**
**Introduksjon til arkeologisk teori og metode**
**Introduction to Archaeological Theory and Methodology**

Faglærer: Professor Karl Sognnes
Uketimer: Vår: = 7.50 SP
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bokstavkarakterer
Obl. aktiviteter: Skriftlig øvingsoppgave
**Læringsmål:** Emnet skal gi en grunnleggende innføring i arkeologifagets teori, metodologi, forskningshistorie og kildegrunnlag, samt innblikk i almenne kulturprosesser.
**Faglig innhold:** Undervisningen er lagt opp i to moduler:
1. Hva er arkeologi? Introduksjon av sentrale tema som politikk, identitet og kjønn, samt eksempler på kildematerialer, arbeidsmåter og tolkninger.
2. Forskningshistorie og teoretisk rammeverk: Grunntrekk og eksempler på forskning i ulike faghistoriske faser, samt en utdyping av endringsteori, teorier om materiell kultur, endring og praksis.
**Læringsformer og aktiviteter:** Forelesninger og kollokvier/skriveøvelser. Eksamen er 4-timers skriftlig prøve. For å få gå opp til eksamen må en skriftlig øvingsoppgave på 1000-1500 ord være godkjent. I de semestrene det undervises i emnet, tilbys op-

pgaveseminarer. Veiledning og tilbakemelding til besvarelse på hjemmeoppgaven blir kun gitt i oppgaveseminarene. "Skriveveiledning for hjemmeoppgaver i arkeologi" finnes på instituttets webside.
**Kursmateriell:** Det utgis hvert semester oppdaterte pensumlister som inneholder opplysninger om pensumlitteratur og hjelpemidler. Det er ikke tillatt med hjelpemidler til 4-timers eksamen i dette emnet.
**Vurderingsform:** Skriftlig

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Skriftlig eksamen | | | | 1/1 |

**TGB4105 GEOLOGISKE RESSURSER**
**Geologiske ressurser**
**Geological Resources**

Faglærer: Professor Terje Malvik
Uketimer: Høst: 4F+2Ø+6S = 7.50 SP Undervisningsspråk: Norsk
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bokstavkarakterer
Obl. aktiviteter: Øvinger
**Læringsmål:** Emnet skal gi grunnleggende kunnskap om viktige georessurser som metaller, energiråstoffer og ikke-metalliske mineralske ressurser inklusivt vann. Hvilken betydning georessursene har for samfunnet, og nødvendigheten av kunnskap for å sikre en optimal forvaltning av de samme ressursene innenfor en kretsløpstenkning.
**Anbefalte forkunnskaper:** Ingen.
**Faglig innhold:** Det gis innføring i grunnleggende mineralogi, mineralkjemi, bergartslære og dannelse av mineralske ressurser. Forskjellige viktige ressurser som olje/gass, metallråstoffer, industrimineraler, byggeråstoffer, og vann både i global og nasjonal sammenheng gjennomgås. Videre ressurs/reserve-begrep, fordeling av ressurser, forbruksmønster, anvendelse, marked, produksjonsmetoder og viktige undersøkelsesverktøy, samt miljøkonsekvenser av slik virksomhet og hvordan offentlig planlegging regulerer utnyttelse og forvaltning av georessurser.
**Læringsformer og aktiviteter:** Forelesninger, prosjektoppgaver og øvinger med øvingsprøve. Prosjektoppgavene og øvingsprøven teller tilsammen 50% ved fastsettelse av karakteren. Ved utsatt eksamen (kontinuasjonseksamen) kan skriftlig eksamen bli endret til muntlig eksamen.
**Kursmateriell:** Lærebok: Craig, Vaughan, Skinner: "Resources of the Earth", artikler og eget utarbeidet materiale.
**Vurderingsform:** Skriftlig/Arbeider

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Skriftlig eksamen | | | 50/100 | D |
| Arbeider | | | 50/100 | |

**TBA4135 ORG/ØK I BA PROSJEKT**
**Organisasjon og økonomi i BA-prosjekt**
**Organization and Economy in Building and Construction Projects**

Faglærer: Førsteamanuensis Kjell Austeng, Professor II Per T Eikeland, Universitetslektor Olav Torp
Koordinator: Universitetslektor Olav Torp
Uketimer: Høst: 3F+5Ø+4S = 7.50 SP
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bokstavkarakterer
Obl. aktiviteter: Øvinger
**Læringsmål:** Å gi studentene en forståelse for organisatoriske og økonomiske sider ved gjennomføringen av en byggeprosess og hvilke rammebetingelser, hjelpemidler og ansvar en har å forholde seg til i prosessen.
**Anbefalte forkunnskaper:** Ingen.
**Faglig innhold:** Rammebetingelser for BA-prosjekter, verdiskaping, byggeprosessens parter, roller og ansvar, offentlig byggesaksbehandling, byggeprosjektets delprosesser, organisering av planlegging/prosjektering/produksjon, økonomi i planleggingsfasen, lønnsomhetsanalyser, anbudsprosessen, beskrivelsestekster (NS3420), kalkulering, budsjettering og kostnadsrammer.
**Læringsformer og aktiviteter:** Forelesninger og øvinger.
Mappevurdering gir grunnlag for sluttkarakter
i emnet. I mappen inngår skriftlig avsluttende eksamen 50% og øvinger/arbeider 50%. Resultatet for delene angis i %-poeng, mens sensur for hele mappen (sluttkarakteren) angis med bokstavkarakter. Ved utsatt eksamen (kontinuasjonseksamen) kan skriftlig eksamen bli endret til muntlig eksamen.
**Kursmateriell:** Kompendium.
**Vurderingsform:** Mappeevaluering

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Skriftlig eksamen | | | 50/100 | A |
| Arbeider | | | 50/100 | |

**TBA4155 PROSJEKTSTYRING 2**
**Prosjektstyring 2**
**Project Planning and Control 2**

Faglærer: Førsteamanuensis Kjell Austeng, Professor II Per T Eikeland, Førsteamanuensis Bassam A Hussein, Professor Knut Fredrik Samset, Universitetslektor Olav Torp, Professor Jørn Vatn
Koordinator: Førsteamanuensis Kjell Austeng
Uketimer: Høst: 3F+2Ø+7S = 7.50 SP
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bokstavkarakterer
Obl. aktiviteter: Øvinger

**Læringsmål:** Emnet tar sikte på å gi utvidet kunnskap om prosjektevaluering, planlegging og gjennomføring av prosjekter, samt utvalgte emner som beslutningsteori, prosjekteringsledelse og kontrakts- og entrepriseformer og prosjektusikkerhet. Videre skal studentene settes i stand til på egen hånd å foreta enkle prosjektevalueringer inkl. flermålsanalyser og usikkerhetsanalyser.
**Anbefalte forkunnskaper:** TPK4115 Prosjektstyring 1 eller tilsvarende kunnskaper.
**Faglig innhold:** Prosjektevaluering, prosjekteringsledelse, beslutningsteori, trinnvis kalkulasjon, risikostyring, kontrakts- og entrepriseformer, sårbarhetsstudier, endringshåndtering, IKT (Informasjons- og kommunikasjonsteknologi) i prosjekter.
**Læringsformer og aktiviteter:** Mappevurdering gir grunnlag for sluttkarakter
i emnet. I mappen inngår skriftlig avsluttende eksamen 67% og semesteroppgave 33%. Resultatet for delene angis i %-poeng, mens sensur for hele mappen (sluttkarakteren) angis med bokstavkarakter. Ved utsatt eksamen (kontinuasjonseksamen) kan skriftlig eksamen bli endret til muntlig eksamen.
**Kursmateriell:** Utvalgt materiale.
**Vurderingsform:** Mappeevaluering

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Skriftlig eksamen | | | 67/100 | A |
| Arbeider | | | 33/100 | |

**TBA4165 BYGNINGSTEKNIKK**
**Bygningsteknikk, prosjektering av komplekse bygg**
**Building Technology, Design of Complex Buildings**

Faglærer: Professor Tore Haavaldsen, Professor II Harald Landrø, Professor Jan Vincent Thue
Koordinator: Professor Tore Haavaldsen
Uketimer: Vår: 3F+4Ø+5S = 7.50 SP
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bokstavkarakterer Obl. aktiviteter: Øvinger

**Læringsmål:** Emnet skal gi en innføring i viktige fagområder knyttet til prosjektering av komplekse bygninger. Sentrale områder er brannprosjektering, akustisk og romklimatisk prosjektering. Emnet skal dessuten gi trening i praktisk prosjektering. Kurset skal dessuten gi innsikt i arkitekters og ingeniørers rolle i prosjekteringen, og deler av undervisningen og oppgaveløsningen gjennomføres derfor i fellesskap med Fakultet for arkitektur og billedkunst.
**Anbefalte forkunnskaper:** Forkunnskaper tilsvarende emnene TBA4125 Prosjektering av bygninger og konstruksjoner og TBA4160 Bygningsfysikk GK.
**Faglig innhold:** Det vil bli undervist om teknisk-økonomisk utforming og evaluering av design-alternativer, detaljer og materialvalg med hensyn til: Brannsikkerhet, lydisolering og romakustiske forhold, kvalitet av inneklima, tekniske installasjoner, energiøkonomi, bestandighet og byggskader mm. Emnet gjør bruk av DAK for prosjektering.
**Læringsformer og aktiviteter:** Undervisningen er bygget opp rundt gjennomføringen av løsningen av praktiske prosjekteringsoppgaver og en del regneøvinger. Det undervises både gjennom tradisjonelle forelesninger og etter prinsippene for "problembasert læring". En større prosjekteringsoppgave skal utføres i samarbeid med arkitekt-studenter. Mappeevaluering gir grunnlag for sluttkarakteren i emnet. I mappen inngår skriftlig avsluttende eksamen som teller 60% og arbeider som teller 40%. Resultatet for delene angis i %-poeng. Vurdering for hele mappen (sluttkarakteren) angis med bokstavkarakter. Ved utsatt eksamen (kontinuasjonseksamen) kan skriftlig eksamen bli endret til muntlig eksamen.
**Kursmateriell:** Kompendiesamlinger. Byggforskserien.
**Vurderingsform:** Mappeevaluering

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Skriftlig eksamen | | | 60/100 | D |
| Arbeider | | | 40/100 | |

**TEP4235 ENERGIBRUK I BYGNING**
**Energibruk i bygninger**
**Energy Management in Buildings**

Faglærer: Professor Trygve Magne Eikevik, Amanuensis Arvid Gustafson, Førsteamanuensis Eilif Hugo Hansen, Professor Sten Olaf Hanssen, Professor Vojislav Novakovic, Professor Jan Vincent Thue, Professor Ivar Wangensteen
Koordinator: Professor Vojislav Novakovic
Uketimer: Høst: 3F+2Ø+7S = 7.50 SP
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bokstavkarakterer Obl. aktiviteter: Øvinger, Semesteroppgave

**Læringsmål:** Emnet tar sikte på å gi en praktisk og teoretisk innføring i forhold av betydning for effektiv energibruk i ikke- industrielle yrkesbygg og boliger.
**Anbefalte forkunnskaper:** Matematisk naturvitenskapelig basis fra 1. og 2. årskurs eller tilsvarende forkunnskaper.
**Faglig innhold:** Emnet er flerfaglig og formidler basiskunnskap fra fagområdene arkitektur, bygningsteknikk, elkraftteknikk, varme- og kuldeteknikk og reguleringsteknikk. Emnet bygger på helhetsvurderinger hvor ytre klima, bygning og klimasystem sees i sammenheng og likeså energibruk og energiforsyning. Målet er å tilfredsstille inneklimaet på en energiøkonomisk måte. Tema for forelesningene er inneklima, lønnsomhet, energipriser og tariffer, bygningsfysikk, varmetap og varmetilskudd, tekniske installasjoner, reguleringssystemer, energibruksanalyse og praktisk enøk-arbeid med prosjektering, bestemmelse av energisparepotensiale, forslag til tiltak og oppfølging.
**Læringsformer og aktiviteter:** Forelesninger, demonstrasjoner, laboratorie-, regne- og dataøvinger + semesteroppgave. Semesteroppgaven, som inngår i karaktersettingen og teller 25%, gjennomføres som problembasert prosjektarbeid i gruppene. Ved utsatt eksamen (kontinuasjonseksamen) kan skriftlig eksamen bli endret til muntlig eksamen.
**Kursmateriell:** Enøk i bygninger - effektiv energibruk , Universitetsforlaget, Oslo, 1996.
**Vurderingsform:** Skriftlig/Arbeider

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Skriftlig eksamen | | | 75/100 | D |
| Arbeider | | | 25/100 | |

**TBA4740 EIENDOM/FORV FORDYPN**
**Eiendomsutvikling og forvaltning, fordypningsemne**
**Real Estate and Facility Management, Specialization**

Faglærer: Professor II Svein Bjørberg, Professor II Per T Eikeland, Dekan Tore Haugen, Førsteamanuensis Marit Støre Valen
Koordinator: Førsteamanuensis Marit Støre Valen
Uketimer: Høst: 36S = 22.50 SP
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bokstavkarakterer Obl. aktiviteter: Ingen

**Læringsmål:** Gi studentene dybdekunnskap på et avgrenset felt innen bygg og eiendomsforvaltning, gi øvelse i selvstendig prosjektplanlegging og systematisk innhenting og anvendelse av informasjon, samt trening i skriftlig og muntlig kommunikasjon.
**Anbefalte forkunnskaper:** Eksamen i nødvendige grunnlagsemner for prosjektarbeidet og tilknyttede teoritema.
**Faglig innhold:** Emnet gjennomføres som et prosjektarbeid (belastning 15 studiepoeng) med en tilhørende fagdel (7,5 studiepoeng). Fagdelen består normalt av 2 teoritema, hver på 3,75 studiepoeng.
Emnet vil rette søkelys på utvikling og forvaltning av bygg og eiendommer i et livsløpsperspektiv fra tidlig ide- og konseptfase til FDVU-fasen. Det legges opp til å etablere en grunnleggende forståelse av byggeprosessen og samspillet mellom alle partene i en byggesak. Emnet skal også gi kunnskap og erfaringer med bruk av ulike IKT-verktøy for modellering/visualisering og prosjektledelse. I samarbeid med en byggherre går en inn i ett konkret utviklingsprosjekt, der en vurderer og analyserer ulike alternative løsninger for utviklingen av en eiendom eller en bygning. Det skal utarbeides flere alternative løsninger som skal presenteres for byggherre og andre mulige aktører i byggesaken.
Teoritemaene skal bygge opp under arbeidet med prosjektet og vil ha faglig tilknytning til prosjekttemaet. Prosjektarbeid og teoritemaene utgjør en helhet og skal velges under ett. De mest aktuelle teoritema for dette fordypingsemnet er:
Ombyggingsteknikk (Prof. II Svein Bjørberg)
Bygg- og eiendomsforvaltning (Prof. II Svein Bjørberg)
Overordnet struktur for styring av byggeprosjekter (Prof. II Per T Eikeland)
Konseptutvikling i tidligfase (Prof. Knut Samset)
Plan og byggesak (Prof. Tore I Haugen, AB-fakultet)
Teoritema fra andre institutt kan inngå i emnet.
**Læringsformer og aktiviteter:** Prosjektarbeidet gjennomføres som et selvstendig arbeid under veiledning og utformes individuelt eller som gruppearbeid. Undervisning i teoritemaene kan gis som forelesninger, kollokvier, laboratorieundervisning eller ledet selvstudium.
Emnet bedømmes med karakter på grunnlag av prosjektarbeidet (teller 67%) og muntlig eksamen i teoridelen (teller 33%).
Utsatt eksamen for teoridelen avholdes innen utgangen av eksamensperioden.
**Kursmateriell:** Oppgis ved semesterstart.
**Vurderingsform:** Muntlig/Arbeider

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Muntlig eksamen | | | 33/100 | D |
| Arbeider | | | 67/100 | |

**TPK4115 PROSJEKTSTYRING 1**
**Prosjektstyring 1**
**Project Planning and Control 1**

Faglærer: Førsteamanuensis Bassam A Hussein
Uketimer: Vår: 3F+2Ø+7S = 7.50 SP
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bokstavkarakterer
Obl. aktiviteter: Øvinger

**Læringsmål:** Emnet tar sikte på 1) å gi en grundig innføring i prosjekt som arbeidsform, 2) lære studentene metoder og teknikker for evaluering, planlegging, gjennomføring og oppfølging av prosjekter 3) teknikker for analyse av risiko under gjennomføring av prosjekter.
**Anbefalte forkunnskaper:** Ingen.
**Faglig innhold:** Begreper og definisjoner, prosjekt som arbeidsform, prosjektfaser, organisasjons- og gjennomføringsmodeller, strukturering av prosjektet (WBS), nettverksplanlegging, ressurs- og kostnadsestimering, prosjektreserver, usikkerhet og usikkerhetshåndtering, prosjektoppfølgingsprinsipper, oppfølging av tid og volum, kostnadsstyring, avvikshåndtering.
**Læringsformer og aktiviteter:** Forelesninger, e-læring, regneøvinger, spill og prosjektarbeid. Karakter i emnet settes på grunnlag av en semesteroppgave (40%) og avsluttende eksamen (60%). Ved utsatt eksamen (kontinuasjonseksamen) kan skriftlig eksamen bli endret til muntlig eksamen.
**Kursmateriell:** A. Rolstadås: Praktisk prosjektstyring, 3. utg., Tapir 2001.
PMI, A guide to project management body of knoweldge (PMBOK Guide), 2004 edition, project management institute.
**Vurderingsform:** Skriftlig/Arbeider

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Skriftlig eksamen | | | 60/100 | A |
| Arbeider | | | 40/100 | |

**BI2050 BIOLOGISKE RESSURSER**
**Biologiske ressurser**
**Biological Resources**

Faglærer: Professor Reidar Andersen, Professor Ulf Håkan Hytteborn, Professor Arne Moksnes, Førsteamanuensis Gunilla A Olsson, Professor Eivin Røskaft
Koordinator: Professor Eivin Røskaft
Uketimer: Vår: 4F+2Ø+6S = 7.50 SP
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bokstavkarakterer
Obl. aktiviteter: Godkjent deltakelse på forelesninger

**Læringsmål:** Etter å ha fullført kurset skal studentene ha grunnleggende kunnskap om viktige biologiske ressurser.
**Anbefalte forkunnskaper:** Eksamener tilsvarende minst 120 studiepoeng.
**Faglig innhold:** Temaer som vil bli behandlet er utbredelse og forekomst av arter, populasjoner, samfunn og naturtyper, og prinsipper for og fordeling av biologisk produksjon på ulike nivå. Dette inkluderer produksjon innenfor jordbruk og skogbruk, i tillegg til vilt,- fiske- og marine naturressurser. Norges naturvariasjon og biologiske ressurser belyses også i en større sammenheng. Naturvariasjonen relateres til klimaforholdene, og både naturlige og eventuelle menneskeskapte klimaendringers påvirkning på naturen behandles, inkludert havets påvirkning. En innføring i begrepet biologisk mangfold, trusler mot biologisk mangfold og forvaltning av biologisk mangfold lokalt og globalt er også en viktig del av innholdet i kurset. Prinsipper og praksis i forvaltning av biologiske ressurser, både lokalt og globalt, vil bli belyst, herunder viktige nasjonale lover og internasjonale avtaler. Videre vil en ta for seg metoder i konflikthåndtering i offentlig og privat sektor med hensyn til forvaltning av slike ressurser.
**Læringsformer og aktiviteter:** Forelesninger: 40 timer.
Emnet er ikke åpent for biologistudenter, dvs emnegruppa i biologi.
**Kursmateriell:** Oppgis ved semesterstart.
**Vurderingsform:** Skriftlig

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Skriftlig eksamen | | | 1/1 | |

**FY2290 ENERGIRESSURSER**
**Energiressurser**
**Energy Resources**

Faglærer: Førsteamanuensis Turid Worren
Uketimer: Vår: 3F+1Ø+8S = 7.50 SP Undervisningsspråk: Norsk
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bokstavkarakterer
Obl. aktiviteter: Godkjent prosjektrapport

**Læringsmål:** Emnet skal gi grunnleggende kunnskap om viktige energiressurser. Studentene skal settes i stand til å vurdere potensial, fordeler og ulemper ved utnyttelse av de ulike energiressursene.

**Anbefalte forkunnskaper:** Eksamener tilsvarende minst 120 studiepoeng, inkludert minst et grunnfag. Emnet er primært tiltenkt studenter uten hovedprofil/emnegruppe eller tilsvarende kunnskaper i fysikk, som tar sikte på et hovedfagsstudium i naturressursforvaltning. Andre studenter med interesse for forvaltning kan også søke.
**Faglig innhold:** Emnet gir en oversikt over energiressursene og deres rolle i det moderne samfunn og de medfølgende miljøproblemer. Det gis en oversikt over dagens situasjon i et nasjonalt og globalt perspektiv. Miljøvirkninger som forandringer av klima, sur nedbør, gjødslingseffekter og inngrep i landskapsbilde blir beskrevet. Den fremtidige rolle av fossile energikilder, mulige former for kjernekraft og problemer i den sammenheng vil bli behandlet. En vil videre diskutere mulighetene for et bærekraftig energisystem, og de generelle problemene ved utvikling av ny teknologi. Mulighetene for en mer effektiv bruk av energiressursene vil bli diskutert, spesielt hvordan energilovene styrer disse mulighetene. Potensial og utnyttelse av fornybare energikilder som sol-, vind- og bølgeenergi, vannkraft og biomasse vil bli beskrevet. Kort beskrivelse av internasjonale konvensjoner, og nasjonale lover og forskrifter som regulerer bruk av energiressursene, vil inngå i emnet.
**Læringsformer og aktiviteter:** Forelesninger, frivillige øvingsoppgaver og prosjekt. Mappeevaluering gir grunnlag for sluttkarakter i emnet. Mappen består av skriftlig avsluttende eksamen 80% og miniprosjekt 20%. Resultatet for delene angis i %- poeng, mens sluttkarakter angis med bokstavkarakter. Ved utsatt eksamen kan skriftlig eksamen bli endret til muntlig eksamen.
**Kursmateriell:** Oppgis ved semesterstart.
**Vurderingsform:** Mappeevaluering

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Skriftlig eksamen | | | 80/100 | C |
| Oppgave | | | 20/100 | |

**GEOG1000 MENNESKE STED BYGD**
**Menneske og sted - Bygd**
**People and Place - Country**

Faglærer: Førstekonsulent Jorunn Reitan
Uketimer: Høst: 20F = 7.50 SP Undervisningsspråk: Norsk
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bokstavkarakterer
Obl. aktiviteter: 3 dagers feltkurs utenfor Trondheim og godkjent gruppeoppgave
**Læringsmål:** Målet med emnet er å gi studentene en oversikt over noe av bredden og mangfoldet i geografifaget.
**Anbefalte forkunnskaper:** Ingen
**Faglig innhold:** Gjennom forelesninger og feltkurs gis det en innføring i en del sentrale tema, begreper og tilnærmingsmåter fra mange av fagets subdisipliner. Dette knyttes til en norsk distrikts-kontekst. En del av undervisningen henter eksempler fra en konkret region i Trøndelag. Blant annet vil studentene få kunnskap om hvordan landskapet er formet gjennom natur-gitte så vel som menneskepåvirkete prosesser. Bygdas historiske utvikling, aktuelle prob-lemer og arealkonflikter, karakteristika ved landskap, befolkning, livsform og næringsliv, så vel som stedsidentitet/regional identitet blir tatt opp. Det legges vekt på forholdet mellom individ og samfunn samt å se lokale, nasjonale og globale prosesser i sammenheng.
I forbindelse med feltkurset blir det gitt oppgaver som det skal arbeides med i grupper. Hver gruppe utformer en feltkursrapport, som må godkjennes før det gis adgang til skriftlig eksamen.
**Læringsformer og aktiviteter:** 20 timer forelesninger og 3 dagers feltkurs utenfor Trondheim, obligatorisk.
**Kursmateriell:** Oppgis ved semesterstart.
**Vurderingsform:** Skriftlig

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Skriftlig eksamen | | | 1/1 | |

**GEOG1001 MENNESKE STED BY**
**Menneske og sted - By**
**People and Place - Town**

Faglærer: Førstekonsulent Jorunn Reitan
Uketimer: Vår: 20F = 7.50 SP
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bokstavkarakterer
Obl. aktiviteter: 3 dagers feltkurs i Trondheim og godkjent gruppeoppgave
**Læringsmål:** Målet med emnet er å gi studentene en oversikt over noe av bredden og mangfoldet i geografifaget.
**Faglig innhold:** Gjennom forelesninger og feltkurs gis det en innføring i en del sentrale tema, begreper og tilnærmingsmåter fra mange av fagets subdisipliner. Dette knyttes til en norsk bykontekst. En del av undervisningen henter eksempler fra Trondheim. Studentene vil få kunnskap om byens historiske utvikling, aktuelle problemer og arealkonflikter samt karakteristika ved bylandskap, befolkning, levekår og næringsliv. Det legges vekt på forholdet mellom individ og samfunn samt å se lokale, nasjonale og globale prosesser i sammenheng.
I forbindelse med feltkurset blir det gitt oppgaver som det skal arbeides med i grupper. Hver gruppe utformer en feltkursrapport, som må godkjennes før det gis adgang til skriftlig eksamen.
**Læringsformer og aktiviteter:** 20 timer forelesninger og obligatorisk feltkurs, 3 dager i Trondheim.
**Vurderingsform:** Skriftlig

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Skriftlig eksamen | | | 1/1 | |

**SØK1101 MILJØ RESSURSØKONOMI**
**Miljø- og ressursøkonomi**
**Environmental and Resource Economics**

Faglærer: Professor Anders Skonhoft
Uketimer: Vår: 2F+1Ø+9S = 7.50 SP Undervisningsspråk: Norsk
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bokstavkarakterer
Obl. aktiviteter: Godkjent semesteroppgave

**Læringsmål:** Målet er å gi studentene innsikt i miljø- og ressursøkonomiske kriterier som brukes for å vurdere (investerings- )prosjekt med betydelige konsekvenser for miljøet. Emnet skal også gi studentene innsikt i kostnader og gevinster knyttet til miljømotiverte reguleringstiltak.
**Anbefalte forkunnskaper:** Emnet bygger på den obligatoriske undervisning i økonomi og matematikk for sivilingeniører.
**Faglig innhold:** Etikk - hvordan veie dagens behov mot framtidige generasjoners behov? Hva skal vi mene med bærekraftig utvikling? Prinsippene for samfunnsøkonomisk analyse. Offentlig regulering - når og hvordan? Effektiv utnyttelse av miljøressurser. Teorien for optimal utnyttelse av ikke-fornybare og av fornybare ressurser. Forurensningskontroll - hvorfor og hvordan? Verdisetting av miljøressurser. Internasjonal miljøproblematikk og kontrolltiltak. Metoder for miljøregnskap.
**Læringsformer og aktiviteter:** Forelesninger og større øvinger som forutsetter at studentene setter seg inn i aktuelle miljøpolitiske problemstillinger. Emnet forutsetter dessuten at studentene presenterer deler av pensum i plenum. Studentoppgavene baseres på gruppearbeid. Det forutsettes en godkjent obligatorisk semesteroppgave for adgang til eksamen.
**Kursmateriell:** Oppgis ved semesterstart.
**Vurderingsform:** Skriftlig

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Skriftlig eksamen | | | 100/100 | C |

**SØK1104 KOMM ØK OG PLANL**
**Kommunal økonomi og planlegging**
**Local Public Finance and Planning**

Faglærer: Professor Lars-Erik Borge
Koordinator: NN
Uketimer: Vår: 2F = 7.50 SP Undervisningsspråk: Norsk
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bokstavkarakterer
Obl. aktiviteter: Godkjent semesteroppgave.

**Læringsmål:** Formålet med emnet er å gi studentene kunnskap om hovedprinsippene for finansiering og oppgaveløsning i kommunene. Videre skal studentene få kjennskap til hvordan nytte-kostnads-analyse kan anvendes til vurdering av lokale utbyggingsprosjekter.
**Anbefalte forkunnskaper:** Gjennomført første semester i masterstudiet i fysisk planlegging eller tilsvarende
**Faglig innhold:** Emnet gir en innføring i begrunnelser for offentlige inngrep i økonomien og prinsipper for oppgavefordeling mellom statlige og lokale myndigheter. Videre er finansieringen av kommunene et sentralt tema. Her vektlegges begrunnelsen for lokale skatter og statlige overføringer, og mer spesielle finansieringsordninger som prising av kommunale tjenester og utbyggingsavgifter. Nytte-kostnads-analyse introduseres som verktøy for vurdering av lokale utbyggingsprosjekter.
**Læringsformer og aktiviteter:** Forelesninger og øvinger
**Kursmateriell:** Blir opplyst ved semesterstart
**Vurderingsform:** Skriftlig

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Skriftlig eksamen | | | 100/100 | C |

**SANT2006 KULTUR NATUR MILJØ**
**Kultur, natur og miljø**
**Culture, Nature and Environment**

Faglærer: Førsteamanuensis Harald Aspen
Uketimer: Høst: 2F = 7.50 SP Undervisningsspråk: Norsk
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bokstavkarakterer
Obl. aktiviteter: Ingen

**Læringsmål:** Utvikle en grunnleggende forståelse av analytiske tilnærminger til relasjonen mellom mennesket og dets naturlige omgivelser.
**Anbefalte forkunnskaper:** Ex.phil., SANT1000 (Ex.fac.), SANT1001, SANT1002, SANT1003 samt ett av emnene SANT1004-1010
**Faglig innhold:** Emnet tar for seg former for menneskelig transformasjon av naturen, økologiske tilpasninger, sosiale formers konsekvenser for miljøet, og betingelser for en bærekraftig utvikling. Emnet viser variasjonen i forholdet mellom menneske og natur og ulike kulturelle begrepsfestinger av denne relasjonen.

SANT2005-2008: det tilbys undervisning i minimum ett emne pr. semester. Hvert emne vil normalt gå hvert fjerde semester. Hvilket emne som tilbys kunngjøres ved semesterstart på instituttet og på nettsiden www.svt.ntnu.no/san
**Læringsformer og aktiviteter:** Forelesninger/seminarer (inntil 16 timer undervisning)
**Kursmateriell:** Oppgis ved semesterstart.
**Vurderingsform:** Muntlig

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Muntlig eksamen | | | | |

**TIØ4110 ØKONOMISTYRING**
**Økonomistyring og selskapsrett**
**Business Management and Company Law**

Faglærer: Førsteamanuensis Kjell Banken, Universitetslektor Terje Skjønhals
Koordinator: Førsteamanuensis Kjell Banken
Uketimer: Vår: 3F+2Ø+7S = 7.50 SP Undervisningsspråk: Norsk
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bokstavkarakterer
Obl. aktiviteter: Ingen
**Læringsmål:** Emnet skal gi en innføring i bruk av finansregnskapet i økonomisk styring. Sentralt er utdyping av juridiske problemstillinger i forbindelse med bedriftens økonomi.
**Anbefalte forkunnskaper:** Emne TIØ4256 eller TIØ4257 Teknologiledelse 1.
**Faglig innhold:** Juridiske bestemmelser vedrørende selskapsdannelse, eierforhold, styre og daglig ledelse. Rettslige forhold ved finansiering av investering og drift (project finance, corporate finance). Refinansiering og opphør av virksomhet. Corporate social responsibility.
Økonomistyring i strategisk sammenheng. Introduksjon til økonomiske sammenhenger og økonomiforståelse. Finansregnskapet og lovbestemmelser for god regnskapsskikk. Oppbygging av resultatregnskapet og balansen. Analyser av bedriftens lønnsomhet, likviditet og finansielle situasjon. Krisesymptomer i og utenfor bedriften og hva kan bedriften gjøre for å bedre økonomisk situasjon. Logistikk og flytorientert økonomistyring.
**Læringsformer og aktiviteter:** Forelesninger og øvinger. Ved utsatt eksamen (kontinuasjonseksamen) kan skriftlig eksamen bli endret til muntlig eksamen.
**Kursmateriell:** Oppgis ved semesterstart.
**Vurderingsform:** Skriftlig

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Skriftlig eksamen | | | 100/100 | C |

**TIØ4215 KONTR RETT FORHANDL**
**Kontraktsrett og kontraktsforhandlinger**
**Contract Law and Negotiations**

Faglærer: Universitetslektor Terje Skjønhals
Uketimer: Vår: 3F+2Ø+7S = 7.50 SP Undervisningsspråk: Norsk
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bokstavkarakterer
Obl. aktiviteter: Ingen
**Læringsmål:** Studentene skal få kunnskap om kontraktsrett og kontraktsforhandlinger generelt, og få en dypere innsikt i tilvirkningskontrakter. De skal også få en innføring i forhandlingsteori spesielt rettet mot kontraktsforhandlinger.
**Anbefalte forkunnskaper:** Ingen.
**Faglig innhold:** Innføring i juridisk metode og rettskildene i kontraktsretten. Alminnelig avtale og kontraktsrett. Kjøpsrett. IT-anskaffelser, tilvirkningskontrakter, bl.a. entreprisekontrakter, verkstedskontrakter, forberedelse til forhandlinger, forhandlinger, gjennomføring og implementering av resultatet i egen organisasjon, herunder kontraktsadministrasjon og konfliktløsning.
**Læringsformer og aktiviteter:** Forelesninger, øvinger. Teoridelen i forhandlinger vil bli repetert gjennom praktiske øvinger som planlegges gjennomført i løpet av en dag i aktivitetsuken. Ved utsatt eksamen (kontinuasjonseksamen) kan skriftlig eksamen bli endret til muntlig eksamen.
**Kursmateriell:** Oppgis ved semesterstart.
**Vurderingsform:** Skriftlig

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Skriftlig eksamen | | | 100/100 | C |

**TPD4185 FORMGIVNING I TRE**
**Formgivning i tre**
**Design in Wood**

Faglærer: Førsteamanuensis Jon Herman Rismoen
Uketimer: Høst: 2F+8Ø+2S = 7.50 SP
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bokstavkarakterer Obl. aktiviteter: Ingen

**Læringsmål:** Formålet med emnet er å gi studentene forståelse for bruk av tre i nye sammenhenger innenfor produktdesign og arkitektur. Prosjektoppgavene i emnet skal gi studentene praktisk erfaring med arbeid i tre.
**Anbefalte forkunnskaper:** Antall studenter er begrenset til 15. Det er ønskelig med en jevn fordelig av studenter fra ulike studieprogram. Verkstedkurs på 24 timer er obligatorisk i starten av semesteret for studenter som ikke kommer fra studieprogrammet Industriell design.
**Faglig innhold:** Det legges vekt på nyskapning innen bruk av trematerialer. Emnet skal trene ferdigheter i design av produkter, med fokus på samspillet mellom estetikk, funksjon, trematerialer og produksjonsprosesser. Det vil bli tatt utgangspunkt i design av enkeltprodukter, interiørelementer eller bygningskomponenter. Det blir gitt en eller flere prosjektoppgaver hvor studentene skal bli kjent med tre som materiale og utforske enkelte produksjonsprosessers muligheter og begrensninger. Det vil bli lagt stor vekt på arbeid med skissemodeller og prototypbygging.
**Læringsformer og aktiviteter:** Forelesninger, øvingsoppgaver, prosjektarbeid, obligatoriske bedriftsbesøk og individuell veiledning. I prosjektoppgavene inngår en muntlig presentasjon av resultatene.
**Kursmateriell:** Oppgis ved semsterstart.
**Vurderingsform:** Arbeider

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Arbeider | | | 100/100 | |

# EMNEBESKRIVELSER FOR EMNER FAKULTET FOR ARKITEKTUR OG BILLEDKUNST UNDERVISER FOR ANDRE FAKULTET

**AAR1000 ARKITEKTURHISTORIE**
**Arkitekturhistorie**
**History of Architecture**

Faglærer: Førsteamanuensis Dag Nilsen
Uketimer: Vår: 2F+2Ø+6S = 7.50 SP Undervisningsspråk: Norsk
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bokstavkarakterer
Obl. aktiviteter: Ingen

**Læringsmål:** ,Emnet skal gi oversikt over de bygde omgivelsers historie ved gjennomgang av historiske bygningstyper og enkelte byggverks og miljøers utforming, sett i lys av samtidens tekniske kunnskap, teori og samfunnsforhold. Arkitektur og arkitekturteoretiske tema fra antikken til vår tid, hovedsakelig knyttet til den vestlige verden, blir behandlet.
**Forkunnskapskrav:** Generell studiekompetanse
**Faglig innhold:** Historiske og samfunnsmessige forutsetninger for byggevirksomhet
Historisk byggeteknikk og materialbruk
Formelementer og deres systemsammenheng
Arkitekturteori
**Læringsformer og aktiviteter:** Forelesninger og selvstudium (pensum)
**Kursmateriell:** Pensumlitteratur
**Vurderingsform:** Arbeider

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Arbeider | | | 1/1 | |

**AAR1050 FORMGIVING**
**Formgiving som kreativ prosess**
**Design as a Creative Process**

Faglærer: Førsteamanuensis Svein Wolle
Uketimer: Høst: 2F+5Ø+5S = 7.50 SP
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bokstavkarakterer
Obl. aktiviteter: Ingen

**Læringsmål:** Emnets mål er å gi studentene kunnskap om og forståelse for forskjellige avbildingsmetoder, dessuten innsikt i grunnleggende formprinsipper for å gjøre dem bedre skikket til å arbeide med formgiving.
**Anbefalte forkunnskaper:** Ingen.
**Faglig innhold:** Formgiving av objekter (produktdesign/arkitektur); tekniske konstruksjoner, apparater, bygninger og andre nyttegjenstander er resultatet av en kreativ prosess hvor utøverens forståelse og erfaring for utvikling av ideer spiller sammen med vedtatte konvensjoner: Prosjekteringsmetoder, presentasjons-måter, bruk av grafiske symboler osv. Emnet er en introduksjon til formgivingsfaget og tar opp basale prinsipper som ligger til grunn for all kreativ virksomhet innenfor design. Emnet tar opp temaene Geometrisk Avbildning, Tegning (frihånds-) og formgiving knyttet til prosjektering av et enkelt spesifikt objekt.
**Læringsformer og aktiviteter:** Forelesninger og øvinger. Studentene skal kun arbeide med blyant, passer, lineal på papir og modellbygging. Dette betraktes som et nødvendig erfaringsgrunnlag hvis en skal kunne utnytte datamaskinen som verktøy for å skape/prosjektere fysiske produkter. Øvingene med personlig
konsultasjon utgjør en viktig del av undervisningen (?Learning by Doing?).
**Kursmateriell:** Det er ikke utarbeidet eget kompendium til emnet, men studentene vil få utdelt en liste med relevant, utvalgt litteratur. Avdelingsbiblioteket for fakultetet vil i hele semesteret sperre denne litteraturen til gjennomsyn og 1-dags lån.
**Vurderingsform:** Arbeider

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Arbeider | | | 1/1 | |

**AAR4200 FORM OG FARGE GK 1**
**Form og farge, grunnkurs 1**
**Form and Colour, Basic Course 1**

Faglærer: Professor Charles Alexander Booker
Uketimer: Høst: 1F+8Ø+3S Vår: 2F+7Ø+3S = 15.0 SP
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bestått/Ikke bestått Obl. aktiviteter: Ingen

**Læringsmål:** Høst: Innføring i grunnleggende teknikker i tegnerisk fremstilling relatert til designområdet med vekt på form og formanalyse. Innføring i prinsipper om layout og visuell presentasjon i design. Vår: Innføring i plastisk 3D problemstillinger og grunnleggende formlære. Innføring i fargeforståelse og bruk.
**Anbefalte forkunnskaper:** Emnet er forbeholdt studenter ved Industriell design.
**Faglig innhold:** Tegning, presentasjon. 3D form. Farge.

**Læringsformer og aktiviteter:** ØvingsOppgaver, individuell veiledning (korreksjon). Forelesninger, seminarer og kollokvier. Undervisningen samordnes med undervisningen i emnet TPD4105 Produktdesign 2 - IT.
**Kursmateriell:** Eksempler fra billedkunst, industridesign og arkitektur. Anbefalte bøker: D.K. Francis, Ching: Tegning. Ingegerd Andersson m.fl.: Grafisk utforming. Layout og desktop. Cheryl Akner-Koler: Three Dimensional Visual Analysis. Urban Willumsen: Fargelære. Johannes Itten: Fargekunstens elementer. Dick Powell: Presentation Techniques.
**Vurderingsform:** Arbeider

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Arbeider | | | 100/100 | |

**AAR4205 FORM OG FARGE GK 2**
**Form og farge, grunnkurs 2**
**Form and Colour, Basic Course 2**

Faglærer: Professor Charles Alexander Booker
Uketimer: Høst: 2F+7Ø+3S = 7.50 SP
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bokstavkarakterer Obl. aktiviteter: Ingen
**Læringsmål:** Videreføring i anvendt fargebruk, materialer i plastisk form, presentasjon og kommunikasjon. Design historie tar for seg historiske og systematiske spørsmål innenfor design. Det vil formidle kjennskap til historisk viktige designprodukter og deres teoretiske bakgrunn med henblikk på forståelse av deres plass i tekniske, produksjonsmessige, samfunnsmessige og ideologiske systemer.
**Anbefalte forkunnskaper:** Emnet bygger på emne AAR4200 Form og farge GK 1, og er forbeholdt studenter ved Industriell design.
**Faglig innhold:** Farge, fargebruk, plastisk form, presentasjon, designhistorie.
**Læringsformer og aktiviteter:** ØvingsOppgaver, individuell veiledning (korreksjon). Forelesning, seminarer, kollokvier. Undervisningen kan på forskjellige måter knyttes til prosjektOppgave i Produktdesign 3. Undervisningen samordnes med undervisningen i emne TPD4115 Produktdesign 3.
**Kursmateriell:** Eksempler fra billedkunst og industridesign. Kompendium 1 og 2 i Designhistorie og John Heskett: Industrial Design.
**Vurderingsform:** Arbeider

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Arbeider | | | 100/100 | |

**AAR4210 FYS MILJØPLANLEGGING**
**Fysisk miljøplanlegging**
**Physical Planning and the Environments**

Faglærer: Universitetslektor Anders Avlesen, Førsteamanuensis Eirin Olaussen Ryeng, Førsteamanuensis Sveinn T Thorolfsson
Koordinator: Førsteamanuensis Helge Fiskaa
Uketimer: Høst: 2F+6Ø+4S = 7.50 SP
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bokstavkarakterer Obl. aktiviteter: Konsentrert landmålingskurs
**Læringsmål:** Studentane skal gjennom arbeid med det fysiske miljøet få ein introduksjon til viktige element i berekraftig byutvikling og infrastruktur. Dei skal i tillegg få grunnleggande kjennskap til prosjektarbeid i grupper, rapportskriving og presentasjon.
**Anbefalte forkunnskaper:** Ingen.
**Faglig innhold:** Emnet er bygd opp omkring eit gjennomgåande prosjekt i eit konkret byområde. Prosjektet tek for seg lokalisering og arealbruk, service- og fellesfunksjonar, leik og rekreasjon, transportsystem, trafikktryggleik og universell utforming, og vassforsyning, avløp og forureiningar. På grunnlag av situasjonsanalysar skal det utarbeidast forslag til forbetringar av det fysiske miljøet og gjennomførast konsekvensvurderingar og samanlikning av alternativ. I prosjektet inngår bruk av digitale kart og framstilling av analysar og planforslag ved hjelp av enkel bruk av geografiske informasjonssystem (GIS). I tilknyting til dette blir det gitt ei innføring i landmåling. Forelesingane legg vekt på spørsmål som er sentrale i prosjektarbeidet, og vil elles gje innblikk i planleggingas samfunnsmessige oppgåver og planprosessar.
**Læringsformer og aktiviteter:** Emnet blir gjennomført som problembasert læring (PBL) med hovudvekt på prosjektarbeid i grupper. Prosjektet gjer bruk av IKT-verktøy og skal presenterast som skriftleg rapport i digitalt format. Emnet blir gjennomført i samarbeid mellom Institutt for byforming og planlegging, Institutt for bygg, anlegg og transport og Institutt for vann- og miljøteknikk. Gruppevis prosjektkarakter, men mogleg med differensiert karakter innan gruppa. Landmålingskurset må vere godkjent for å få karakter i emnet. Det skjer ei samordning med førstesemesteropplegget Teknostart.
**Kursmateriell:** I tillegg til kompendium blir faglitteratur til prosjektarbeidet tilgjengeleg på Fakultetsbiblioteket. Delar av kursmateriellet blir gjort tilgjengeleg på web.
**Vurderingsform:** Arbeider

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Arbeider | | | 100/100 | |

**AAR4215 FYS DETALJPLANLEGG**
**Fysisk detaljplanlegging**
**Local Planning**

Faglærer: Førsteamanuensis Helge Fiskaa
Uketimer: Vår: 3F+2Ø+7S = 7.50 SP
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bokstavkarakterer

Obl. aktiviteter: Øvinger
**Læringsmål:** Emnet skal gjennom prosjektretta arbeid sette studentane i stand til å forstå krav som inngår i detaljplanlegginga, og utarbeide regulerings- og bebyggelsesplanar for ulike situasjonar i eit by- og tettstadområde.
**Anbefalte forkunnskaper:** Bygger delvis på emne AAR4210 BM1 - Fysisk miljøplanlegging eller tilsvarande.
**Faglig innhold:** (I) Fysisk detaljplanlegging som forvaltningsmessig aktivitet i historisk og generelt perspektiv og slik det i dag er fastlagt i Plan- og bygningslova. Aktøranes ulike roller - samarbeid og medverking. (II) Planutforming i byar og tettstader i lys av folks og funksjonars behov og moglege løysingar, med vekt på nærmiljø, tilgjenge og forholdet til naturgrunnlag og infrastruktur. (III) Situasjons- og behovsanalysar som grunnlag for planutforming. (IV) Utarbeiding av planforslag i lys av overordna plan, rammevilkår og etterfølgjande gjennomføring.
**Læringsformer og aktiviteter:** Øvingsarbeid i grupper, forelesingar, synfaringar. Øvingane må vere leverte og godkjende før eksamen og tel i den endelige karakteren.
**Kursmateriell:** Kompendium og anna materiale - blir opplyst ved semesterstart.
**Vurderingsform:** Skriftlig/Arbeider

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Skriftlig eksamen | | | 50/100 | D |
| Arbeider | | | 50/100 | |

**AAR4220 FYS OVERSIKTSPLANL**
**Fysisk oversiktsplanlegging**
**Master Planning**
Faglærer: Førsteamanuensis Kathrine Strømmen
Uketimer: Høst: 3F+3Ø+6S = 7.50 SP
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bokstavkarakterer
Obl. aktiviteter: Øvinger
**Læringsmål:** Emnet skal gi studentene kjennskap til og innføring i sentrale problemstillinger og i det lovmessige grunnlaget for fysisk oversiktsplanlegging. Studentene skal settes i stand til å planlegge for ulike situasjoner i et by-/tettstedsmessig område
**Anbefalte forkunnskaper:** Emnet skal faglig sees i sammenheng med AAR4215 Fysisk detaljplanlegging og AAR4225 Samordnet areal- og transportplanlegging.
**Faglig innhold:** Oversiktsplanleggingens bakgrunn, historie, forvaltningsstruktur og innhold. Innføring i planleggingsteori, planleggingens organisering, konflikter i planlegging og situasjonsavhengig planlegging. Innføring i sentrale planleggingsmetoder deriblant strategisk planlegging, utredningsmetodikk og bruk av informasjonsteknologi.
**Læringsformer og aktiviteter:** Forelesninger, øvinger, seminar. Øvingene teller 50% av den endelige karakteren i emnet.
**Kursmateriell:** Kompendium.
**Vurderingsform:** Skriftlig/Arbeider

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Skriftlig ekamen | | | 50/100 | D |
| Arbeider | | | 50/100 | |

**AAR4225 SAMORD AREAL/TRANSP**
**Samordnet areal- og transportplanlegging**
**Co-ordinated Land Use and Transportation Planning**
Faglærer: Førsteamanuensis Kathrine Strømmen
Uketimer: Vår: 3F+2Ø+7S = 7.50 SP
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bokstavkarakterer
Obl. aktiviteter: Øvinger
**Læringsmål:** Emnet skal sette studentene i stand til å forstå sammenhengene mellom arealbruk og transport og få kjennskap til planlegging av arealbruk og transportinfrastruktur på overordnet nivå.
**Anbefalte forkunnskaper:** Emnet skal ses i sammenheng med AAR4220 Fysisk oversiktsplanlegging og transport- og vegplanleggingsfag (dvs. TBA4215 Vegplanlegging, TBA4291 Transportanalyse GK, TBA4300 Trafikksikkerhet og gatemiljø og TBA4305 Transportsystemet).
**Faglig innhold:** Arealbruk som drivkraft og binding i byer og regioners utvikling. Samspillet mellom de ulike deler av transportnettet og krav til transportstandard avhengig av funksjon til de ulike deler av arealbruken og infrastrukturen. Innføring i planlegging og konsekvensutredning som forvaltningsmessig aktivitet. Bruk av reisevaneundersøkelser, databaser, GIS- teknologi og konsekvensanalyser. Organisering og gjennomføring av tverrfaglig planutarbeidelse på oversiktsnivå.
**Læringsformer og aktiviteter:** Forelesninger, øvinger, seminar. Øvingen teller 30 % av den endelige karakteren.
**Kursmateriell:** Kompendium, offentlige rapporter og veiledningsmateriale.
Hompland (red.) Byens veier. Fagbokforlaget
**Vurderingsform:** Skriftlig/Arbeider

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Skriftlig eksamen | | | 70/100 | D |
| Arbeider | | | 30/100 | |

**AAR4230 PLANL I ULAND VK**
**Planlegging og bygging i utviklingsland, videregående kurs**
**Planning and Construction in Developing Countries, Advanced Course**

Faglærer: Professor Hans Christie Bjønness
Uketimer: Vår: 3F+1Ø+8S = 7.50 SP
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bokstavkarakterer
Obl. aktiviteter: Øvinger

**Læringsmål:** Emnet skal gi forståelse for forutsetninger og anvendbar kunnskap for gjennomføring av planlegging, infrastruktur og byggevirksomhet på et bærekraftig grunnlag i utviklingsland.
**Anbefalte forkunnskaper:** Ingen.
**Faglig innhold:** Planlegging for bærekraftig utvikling krever kunnskaper på et bredt tverrfaglig grunnlag. Emnet vil diskutere teori- og metodegrunnlag for bærekraftig samfunns- og byutvikling, planlegging og byggevirksomhet. Miljø-, sosioøkonomiske-, fysiske- og kulturelle faktorer skal sees i sammenheng, og ut fra ulike stedlige betingelser. Det vil legges vekt på eksempel som illustrerer ulike betingelser og institusjonelle rammer for utvikling og gjennomføring av prosjekt i bistandssamarbeid. Planlegging under krise for gjenoppbygging etter katastrofer vil være deltema. Det skal gjennomføres øvingsOppgave med prosjektdokument ut fra FN-format, og målorientert prosjektplanlegging som praktisert av NORAD (LFA).
**Læringsformer og aktiviteter:** Emnet er et samarbeid mellom flere institutter ved Fakultet for arkitektur og billedkunst, Fakultet for ingeniørvitenskap og teknologi og Fakultet for samfunnsvitenskap og teknologiledelse. Det legges vekt på tverrfaglige seminarer med innledere fra andre fakultet ved NTNU, og studier av eksempel (case-studies). En studie-/øvingsOppgave skal gjennomføres.
**Kursmateriell:** Kompendium.
**Vurderingsform:** Skriftlig

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Skriftlig eksamen | | | 100/100 | C |

**AAR4245 BYPLANHISTORIE**
**Byplanhistorie**
**History of Town Planning**

Faglærer: Førsteamanuensis Sverre Flack
Uketimer: Høst: 3F+2Ø+7S = 7.50 SP
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bokstavkarakterer Obl. aktiviteter: Ingen

**Læringsmål:** Emnet skal gi studentene et overordnet omriss av byers og byplanteoriers utvikling over tid.
**Anbefalte forkunnskaper:** Ingen.
**Faglig innhold:** Emnet følger den historiske utviklingen av byer med særlig vekt på byplanhistorien fra den tidlige industrialismen og fram til i dag. Emnet gir også kunnskap om utviklingen av ulike byformingsteorier som basis for praktisk innføring i byplanlegging.
**Læringsformer og aktiviteter:** Forelesninger. Når det gjelder undervisningen samordnes forelesningstidspunkt med AAR4360 Arkitekturens teori og historie B.
**Kursmateriell:** Kompendium.
**Vurderingsform:** Skriftlig

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Skriftlig eksamen | | | 100/100 | D |

**AAR4700 BY/REGIONPL FORDYPN**
**By- og regionplanlegging, fordypningsemne**
**Town and Regional Planning, Specialization**

Koordinator: Professor Tor Medalen
Uketimer: Høst: 36S = 22.50 SP
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bokstavkarakterer
Obl. aktiviteter: Øvinger

**Læringsmål:** Kompetanse vedrørende utvalgte fordypningstemaer innenfor de sentrale fagområdene som dekkes ved Institutt for byforming og planlegging. Fordypningsemnet skal også gi ferdigheter i planlegging og gjennomføring av prosjekt samt prosjektrapportering.
**Anbefalte forkunnskaper:** Følgende emner: AAR4215 Fysisk detaljplanlegging og AAR4220 Fysisk oversiktsplanlegging, eller AAR4225 Samordnet areal- og transportplanlegging.
**Faglig innhold:** Emnet består av et prosjekt i by- og regionplanlegging på 22,5 Sp i kombinasjon med tre temaer (dvs. 3 temaer á 3,75 Sp). Prosjektarbeidet kan hentes fra problemstillinger av forsknings- og utviklingsmessig karakter innenfor hele instituttets fagområde, i samråd med faglærer. Temaene skal gi et bredere teoretisk fundament innen fagfeltet, som også støtter opp om prosjektet. By- og regionplanlegging fordypningsemne skal normalt inkludere minst to av instituttets egne temaer, som er "Plan- og byggesaksbehandling", "Landskapsplanlegging og GIS" eller "By- og regionplanlegging". I tillegg skal det velges et tredje tema. Denne kan velges fritt blant de temaer som NTNU tilbyr i 9. semester, men valget skal godkjennes av faglærer, og om mulig støtte opp om prosjektarbeidet. En liste over noen anbefalte temaer er som følger (normalt velges minst to tema fra denne listen):
AAR1 Plan- og byggesaksbehandling - (3,75 Sp)
AAR2 By- og regionplanlegging - (3,75 Sp)

AAR3 Landskapsplanlegging og GIS - (3,75 Sp)
AAR4 Planlegging for miljøvennlig transport - (3,75 Sp)
Anbefalte moduler ved valg av tredje tema:
TBA23 Kollektivtransport og transportøkonomi (samferdsel) - (3,75 Sp)
TBA28 Geometrisk utforming av veger (veg) - (3,75 Sp)
**Læringsformer og aktiviteter:** Forelesninger, seminarer, prosjektarbeid. Sluttkarakter fastsettes som en kombinasjon av eksamen (50%) og prosjektarbeidet (50%).
**Kursmateriell:** Kompendier, forelesningsnotater, publikasjoner, utredninger, forskrifter m.v.
**Vurderingsform:** Muntlig/Arbeider

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Muntlig eksamen | | | 50/100 | D |
| Arbeider | | | 50/100 | |

**BK1000 GRAFISKE TEKNIKKER**
**Introduksjon til grafiske teknikker**
**An Introduction to Printmaking**

Faglærer: Avdelingsingeniør Hermann Isaksen
Uketimer: Vår: = 7.50 SP
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bestått/Ikke bestått Obl. aktiviteter: Ingen
**Læringsmål:** Praktisk arbeid i grafikkverkstedet til KIT. Studentene får anledning til å prøve etsning, tresnitt og silketrykk.
**Forkunnskapskrav:** Max 10 studenter
**Faglig innhold:** 1. Presentasjon av ulike grafiske verktøy, maskiner og teknikker
2. Tilrettelegging og gjennomføring av workshops
**Læringsformer og aktiviteter:** Workshop
**Kursmateriell:** Ca 500 kr til dekking av kjemikalier, trykksverte, trykkplater og papir.
**Vurderingsform:** Arbeider

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Arbeider | | | 1/1 | |

**BK1050 GRAFISKE TEKNIKKER**
**Introduksjon til grafiske teknikker**
**An Introduction to Printmaking**

Faglærer: Avdelingsingeniør Hermann Isaksen
Uketimer: Høst: = 7.50 SP
Tid: Tid og sted for undervisning kunngjøres på nett.
Karakter: Bestått/Ikke bestått
Obl. aktiviteter: Ingen
**Læringsmål:** Praktisk arbeid i grafikkverkstedet til KIT. Studentene får anledning til å prøve etsning, tresnitt og silketrykk.
**Forkunnskapskrav:** Max 10 studenter
**Faglig innhold:** 1. Presentasjon av ulike grafiske verktøy, maskiner og teknikker
2. Tilrettelegging og gjennomføring av workshops
**Læringsformer og aktiviteter:** Workshop
**Kursmateriell:** Ca 500 kr til dekking av kjemikalier, trykksverte, trykkplater og papir.
**Vurderingsform:** Arbeider

| Vurderingsdel | Dato | Tid | Tell.andel | Hjelpemiddel |
|---|---|---|---|---|
| Arbeider | | | 1/1 | |